TECHE UDINE

MANOSCRITTI

FONDO JOPPI

Manoscritto n. J_MSS_0403

I manoscritti che compongono compongono il fondo, assieme alle migliaia di testi a stampa - compresi rari incunaboli e cinquecentine - il Fondo Joppi, sono quasi esclusivamente di interesse friulano. La raccolta si è formata nell'arco di una sessantina di anni grazie alle ricerche di Vincenzo ed Antonio Joppi.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine - Inventario dei manoscritti del Fondo Joppi
https://www.techeudine.it/fondo-joppi
https://www.sbhu.it/

403

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

Joppi Vincenzo

Diplomi patrii Giudiziari

403
N.i 1-136

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

Joppi Vincenzo

Diplomi patrii Giudiziari

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI
403

1

Atti importanti di procedura

1291. 5 Febbr. Pavia (Città) Sentenza del Giurato della detta città sulla questione proposta dal Decano della stessa, a chi appartenesse il giudicare in violenza commessa da un mastaro. = Nicol. di Civide notajo

Originale nell'Archivio Capit. di Cividale vol VIII Pergamena 101

Copia nella Collezione diplomatica di Vincenzo Joppi.

1401. 10 8bre. Altro sotto il tiglio sulla piazza.

Alla presenza di Enrico qm Fulcherino di Cividale Gastaldo di Antro, e del suo giudice Leonardo e dei Decani di Slatina, Mondefosca, Miars, Lasa e Peglana, si tratta il processo d'un omicidiario di Antro che venne assolto, avendo ucciso altro compaesano per vendicare la morte di un suo parente, da questo ferito mortalmente.

Notaio Giovanni qm Michiele di Monfalcone.

Originale nelle pergamene Joppi Vol II autografa Vincendiana ad annum.

NB = A Ceniglis li Slavi danno il nome di Scigla

Forse Slatina era il nome antico di Torreatta.

Veggasi il fascicolo = Joppi Vin° Diplomi patrii Giudiziari.

L'Imperatore prima fonte dei diritti —

1232. I diritti dei cittadini erano non sotto la (rispettiva) Signoria, ma sotto la protezione dell'Imperatore nel quale era universalmente riconosciuta la prima fonte dei diritti sulla terra.

Diploma=1232 ... Aprile - presso Aquileja. L'imp. Fed° II annulla una sentenza che aveva pronunziato il Comune di Milano in causa fra Asti e Alessandria pel possesso di Cavelli e di Calamandrana; vi si legge = Majestas nostra que est lex animata in terris et a qua jura civilia oriuntur.

(Nel Codice Astense. 299)

V. Morozzo La storie di Montereale Vol I. p. 441. Mondovì 1894.
Nella Raccolta Soffietti ...

ut sanguis exeat, percussor in solidos quadraginta ... ii/
tenebitur, et damnum cum injuria percussi mendabit, et

Consuetudini friulane nei patti dotali (1513-14)

(Lettera all Ant.o Belloni.)

Ricardus de Fontebone Doctor Antonio Bellono notario

Ser Antoni, detinui diutius quam cupiebatis et ego putabam questionem vestram circa pacta dotalia. Apud antiquos nostros plerumque constituebantur Dotes in libris mille et prestamenta ~~...~~ capitis et dote et cophanorum, quae dos et prestamenta ascendebant ad summam ducatorum quingentorum. In tanta summa, Marginecapia et despensare solebant esse plerumque librarum tricentarum. Maritus promittebat pro contrapactis etiam libras tricentas, quatenus decederet ante uxorem sine liberis, e contra idem Maritus si uxor sine liberis predecedebat, solebat lucrari de dote libras ducentas. Modo aucta est summa dotium et prestamentorum, si augeantur proportionabiliter ~~etiam~~ et ceterae accessiones etiam proportionabiliter augeri debere videntur. Si autem tempore pactorum dotalium interrogatus fueritis, poteritis eis de consuetudine aliquid dicere, ut melius sciant pacisci et promittere, et secundum eorum voluntatem scribere quomodo sub involucro errorum non decipiantur.

Ricardus vester

Dal Volume - Protocolli del notajo di Udine Antonio Belloni 1513-1514 nelle ultime pagine. Arch. Not. Udine -

---

Il Belloni nota che secondo il Dottor Odorico Merlato: Contrapacta sive Contrados debitur uxori superstiti post mortem viri, quando in pactis dotalibus partes voluerunt se ad consuetudinem, sunt tertia quantitatis constitutae pro dote.

Prestamenta lucratur vir post mortem uxoris, nisi ipsa testata aliter fuerit, quia potest de eis testari vivente marito. Ricardus de Fontebono.

Etiam dictus Ricardus consuluit ~~quod~~ quum Dos et prestamenta fuerunt cuiusdam sponsae constitutae in ducatis 120, pro quolibet ducato poni unam libram pro marginecapiis et dismontaduris et sic libras 120 pro marginecapiis; et unum Cingulum valoris ducat. decem et anulos condecentes et in reliquis partes se remittere Constitutionibus Patriae ~~etiam~~ circa contrapacta.

Nota pro marginecapia constituuntur in dimidia summa que ponitur pro prestamentis secundum dottorem Zacharias Florium marginecapia et dismontaduras debent esse pro quarta parte dotis
Di mano del notajo Ant. Belloni

Il Dottor Nicolò Gubida opina che i marginecapii sieno arbitrarii e per solito non oltre i ducati 100 [illegible]

Raccolte Vincenzo Joppi 36

ut sanguis exeat, percussor in solidos quinq...
tenebitur, et damnum cum injuria percussi mendabit, et

Ind. III 1200. 21 giugno - Polcenigo - Concessione di Aldrico e Varnero figli [...] di Polcenigo a chiunque verrà a ricovrarsi per tre giorni e tre notti e volendo restare sia libero; capitoli di pene, per i malefizj -

1

Anno ab incarnatione Domini Millesimo ducentesimo. Indic. III
In presentia Arderici Amolassi, Zonne [...] Cellisarii, Bertaclassi Albertini de Anciono, Varnerii, Martini de Almensis [...], Detemarii Guaspardi, Featrichi, Ingelini [...] et aliorum.
Dominus Aldricus filius domini Varnerii cum fratre suo Varnerio fecit et composuit sive instituit tale libellum: A Molendinum Trausi usque ad Tordam oppidi Pancinici, hoc est in clausura que fuit quondam Linardi quam vendidit Hendrico de Serono, ut quisquis ab istis confinibus, hoc est a Manso Marcuardi de Brento sursum et a Fontana aquaria, +/- sive venerit, vel aufugerit, sive miles, sive rusticus, vel altera persona, etiam contra illam suum sui Domini delinquendo, sit sanus et salvus tam ipse quam sue res; et si rusticus derelicto manso Domini infra predictum libellum steterit per tres dies continue cum tribus noctibus, libere et secure postea vadat quocumque voluerit, et hoc ~~est in predicta clausura, secure sic faciat ut eas~~ salvis rationibus Domini sui quam primo habebat. Si ei Dominus aliquid dare voluerit, et quisquis in predicto libello domos vel domum facere voluerit, hoc est in predicta clausura, secure sic faciat ut eas, vel eam possit vendere, pignorare, et omni modo alienare sine omni contradictione; salvo quod primo anno decem solidos det Dominis suis pro unaquaque domo, et post reddendo singulis annis calvearn unam frumenti, et pro unaquaque domo in longum habeat tres passos terre, et in traverso similiter tres passos; et si quis aliquem ad predictum libellum venientem in libello, vel in confinibus, lanciaverit ut sanguis exeat, percussor in solidos quadraginta Dominis teneatur, et dannum cum injuria percussi mendabit, et

Aggiunte e [...] di copia (normale) dell'Arch. Frangipane

+ et usque de feda ad predictum libellum et rivulo de Brosa inferius intraverit [...]

quidquid

si percusserit et sanguis non exeat in viginti solidos Domini curie tenetur
curtis tenedatur et injuriam emenda percusso
patienti mendabit; et si quis aliquem interfecerit in predictis locis manum pro per VII libra Dominis
suis
recuperabit, et mortuum ((sic) heredibus ad voluntatem Dominorum mendabit. et si quis aliquem hominem cucurbitam vel latronem sive perjurum irato animo vocaverit infra predictos terminos, viginti solidos Curie dabit et injuriam sustinenti mendabit; et quicumque furtum in dicta loca fecerit quadraginta solidos Curie Domini dabit et furtum mendabit, et si eos non habuerit corium perdet. Unde prediti Domini scilicet Alricus et Varnerius promiserunt omnes homines in predictum sibellum venientes et habitantes cum ratione defendere et injurias et emendationes tollere, ut sic verbum dederunt Albertino de Urciano ut pro eis super eorum animam ad Sancta Dei Evangelia jurasset qui ut prediximus firmum et ratum corporaliter juravit.

Actum est in Castrum de Pulcellio ante Ecclesiam Sancti Petri die X exeuntis Junij.

Ego Johannes Sac. Imperatoris F. Notarius interfui et rogatus scripsi.

(Da MSS. a. 1777 [illegible] Albanigo che contiene [illegible] tratti di [illegible], [illegible] che ricordano i Sigg. di Albanigo [illegible] Palladi [illegible] [illegible] anche altro).

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI
403

1217. 29 maggio. Aquileja. — L'Arcidiacono d'Aquileja, delegato dal Patriarca, pronunzia sentenza nella causa tra l'Abate di Moggio e il Barone Avvocato di Aquileja pel possesso di una casa dell'Ospitale, qual sentenza è preceduta da processo. —

Rotolo membranaceo. pag. 16. Arch. Capit.e Udine

A. D. MCCXVII, ind. V, die tercio exeunte madio in presencia testium quorum nomina inferius leguntur. Super causa que vertebatur inter Dominum Conradum Mosacensem Abbatem ex una parte et Baronem Aquilegensem Advocatum ex alia super possessione cuiusdam domus coram Domino in Aquilegia Archidiacono iudice a Domino Patriarcha delegato talis fuit processus, videlicet quod prefatus D. Abbas accepto prolocutore Miliot Wolrico de lapideis, conquestus fuit dicens: Domine ego conqueror vobis de D. Barone et consociis suis qui iniuste possessionem domus que est hospitalis quam per annum et plus habui et tenui, sine ratione mihi abstulerunt. Ad hec prefatus Baronus respondit dicens: Domine, si placet vobis volo respondere pro me et sociis meis, et dico quod D. Patriarcha commisit mihi ut deberem facere rationem Marchando de Abbate et ego cum sociis meis multociens precepimus Domino Maynardo qui erat procurator hospitalis ut veniret ipsi tractando coram nobis veniret responsurus qui cum venire nollet ipsi Abbati dedimus terminum in quem cum Abbas non venisset per sententiam iudicum fecimus quicquid fecimus. Ad que Abbas respondit non sum memor quia mihi unquam terminum inde dedissetis sed ponatur quod verum sit, tamen non debuissetis in primo termino processisse ad sententiam, nam primo edicto eram citandus, his et aliis hinc inde allegatis.

Prefatus Archidiaconus interrogavit D. Dyetricum de Tricano et Jacobum de Saulo ut secundum allegata utriusque partis iudicarent quid inde iuris esset: qui habito consilio per sententiam dixerunt: D. Dyetricus dixit quod si tres termini Abbati racionabiliter fuissent locati et ipse ad eos venire noluit et sententia contra eum lata . . . . , si autem non debet ipsi preiudicare. Jacobus de Saulo dixit, ego plus dico, quod si fuit Domino Meynardo terminus fuisse locatos cum ipse tunc temporis omnia negotia hospitalis agebat. In his diversas sententias ferentibus, maior pars adstancium sententiam D. Dietrici approbavit, a qua prefatus Baronus ad D. Patriarcham appellavit.

Actum Aquilegie in atrio maioris Ecclesie feliciter. Huius rei testes fuerunt D. Philippus, Ermanus, Thomasinus, Rodulfus Aquilegenses Canonici, Veneramus, Henricus et alii quamplures.

Ego Enricobonus regalis aule iudex et notarius interfui et hec eadem scripsi

Prefatus Archidiaconus interrogavit D. Dyetricum de Triana et Jacobum de Sacilo ut secundum allegata utriusque partis iudicarent quid inde iuris esset: qui habito consilio per sententiam dixerunt: D. Dyetricus dixit quod si tres termini Abbati rationabiliter fuissent locati et ipse ad eos venire noluit et sententia contra eum lata . . . , si autem non debet ipsi preiudicare. Jacobus de Sacilo dixit, ego plus dico, q. i. sufficit Domino Meynardo terminos fuisse locatos cum ipse tunc temporis omnia negotia hospitalis agebat. In his diversas sententias ferentibus maior pars ad sanctam sententiam D. Dietrici approbavit, a qua prefatus Baronus ad D. Patriarcham appellavit.

Actum Aquilegie in atrio maioris Ecclesie feliciter. Huius rei testes fuerunt D. Philippus, Ermannus, Thomasinus, Rodulfus Aquilegenses Canonici, Veneranus, Henricus et alii quamplures.

Ego Omnebonus regalis aule iudex et notarius interfui et hanc cartam scripsi.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI
403

3

1242, 7 febbrajo. Polcenigo. Sentenza dei Giurati di Polcenigo che un maso Polcenigo non pagava la muta.

3

Anno domini millesimo ducentesimo quadragesimo secundo Indictione xv. die septimo intrante fabruario. In capite pontis Pulcinici. In presencia Adelperti de pulcinico. Iacobini de almerico. Vilielmi Castellani. Zucati. pulcinigani de Martinast. et aliorum:
Ubique Enricus pagani. et Clautanus atque d..... maiores pulcinici. una dixerunt quod hii Jurati indicaverant et dixerant quod ille mansus inmasatus et adfictatus de pulcinico. facit vaitam et operam castro pulcinici (sic). debet solvere Mudam. et dixerunt quod Conradus villicus ei respondit et dixit. quod ille mansus litus quondam domini Strulgli de Subcollo quod eius avus et sui antecessores et idem ...ius atque Conradus habuerunt et tenuerunt pace et quiete dictum Mansum per IX. annos et plus usque modo sine muda et non solvit. et super hoc laudum factum. dixerunt et Conradus ad dominum Varnerium et dominum Thomasium de pulcinico appellavit. Actum hoc est.

Ego Gerardus dni Ottonis Imperatoris notarius. interfui et iussu dictorum maiorum scripsi

Dalla pergamena nell' Arch. Sppla. ...

LIBRERIA
F.LLI JOPPI
403

4

1270, 29 Settembre. Gemona. Elezione ed obblighi del Capitano di Gemona.

4

A. D. MCCLXX, ind. XIII, die II exeunte Septembri, presentibus
D. Ulrico Bochapilosa, Rubino notario, ... notario, Jacobo ...
Nardi, Jacobo Agleani, Bonfaldino testibus de ... et aliis.
... et ... Rectores Comunis Glemone, Consilium et Comune
eiusdem loci de omni parabola et sponta voluntate, promiserunt quod elli-
gerunt et confirmaverunt in Capitaneum Terre Glemone Jacobum Visin
de eodem loco, ab hodierna die usque ad festum S. Andree Apostoli ita ... ius dominii sive chyrogii eiusdem Terre et bonum
statum recte et legaliter, bona fide, sine fraude, non custodiendo amicos
aut parentes et inimicos suos ... gravare; omnibus et singulis conque-
rentibus teneatur toto suo posse suum ius tenere et obtinere de querimoniis ...,
... vel aliarum universarum rerum ... antea ...
que sub ipso fient ius dominii ... et acciperet etc. licet forte bono pateas
dederis vellet conqueri supra illum vel illos qui gravamina ...
Item dederunt idem Jacobo Visino arbitrium supra ... Terre ut precipere supra ... cio
possit, elligere ambaxiatores, locare ... tam in die quam in
nocte, homines ad exercitum ire, custodias ... et ... et omnia et
singula facere et ordinare, dum tamen ad statum Terre pertineat
et honorem. Si vero contra predicta vel aliquid predictorum exiverint
vel aliquid facerent vel facerent, ... Jacobus illos punire valeat ... suo beneplacito
... in hunc modum predictum ipse ... ad sancta dei quatuor evangelia iuravit
obtinere usque ad terminum beati Andree apostoli. Actum in Ecclesia Sancte
... de Glemona (1)

Dagli atti di Giovanni Nibisio not. di Gemona. Arch. Not. Udine

(1) Le parole sottosegnate sono dubbie, essendo molto danneggiata questa carta

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI
403

5

1272, 12 agosto – Gemona. Assoluzione d'un reo.

A. D. MCCLXXII, ind. XV, die XII intrante Augusto, presentibus D. Mergalpretto de Ragonia, D. Weilrono de Carvaco, Anirzaga filio Filippi Conetti, Giorgio et aliis.

Coram D. Ulvino Rectore communis Glemone D..... (sic) Pater [illegible] [illegible] ecclesie S. Marie de [illegible] Glemone et Romanus notarius de Glemona, de questione [illegible] Moretti que inter ipsos vertebatur et se compromiserant ut dicerent in arbitrio [illegible] [illegible] et Vidai Bazadone, se dicti arbitri absolverunt [illegible] de dicta questione nichil habebant dicere.

Actum Glemone in palacio D. Ulvini.

Dagli atti di Giacomo Nibissio not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

6

1275, 17 ottobre. Moggio. Condizioni poste per liberare uno dal carcere.

6

A. D. MCCLXXV, ind. III, die XV exeunte Octubre, presentibus D. Wolrappo de Bragulins, D. Leonardo de Brozacho, Johanne calufice de Civitate, Caposta de Padua, Rivilupo barberio de Mocio et aliis.

D. Jacobus sacerdos filius Vischuti de Mocio wadiavit ac dedit in manus D. [illegible] Dei gratia Abbatis Monasterii Mosacensis in pena L marcharum denariorum aquilegensium quod Vischutus dictus mandatis dicti D. Abbatis obediet usque ad eius voluntatem, videlicet in hiis: quod dictus Vischutus ibit statim ad sanctum Paulum de Carinthia ad dimorandum ibidem et non separabit se a confinibus Sancti Pauli et quod se debeat una dierum in qualibet septimana presentare Abbati Sancti Pauli vel ei qui fuerit loco sui et ita etiam quod dictus Vischutus et D. Jacobus sacerdos dictus non debeant preces facere vel fieri facere alicui magnato domino vel potenti; excepti D. Abbati Mosacensi, suo Conventu et hominibus domus Mosacensis, D. Leonardo de Brozacho et fratribus suis, D. Abbate (sic) de Sancto Paulo predicto, D. Abbate de Arnostayn, D. Preposito de Ourendorf et siquos alios magnates rogaverint, cadant de dicta pena.

Item quod omnes qui fuerunt in attainento (sic) capcionis et dampni dicti Vischuti, quod sint absoluti et quod numquam propter ea fiat querimonium coram aliqua persona. Si contra fecerit, quod cadat de pena.

Item quod dictus D. Jacobus et mater eius sive uxor dicti Vischuti non veniant in confinibus versus Mocium a collibus hospitalis [illegible]emone superius et a Pottayba inferius, quod si non observaverint, de dicta pena cadent.

Cuius wadie fideiussores extiterunt Morassinus de Leunburch, Jacobus de Ingiano, Maliz de Risiuta, Malizach et Marolus fratres, Muliz filius Pichigian eiusdem loci, Polatus de Resia, Mathias [illegible] Chuz eiusdem loci, Stefanus de Stulvizza, Jacobus de Avedas, Petrus et Sachanginus eiusdem loci, Sfratiz de Resia, Philipus dictus Pus de Mocio, Mira de eodem loco, Brunatius de Deini, Philipius de Riu de Mocio.

Qui Vitschutus cum a carceribus et vinculis fuit absolutus, iuravit ad sancta Dei quatuor evangelia attendere et observare predicta mandata D. Abbatis et non contravenire in aliquo capitulo predicto in pena dicta et de huiusmodi tenore quod instrumenta publica debeat confici, unum D. Abbati et a[liu]d dicto Vitschuto.
Actum in curia Monasterii Moзacensis.

Dagli atti di Giacomo Vitiffio not. di Gemona Arch. Not. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI ZOPPI

403

7

1270, 1 Dec. Cividale. Sentenza della Curia Patriarcale sul copulatico (Importante.

Anno Dñi MCCLXXVI. ind. IV. die primo Decembris, in Civitate Austrie, in Palatio Patriarchali, presentibus Dñis Willmaro de Fagania, Leonardo de Utino, Girardino de Civitate, Thomasio de Cucanea, Conrado de de Cronsteto, Bultinico de Zuvignaco, Conrado Bojano, et aliis comparentibus in judicio Venerabili Viro Fratre Bonifacio Abbate monasterii Belliniensis ex parte una, et Dño Leonardo de Uriano ex altera, coram Rdo Patre Dño Raymundo Dei gratia sancte Sedis Aquilej. Patriarcha, idem Dñus Leonardus proposuit dicens, quod massarii ejusdem Dñi Abbatis residentes in villis dicti monasterii, in quibus ipse Dñus Leonardus jus copulatici dinoscebatur habere, de mansis non locatis, sive pustotis, licet colerentur, sibi copulaticum persolvere denegabant; quare petiit per laudum Curie sententialiter diffiniri, utrum dicti massarii tam de mansis locatis, quam de non locatis, sive pustotis, integraliter solvere tenerentur, an ne? Unde querente ipso Dño Patriarcha sententiatum fuit per Conradum Bojanum, et subsequenter per alios, qui presentes erant, quod in villis, in quibus copulaticum persolvitur, talis ratio, sive consuetudo est hactenus observata; videlicet, quod quilibet massarius residens cum foco super aliquo manso unum modium, scilicet tria staria annone dare pro copulatico consuevit, et debet, et quotquot massarii fuerint super uno manso cum focis, tenentur, et debent pro unoquoque foco unum modium annone persolvere, atque dare; et licet unus massarius habens unicum focum decem mansos, aut plures, vel minus coleret, ipse tantum unum modium annone persolvere tenebatur.

ex transumpto Lat. Aquil. 1276.

3 R.

Ego Henricus Civitatensis Imperiali auctoritate Notarius predictis interfui, et rogatus scripsi.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

8

1289, 13 Gennajo. Gemona. Processo per offese reali

8

A. D. MCCLXXXIX, ind. VII, die XIII intrante Januario, presentibus D. Artusio de Glemona, Zantone Ziroli, Brachino notario, Henrico D. Leonardi et aliis.

D. Girardinus capitaneus Glemone petiit securitatem L marc. denariorum a Rubino notario de Glemona ad obediendum racioni dominio de male facto facto per ipsum Rubinum Malfato barberio supra forum ut dicebat dictus D. Girardinus et cum ipse Malfatus in periculo mortis videatur, quod Robertus nolens securitatem facere predictam, dixit quia quia promittit et paratus erat respondere in iura cuilibet conquerenti supra ipsum.

Actum Glemone in Porticus in domo Comunis.

Die II intrante Februario, presentibus D. Leonardo de Glemona, D. Ugo Gastaldione Faganio, Pimpa de Marucio, Bonafaldino de Glemona et aliis.

Rubinus notarius de Glemona iuravit et trevas fecit in manibus D. Girardini Capitanei Glemone Malfato barberio de risa et lite habitis inter eos secundum quod ius trevarum postulat et requirit, sive ad resurrectionem Domini proxime futuram. Et eodem modo dictus Malfatus iuravit et trevas fecit ut dictum est eidem Rubino secundum modum quod dictus Rubinus fecit.

Actum Glemone in domo Comunis in Porticus.

Dipl. atti di Giacomo N. Tasso) Not. di Gemona. Arch. not. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI JOPP.

403

9

9

1286. 28 Novembre. Cividale. Pace per omicidio in Gemona e pegno da pagarsi nelle mani del Patriarca d'Aquileja.

V. protocollo del not. di Gemona Giacomo Nibissio

A. D. MCCLXXXVI. ind. XIV die tercio exeunte Novembri. In castro Utini in caminata domini patriarche, presentibus dominis Nathiussio et Adalgherio fratribus de Glemona, Rayncio de Placentia familiare infrascripti d. Patriarche et aliis pluribus.

Nicolaus filius Bulugnussii de Glemona constitutus coram reverendo patre fr. d. Raymundo Patriarcha Aquilegense vadiavit in manibus ipsius domini Patriarche quinquaginta libras veronensium parvorum pro eo quod fecit ~~contrapactum sive~~ contrapactum sive concordiam factam inter se, Bulugnussium patrem, Nicolaum fratrem ~~[illegible]~~ et amicos suos ex parte una et Arpucium filium Jacobi de Roia de Glemona et amicos eius ex altera, occasione mortis Pattotti fratris eiusdem Nicolai, de quibus pacto et concordia est publicum instrumentum factum per Jacobum dictum Nibissium ~~in manibus ipsius domini Patriarche~~ vadiavit in manibus ipsius d. Patriarche. Quas quidem L libras precepit idem d. Patriarcha eundem Nicolaum sibi solvi infra X dies proxime secuturos.

not. Nicolò di Cividale Orig. Bibl. Civ. Udine.

403

10

403

291, 5 Febbrajo Pavia. Sentenza del Giurato ~~[illegible]~~ della detta Villa sulla questione proposta dal Decano della stessa, a chi appartenesse il giudicare su violenze commesse da un massaro. 11

In Christi nomine amen. Anno eiusdem nativitatis millesimo ducentesimo nonagesimo primo quarte indictionis in villa Pavia in Ecclesia auditorio die quinto intrante Februario presentibus Aribito de Languna, Stephano de Civitate cognato ni Iohannis de Lupico, Jacobo iurato et Morasso de Pavia et pluribus aliis vicinis eiusdem ville propter hoc ibidem vocatis testibus et rogatis.

cum Jacobus filius q. D. Emilii de Fagedis coram Dominico de Pavia decano D. Patriarche ibidem in iuditio conquereretur super Comonum de Pavia massarium D. Bernardi de Ragonia Decani Civitatensis super eo quod Jacobus dictus Comonem dicebat cum sua conducta quamdam domum eiusdem sui massarii per violenciam infregisse petens sibi super hoc per ipsum decanum Pavie fieri iustitie complementum. Nemoratus D. Bernardus Decanus ex adverso proposuit quod cum dictus Comonus resideat in quodam suo manso qui fuit olim de proprietate quondam D. Odorlici de Glamona ac ipsum mansum emerit cum omni iure et massariis in ipso manso residens semper rationem fecerit de se conquerentibus coram Dominis qui dictum mansum habuerunt temporibus retroactis de predicto suo massario debebat et exhibebat eidem Jacobo et alteri de se conquerenti facere rationem. Dicebat tamen quod si iret ad personam dicti sui massarii D. Patriarcha seu officiales eius super hoc bene debebat facere rationem. Et tunc idem Dominicus decanus dicens quod ex negligencia sui nollet perdere iura D. Patriarche allegavit et dixit quod credebat quod officiales D. Patriarche deberent super hoc facere rationem petens per Jacobum iuratum dicte ville sententialiter diffiniri quid iuris inde esset. Qui Jacobus iuratus habito consilio et per se sententiavit quod

a dicto d. Bernardo Decano probaverit legitime quod Domini dicti mansi
qui fuerunt pro tempore supra talibus de ipso massario fecerint et tenuerint
rationem inde bene gaudere deberet. Et tunc idem d. Bernardus Decanus
petiit a dicto Dominico decano ut peteret sententialiter diffiniri qualiter
hec probare deberet. Qui Dominicus petiit a predicto Juratis quid juris
esset inde. Super quibus Juratis habito consilio et per se sententiavit
quod id monstrare debere cum instrumento publico vel testibus. Et
tunc idem D. Bernardus se teneret ad testes petiit sententiari quot ibi testes
sufficerent in hac parte. Super quo Juratis predictis per predictum Dominicum
interrogatis sententiavit quod duo ibi testes sufficerent ad huiusmodi
bone fame. Qui D. Bernardus talibus dictis duorum plurium nominavit in testes
ad probandum predicta inter quos Dominicus Decanus predictus per ipsum D. Ber=
nardum fuit productus in testem. Qui Dominicus dixit quod erat ibi pro
tenenda ratione D. Patriarche nec supra hoc debebat aliquod dicere nec
deponere petens supra hoc a predicto Juratis quid juris esset inde. Qui Ju=
ratis sententiavit quod bene debebat tanquam testis productus super hoc
dicere quid sciebat. Et tunc predicti Dominicus decanus, Jacobus juratus
et Morettus de Pavia super hoc testes producti juratis dicere veritatem
suo sacramento dixerunt quilibet pro se quod viderunt semper rationem
per dominos qui dictum manssum retroactis temporibus habuerunt et
specialiter per D. Walterpertoldi de Spegnenbarch officialem qui ipsum
mansum habuit quandocumque aliqua querimonia de massario ipso
fiebat. Tamen dixerunt quod si factum esset ad personam dicti massarii

officialis D. Patriarche super hoc debebat fieri rationem. Votato vero
dicto Dominico a predicto Jurato i predicto D. Bernardo bene probaverat.
in hac parte sententiatum fuit per ipsum Juratum quod [illegible] super
hoc haberet consilium quod bene probaverat et quod sibi bene dixerant
ipsi testes prout se obtulit probaturum.

Ego Nicolaus Civitatensis imperiali auctoritate publicus notarius pre-
dictis omnibus interfui et rogatus scripsi in formam publicam reducendo.

Arch. Capitolare di Cividale Vol. VIII. Perg. 101.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

12

1292 - 11 Maggio - Udine - Sentenza degli Astanti alla presenza del patriarca, in materia feudale.

12

Franciscus de Orsaria

A. D. MCCLXXXXII. ind. V. die XI intrante Maio. in castro Utini in nova sala palacii patriarchalis. presentibus dominis Francisco de Fontebono. Thomasio de S. Daniele, Wlemanno Gastaldione Utini. Petro de Castro Utini. Henrico de Flagonia et aliis.

Franciscus nepos q. d. Ottonis de Grovayz coram reverendo in Christo patre et domino Raimundo patriarcha aquilegensi constitutus rogavit predictum d. patriarcham quod cum quidam de Foro Julio qui habebat certa feuda a dicto d. Ottone avunculo suo, nunquam se petivisset investiri de dictis feudis a predicto Francisco qui iure hereditario in ~~predictis~~ huiusmodi se successisse dicebat ut ~~ipse~~ peteret per sententiam diffiniri quid super hoc iuris esset. ~~Sententiatum fuit per~~ Super quo querente dicto d. patriarcha ~~a~~ quid iuris esset, sententiatum fuit per omnes ibi circumstantes quod dictus Franciscus cum nuncio dicti d. patriarche omnia feuda predicta intromittere deberet sine usu et fructu infra annum et diem. Cui d. patriarcha pro huiusmodi nuncio dedit Ugellum de Galliano.

Dall' orig. nel protocollo di Walterio notajo e cancell. patr.le
Bibl. Civ. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

13

1294. 28 giugno. Cividale. [illegible] [illegible]

innanzi al gastaldo di Attems [illegible] carica [illegible] ad un fondo.

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] A. [illegible] [illegible] junio [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] Volcano [illegible] et Varlico

[illegible] [illegible] Melanus

[illegible] [illegible] [illegible] Niam

et fratres eius [illegible] de [illegible] [illegible] dicti Niam

et fratres [illegible] Bricariam [illegible] Niam et fratres dicebant quod

dictam Bricariam [illegible] [illegible] supra terram

[illegible] Bricarie [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] debent [illegible] circumstantibus [illegible]

[illegible] [illegible] Bricariam [illegible] non [illegible]

supra terram que facit ipsam Bricariam et petente dicto Ca[illegible]

[illegible] [illegible] inde iuris [illegible] D. Castal-

dio quod coram ipso per maiorem partem sententiatum fuerit [illegible]

per [illegible] [illegible] et fratres [illegible] eorum [illegible]

non debebant dictam Bricariam [illegible] non stabant supra terram

que pertinet ipsius Bricarie. =

B:

Bich idest Cursore, famulus Communitatis

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

14

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

14

1295

14

... atl. cellaria not. . Rub not. . Sc.

Anno 1295, ind. 8, die ultimo exeunte septembri, presentibus D. Quoncio de Domino Bartigo, Jacobo de ... ... civitatis ... , rogatis testibus et aliis.

Johannes dictus Masatus filius quondam Savifina de Aqua fecit Gosegluen de Pieres presentem et recipientem suum Decanum et Juratum supra bonis dicti Johannis dictus in Pieres et in Roncchis ac in Bosellis jurantem ... corporali prestito iuramento facere Decaniam et Juratiam in utilitate dicti Masati fideliter sine fraude et id quod per se facere non potterit rectam faciat dicto Johanni Masato domino suo et quod Massarios eius recte reget et eorum aliquem pro inimicitia non agravabit nec per amicitiam sparagnabit sed legaliter dictam Decaniam et Juratiam procurabit, faciet et operabitur.

Actum in Austria Civitate in Curia domus D. Quoncii supradicti.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

15

A. D. 1296, ind. IX die XIII exeunte januario in presentia Presb. Iohan-
nis de Spegnenbergo, [illegible] Biagadoris [illegible], Jacobi Marini, Odori-
ci [illegible] de [illegible] testibus [illegible] filius D. Iohannis de
Spegnenbergo cum pro [illegible] ministerio [illegible] Presb. An-
dree Plebaniat. [illegible] Valeriani existente ad rationem in placi-
to christianitatis peciit laudum fieri a juratis [illegible] Campo (1)
de Valeriano recusabat respondere eidem eo [illegible] quod dictus Matthias [illegible] di-
cere volebat et inventus fuerat ante Iudicem et recessit sine licentia Iudicis,
si dictus Matthias prosequendo iure suo eidem dicto Presb. Andrea vel coram
alio Judice incurreret in aliquo dampno vel expensis quas deberet solvere
dictas expensas modo factas. Qui vero Presb. Andreas [illegible] Juratum suum
quid juris esset et dictus Juratus habito consilio tale laudum fecit
quod ille qui amiserit Placitum solvat expensas.
Actum Valeriani ante Ecclesiam S. Stephani.

(1) In atto antecedente il detto Stefano era stato [illegible] a giusti-
ficarsi al Placito della Cristianità perchè non pagava le Decime.

ELLI JOPPI
403
16

Ex cod. lineae not. Andr. not. Utini

Anno domini 1296, ind. 9, die penultimo exeunte iulio, presentibus Benedicto Stagonario Civitatis, Pantaleone Stagonario, Donadusio Stagonario Civitatis, Iacobino dicto Camerra, Benedicto dicto Voto Canipario Civitatis rogatis testibus et aliis.

Coram D. Petro Bruni Advocato Civitatis in Iudicio existente comparuit Dominicus Cochissynus de Vergono dicens per perlocutorem suum Domine cum Signiboninus Stagonarius Civitatis extitit michi fideiussor pro Petro q. Iosti de Glemona de certa pecunie quantitate secundum quod per ipsum convocera mus hodie coram vobis et Iudeniciatum fuit quod debebat dare in pignus et ipse dedit, rogo ut petatis quid iuris est et dictus D. Petrus Advocatus petiit a Nicolao Stagonario Civitatis Iudice suo quid iuris esset, qui Nicolaus Iudex dixit quod habito consilio peritorum et norum seniorum Donadusii et Valentini et quod sibi et videbatur iuris esse, quod dictus Dominicus Cochissynus creditor debeat dare pignus sibi datum per dictum Signibonum fideiussorem suum in manibus Preconis et quod faciat quod dictus Preco debeat ipsum proferire dicto Signibono fideiussori et dicto Petro debitori si est in Plebenatu Civitatis et si non est in plebenatu predicto quod non teneatur facere proferire extra plebenatum Civitatis et si dictum pignus venderetur ultra id quod habere debet, illud reddere debeat dicto fideiussori et si quid deficeret quod dare debeat dictus fideiussor pignoris in complementum et quod dictus Preco debeat vendere rationabiliter dictum pignus.

Actum in Austria Civitate supra mercato ante stagonam dicti Nicolai Iudicis.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

17

1297, 28 maggio. Gemona. Sentenza fatta dai testimonj sopra il vendere i pegni in processo innanzi al Vicario del Capitano di Gemona.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

LIBRERIA
FELLI JOPPI

403

16

18

1298. 5 Febbrajo. Nel castello di S. Margarita Enrico Pedro giura di non essere causa della morte di Giovanni di Wodorlico di Martignacco e la pace è fatta lasciando cadere in terra un bastone che avevano nelle mani.

A. D. MCCLXXXXVIII. ind. XI. die VI intrante Februario, presentibus d. Nicolao, Tomadusio de Toriano, Marangulo, Wargendo eius filio, Antonio de Basalguta, Johanne eius fratre et aliis.

Cum Wodorlicus Jota de Martignaco habuit ~~Ver~~ ~~[illegible]~~ Henricum Pedro de Cerseto (?) suspectum de morte filii sui Johannis et tamen contra non constaret rei veritatem, voluit dictus Wodorlicus ut se dicta morte filii sui excusaret Henricum Pedro per iuramentum. Qui Henricus ibidem prestitit sacramentum et iuravit ad sancta dei evangelia non fuisse culpabilem de dicta morte filii sui nec dedisse operam. Quo facto de dicta culpa qua inculpabatur et habebatur suspectus, dictus Wodorlicus per se et suos heredes dictum Henricum Pedro habuerunt excusatum et cum uno baculo dimittentes cadere in terram, omnem malam voluntatem quam adversus dictum Henricum habebant et culpam dimiserunt.

Actum in castro S. Margarete in via publica ante canipam Bonite de Colaupna.

not. pre Giacomo di S. Margarita. Arch. not. Udine.

403

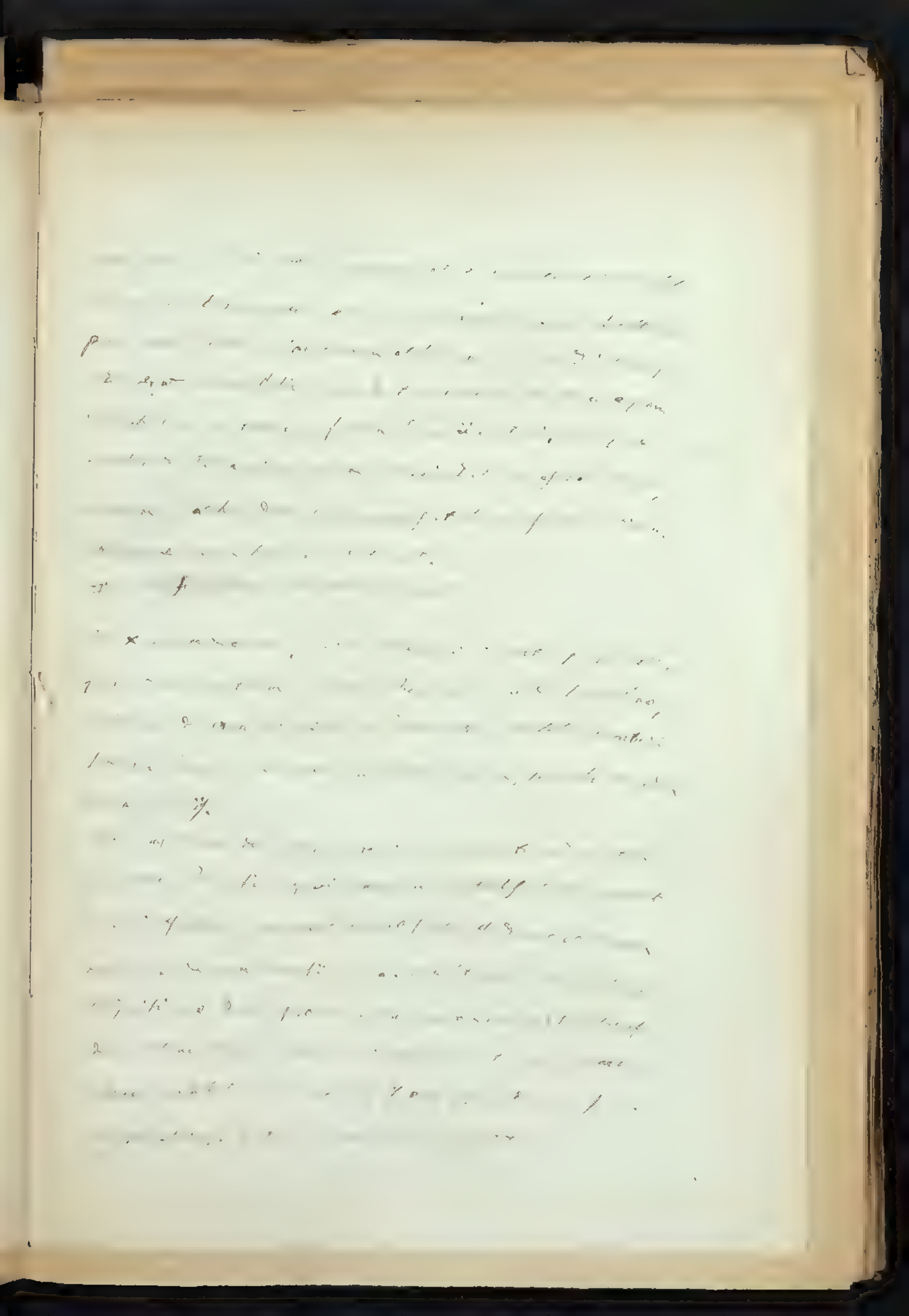

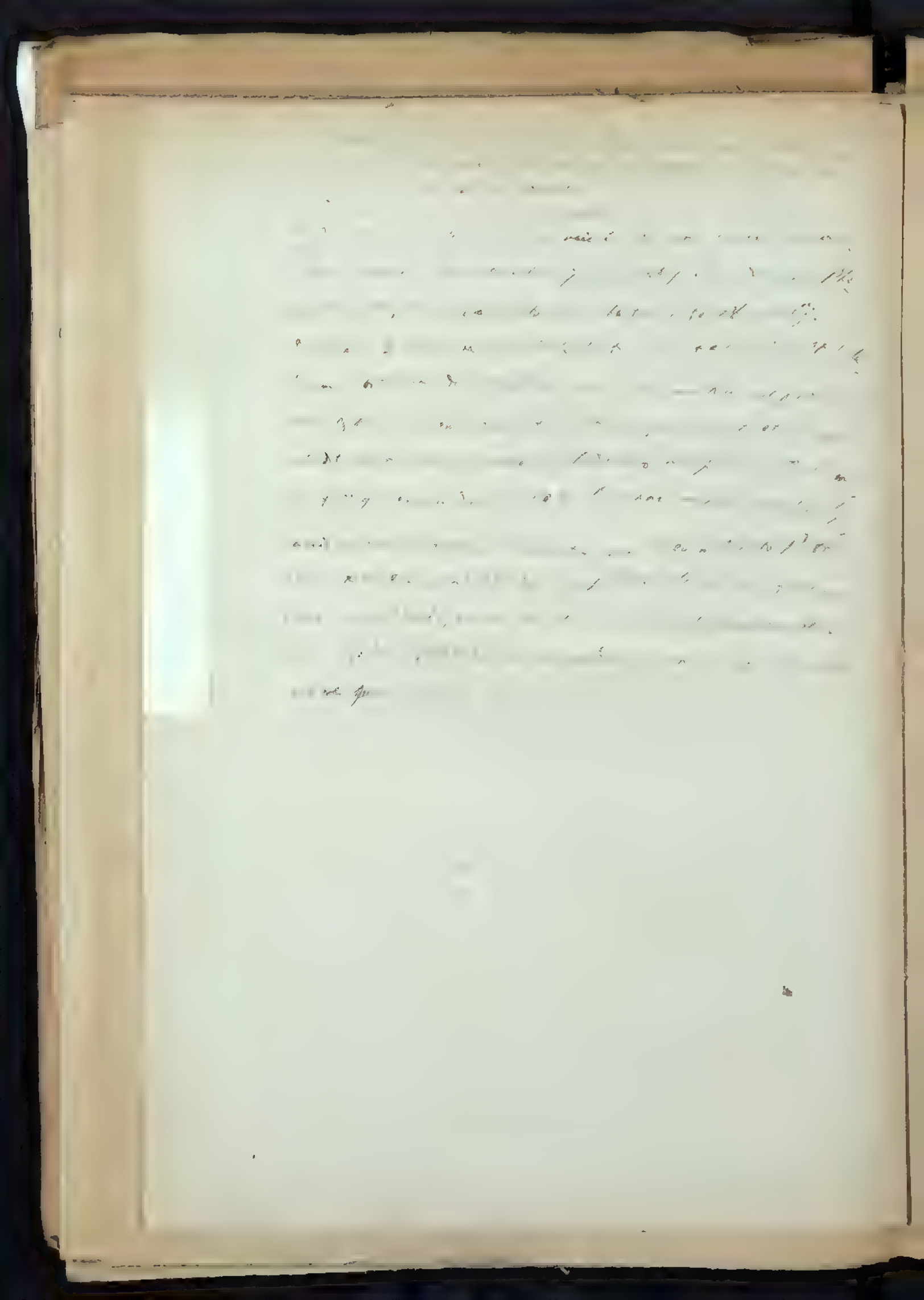

LIBRERIA

403

20

1299. [illegible] dicembre [illegible] [illegible] fatto i [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
la dichiarazione di un condannato a morte per omicidio.

20

[illegible] atti di Simone [illegible] not. di Genova, [illegible] not. [illegible]

1299, 18 dicembre

Brani d'un processo, ad omicidio per mandato.

Il 1299, 18 dicembre viene esaminato da [illegible] [illegible] [illegible] di [illegible] di Genova
Capitano del luogo [illegible] Filippo di Valle d'[illegible] sopra l'indulgenza data a Pietro
Grosso, Tomasino e Bonifacio di Valle di aver cercato di uccidere Lopo figlio del signor
Bengi (sic) di Firenze abitante in Genova, ed il [illegible] di Lando de Bardi di Firenze abi-
tante in Genova. L'esame è fatto nella camera di D. Matteo di Castello. L'inquisito
l'esaminato parla senza esser sottoposto al tormento senza essere legato. —
L'accusa era che Lando avesse promesso ai quattro [illegible] 50 lire di [illegible]
per uno, se [illegible] Lopo e depositati presso un Tosone in Genova. Gli [illegible]
[illegible]. Ma [illegible] [illegible] [illegible] Filippo fu condannato alle forche, giunto
sotto le forche, (sub pede [illegible] de [illegible]) protestò [illegible] [illegible], protestò della sua innocenza
ed il Notajo Simone registrò questa protesta, alla quale viene opposto il seguente atto
da [illegible] per [illegible]:

(Die eodem loco[1] presentibus predictis testibus, Lopus filius q. D. Bengi de Florencia
dixit et protestatus fuit quod omnis excusacio ~~[illegible]~~ quam Filippus de Valle qui
habet laqueum ad collum facere(t) de Lando, valere neque tenere non debeat
neque esse in preiudicio ipsius Lopi, eo quod dictus Filippus tamquam malefactor
sentenciatus est in iudicio suspendi et omnis homo sic sentenciatus est mortuus (...)
incontinenti ipso sentenciato habetur pro mortuo et ideo [illegible] sua protestacio
et excusacio non potest valere. —

(1) Manca per abrasione la data e la maggior parte del processo, ma la data deve essere del 18 di di-
cembre; quindi il processo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] più tre o al più in quattro giorni:
La data è stata [illegible] [illegible] dall'indice degli atti nel protocollo del
[illegible] [illegible] il 19 dicembre [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

403

2 L

403

TIPOGRAFIA
FRATELLI JOZZI

403

23

1302, 18 novembre. Buja. - Sentenza d'assoluzione di un imputato di un crimine, non essendo alcuno comparso a sostenere l'accusa.

23

Bartolomeo notaio di Gemona. Arch. Not. Udine.

A. D. MCCCII, ind. XV, die XIII exeunte novembri, presentibus D. Waltero de Lonta, Ligoro de Vendoys, Nicolao dicto Chont de Buya, Iudice a ....., Iohanne filio suo et aliis

coram D. Iacobo nepote D. Villani in .... commorantis Gastaldioni in Buya comparuit Thomas de Vegargis de Carnea dicens, Domine michi dare fecistis unum terminum, secundum et hodie est tercius terminus et ante horam termini et in hora et postea me exibui et profero coram vobis omnibus in racione responsurus de uno rapto de quo ratatus fui et peto quod iuris est petitum et sententiatum extitit per Iuratos Buye quod per preconem proclamare deberet semel, bis et tertio si aliqua persona vellet eidem Tomado dicere quod comparere deberet coram dicto Gastaldione. Qui Filippus preco ibidem proclamavit semel, bis et tercio ut superius continetur et nullus comparuit supra ipsum conqueriturus et peciit si de dicto rapto ledius esse deberet occasione predicta. Sententiatum extitit quod ex quo nullus comparet conqueriturus supra ipsum, quod occasione predicta et dicti rapti ledius esse deberet etc.

Actum in Buya in platea S. Stephani.

403

24

1302–1315. Statuto del patriarca d'Aquileja Ottobono contro quelli che abbandonano un terreno obbligato alla custodia di Cividale, si rifiutano a fornire le vaite e schiriwaite.

Diffinitum fuit per Reverendum patrem d. Ottobonum sancte sedis Aquilegensis Patriarcham, et per Gastaldionem et Consilium Civitatis et ordinatum, quod si aliquis habens mansum vel terram pro qua waytam vel schyrawaytam terre Civitatis facere debet, transmutat domum seu habitatacionem suam supra aliam terram que waytam vel schyrawaitam non consuevit facere non derelinquendo primam terram, nichilominus custodiam terre sicut prius facere teneatur, et similiter si quid fit in fraudem pro evitanda dicta custodia ei prodesse non debeat, nec Comuni in aliquo preiudicium generare.

Da copia del sec. XIV nel vol. Statuta Civ. Austrie fol. 15.

~~Da copia del sec. XIV~~

3 doc.ti 1263. 8 Maggio
1274. 25 Lugl.
1302 – 1315.

403

26

403

1304. 10 Gennajo. Cividale. Il Podestà di Cividale nomina un suo vicario per le cause civili.

A.D. MCCCIIII. ind. II. die x intrantis Januarii in Civitate Austria in patriarchali curia presentibus Gilio de Cavriaco habitatore Civitatis, Antolino de Florenzola domicello et Venezo de Padua clerico familiare d. Patriarche [illegible] et aliis.

Nobilis vir d. Anthelmus Cagnolus de Placencia potestas Civitatis fecit constituit et ordinavit d. Vacarium de Rocio canipparium dicti d. Patriarche in Civitate presentem et sponte recipientem suum certum nuntium actorem et negociorum gestorem specialiter in omnibus iuribus et iurisdictionibus ad eum racione dicti officii potestarie spectantibus a die qua fuit institutus potestas dicte terre Civitatis usque ad diem qua fecit d. Brancam vicarium suum in ipsa potestaria, ad sedendum et audiendum iura in civilibus eius nomine absolvendi, petendi, exigendi, finem et remissionem cuilibet faciendi et generaliter omnia et singula pro eo et ius nomine in predictis et circa predicta faciendi que ad ipsum d. Anthelmum racione dicti officii predicto tempore spectare et pertinere noscuntur et possunt sicut ipse d. Anthelmus facere posset si ipsis omnibus personaliter interesset salvo semper in predictis omnibus et singulis ut debeat consilio Leonardutii camerarii Comunis Civitatis et Antonii notarii de Civitate et omnia singularia facere debeat circa predicta cum consilio predictorum vel alterius ipsorum, promittens michi Notario stipulanti et recipienti nomine et vice omnium et singulorum quorum interest vel interesse poterit firmum et ratum habere perpetuo et tenere quicquid per dictum d. Vacarium modo predicto factum fuerit in predictis cum obligatione omnium bonorum suorum presentium et futurorum.

Dal protocollo di Melioranza notajo patriarcale. Arch. Not. Udine.

403

1304. 18 Febbrajo Udine. Processo civile innanzi al podestà.

A. D. MCCCIV, ind. II, die XI exeunte Februario, presentibus Pirucio, Daniele, Uercio, Michaele q. Ubertoni de Utino testibus et aliis. Constitutus in iudicio coram Johanne Cucaliaga Vicario D. Vualfi Potestatis Utini Hermanus sutorius de Utino proposuit dicens quod cum ipse annuatim perciperee habere deberet redditum unius marche denariorum aquilegensium nomine census livelli de domo quondam Katerine de Utino sita in Foro novo Utini in qua morantur uxor et filii eiusdem Katerini, idem Hermanus ratione census huiusmodi sibi debito tempore non soluti apponi fecit eidem domui in primam secundam et terciam spangas, quamlibet ultra annum: quare petebat sententialiter diffiniri qualiter ipsas spangas probare debebat. Super quibus querente dicto Vicario quid iuris inde esset, sententiatum fuit, quod dictus Hermanus spangas huiusmodi probari debebat cum nuntio vel nuntiis qui eas apposuerant. Qui Hermanus ad probandam unam dictarum spangarum produxit Brunellum preconem Utini, qui per iuramentum quod fecerat, dixit quod ipse cum laudo et sententia super hoc latis coram D. Petro tunc Gastaldione Utini apposuit pro eodem Hermano dicte domui spangam unam. Ad probandum vero alteram spangam produxit [illegible]anellum preconem Utini qui etiam per iuramentum quod fecerat, dixit quod ipse cum laudo et sententia super hoc latis coram dicto Vicario sedente pro tribunali hoc anno scilicet post festum nativitatis Domini apposuit pro eodem Hermano domui supra=dicte spangam unam. Ad probandum autem terciam spangam dixit dictus Hermanus se alias produxisse Milonem preconem Utini et cum eodem Milone spangam unam sufficienter probasse. Querente vero dicto Vicario, utrum dictus Hermanus ea vice sufficienter probaverat spangas duas, sententiatum fuit, quod sic.

Actum Utini in domo Communis.

Et ego Conradus de Utino imperiali auctoritate notarius predictis interfui et rogatus scripsi.

(Da copia nella Collez. Joppi)

FRATELLI
403

28

1304. 27 Febbrajo Udine. Sentenza degli Astanti contro uno di Caneva, ricettatore di banditi ed un deviatore d'acque altrui avanti il Vicario del Patriarca. 28

A. D. MCCCIIII. ind. II., die penultimo Februarii, in castro Utini supra patriarchali palatio, presentibus magistris Galvagno et Odorico notariis de Utino, magistro Stephano doctore gramatice de eodem loco et aliis.

Nicolaus dictus Iudeus de Sacilo, procurator et procuratorio nomine Ugerii q. Oldorici de Caniçe constitutus coram ven.li viro d. Rolando scolastico ecclesie Aquilegensis Vicario d. Patriarche Aquilegensis dixit quod idem Ugerius fecerat dari terminum exceptionis ad hodie Sabadino q. Moscardi de Caniça per eo quod idem Sabadinus receptaverat et retinuerat quosdam bannitos in domo sua et Taglimento q. Bigoti de Caneva super eo quod accepit quandam aquam fluentem de loco suo et ipsam conduxerat ad alium locum ubi fluere non debebat in dampnum et preiudicium plurium eius vicinorum, supra quibus rogabat peti quid iuris et petente dicto d. Vicario a circumstantibus sententiatum fuit quod dictus Iudeus debebat probare procurationem et terminos, quam procurationem probavit per quoddam publicum instrumentum scriptum manu Bertaldini notarii sub anno MCCCIIII. ind. II. die IV exeunte Februario, terminos vero non probavit per Antonium q. Clementis de Valle Caniçe preconem prout ibidem sententiatum fuit. Et petente dicto d. Vicario ad instanciam dicti procuratoris ulterius quid iuris, sententiatum fuit quod predicti Sabadinus et Taglimentus proclamari debebant et proclamatis per Antonium supradictum et non comparentibus per se vel per alium sententiatum fuit quod predictus Sabadinus incurrerat in bannum proclamatum in Caniça contra illos qui retineant et recipiunt bannitos in domibus suis in Caniça et quod dictus Taglimentus debebat reducere aquam ad locum suum et incurrerat in bannum XL. frisacensium curie d. Patriarche et XL. frisacensium Gastaldioni Caniçe et quod dictus Vicarius debebat dare nuncium ipsi procuratori ad recipiendum de bonis predictorum Sabadini et Taglimenti usque ad plenam satisfactionem

predictorum bargnorum. Qui Vicarius dedit ipsi procuratori iuxta sententiam redditam Antonium predictum in nuncium ad accipiendum de bonis predictorum. tradidit et legiptime usque ad plenam satisfactionem dictorum bargnorum.

Dal protocollo di Melioranza notaio patriarcale. Arch. Not. Udine.

403

1304, 18 Febbrajo. Udine. Sentenza in causa civile del Vicario del Podestà di Udine.

Anno Domini 1304. ind. II.a die XI. exeunte Februario: Praesentibus Liruccio, Daniele Wernio, Micaele q.m Ubertoni, et Ermio (?) Calsonis de Utino testibus, et aliis.

Constitutus in judicio coram Joanne dicto Cuculga (?) Vicario Domini Rudolfi Potestatis Utini Hermannus Notarius de Utino proposuit dicens, quod cum ipse annuatim percipere, ac habere deberet redditum unius marche denariorum Aquilejensium nomine census Zivoli (?) de Domo, et super domo q. Katerini de Utino sita in Foro novo Utini, in qua morantur uxor, et filii ipsius Katerini ipsius Hermanni ratione census hujusmodi sibi debito tempore non soluti, apposuerunt (?) fuit eidem Domui in primam, secundam, et tertiam spangas quamlibet ultra annum; Quare petebat sententialiter diffiniri, qualiter ipsas spangas probare debebat. Super quibus quaerente dicto Vicario quid juris inde esset, sententiatum fuit, quod dictus Hermannus spangas hujusmodi probare debebat cum nuntio, vel nuntiis, qui eas apposuerant. Qui Hermannus ad probandam unam dictarum spangarum produxit Brunellum praeconem Utini, qui per juramentum, quod fecerat, dixit, quod ipse cum laudo, et sententia super hoc latis coram Dno Petro tunc Castaldione Utini apposuit pro eodem Hermanno dicte domui spangam unam. Ad probandam vero alteram spangam produxit Cavanellum (?) praeconem Utini, qui etiam per juramentum, quod fecerat, dixit, quod ipse cum laudo, et sententia super hoc latis coram dicto Vicario sedente pro tribunali hoc anno, scilicet post festum Nativitatis Dni apposuit pro eodem Hermano domui supradicte spangam unam. Ad probandam autem tertiam spangam dixit dictus Hermannus se alias produxisse Milonem praeconem Utini, et cum eodem Milone spangam unam sufficienter probasse. Quaerente vero dicto Vicario, utrum dictus Hermannus curie sufficienter probaverat spangas duas, sententiatum fuit, quod sic: Actum Utini in Domo Communis.

S. N. Et Ego Conradus de Utino imperiali Authoritate Notarius predictis interfui, et rogatus scripsi.

Carica di podestà di Udine, e suo vicario.

Curia di Castaldo di Udine.

FRATELLI J...

403

Doc. I.

1307, 14 febbrajo. Gemona. Perdono accordato all'uccisore di Michele Decano di Montenars, a patto che viva in esilio dal Friuli, dopo che avea offerta la sua vita a soddisfazione del suo misfatto ai figli dell'interfetto.

Stampato nel 1845 nozze Pompeo-Ucelli

Anno Domini MCCCVII, ind. V, die XV exeunte februario, presentibus dominis Odorlico et Matthia fratribus de Glemona et aliis ibidem nominatis, cum Michael filius quondam Trufule de Montenars reatus seu culpatus fuisset interfecisse Michaelem Decanum de Montenars, ipse Michael filius Trufule coram discreto viro D. Rodaldo Capitaneo Glemone comparuit cum una spata in manibus veniens ad presenciam Johannis filii predicti Michaelis Decani dicens tollite gladium sive spatam et in persona mea facite quicquid magis placet vobis. Qui vero Johannes cum proprior quam ceteris fratres accepit dictum gladium sive spatam et dixit ego volo quod habeas vitam et personam pro Deo et anima quondam patris mei et iuravit Michael ad sancta dei evangelia plenarie obedire mandatis dicti Johannis in omnibus quicquid eidem preceptum fuerit per Nicolaum notarium et Jacobum Sofantina de Glemona. Qui vero Nicolaus et Jacobus de comuni voluntate incontinenti preceperunt et dixerunt in mandatis eidem Michaeli, quod ipse Michael hinc ad octo dies proxime venturos per totam diem ire debeat extra Terram Forijulii scilicet ultra quam Liventie, Lutincii, Poltayba et Montem Crucis et non venire ab ipsa parte ditorum confinium usque voluntate dicti Nicolai et Jacobi de eorum comuni voluntate. Et si ipse Michael contra predicta in aliquo predictorum non attenderit aut contravenerit

ex nunc prout ex tunc contentus fuit coram predicto D. Rodaldo Capitaneo et testibus predictis tamquam homo convictus sententia in iudicio de morte Michaelis Decani predicti et quod culpabilis erat de morte ipsius ~~Dum~~ Swikh Johannes et Jacobus aut alii eorum amici, si non atten derit predictis, ipsum Michaelem offenderint in persona aut alio quocumque modo, contentus fuit per se quod ipsum Johannem, et Jacobum et eorum amicos non debeat aliqualiter molestare neque conqueri supra ipsos coram D. Patriarcha et coram quocumque dominio et rectore et si dictus Michael aut sui amici aliquam querimoniam fecissent supradictos Johannem et Jacobum, quod non teneantur in aliquo eidem respondere, nec aliquis Dominus seu Rector de ipsis non debeant aliquod ius tenere, nec eis facere rationem aliquam.

Actum Glemone.

Ex notis Hermanni notarii (1).

(1) Da copia corretta presso il Ranofitone.

LIBRERIA
FRATELLI J.

403

31

37

32

403

[illegible]

Vescovo di Cittanova

Giudizio civile in Gorizia.

1320. 14 9bre. Nella villa di Gorizia sotto il boorlario innanzi alla Chiesa di S. Ellaro — presenti i Cavri Peregrino di Cellano Jogone di Ungrisinpach, Enrico e Francesco di Ungrisinpach, Lippo Rodilpo q.m Officiali di Comitiz etc. —

Avanti Ulrico officiale per il Co. di Gorizia coi suoi giudici sedenti al garitto, D. Canciano vescovo Emoniense dall'una parte e dall'altra Daniele di Gorizia che aveva occupate alcune vigne del d.o Ves.o ingiustamente e quindi venivagli intimato di cessare dalla occupazione. Viene sentenziato a favore di Daniele, al che il Ves.o appella al Patr. di Aquileja Pagano.

Stef. di Cividale notajo originale

32

[illegible]

LIBRERIA
FRATELLI

403

FRATELLI

403

1322, 16 aprile. Gemona sotto le forche presso l'ospitale.
Ritrattazione d'un ladro

54

... Gemona ...

A. D. MCCCXXII, ind. V, die veneris XV exeunte aprili;

presentibus dominis Henrico filio q. Varini Soclan, presbitero, Nicolao sacerdote dicto Pozo filio q. Johannis textoris, ... et ... sacerdotibus, filiis q. Conti Vigelis de Glemona, Johanne q. Bincluni notarii, Bertramino Brugni capitaneo Glemone, Nicolao Bochapillose de Glemona et aliis.

Jacobus filius Ferme de Glemona ens sub forchis apud Ospitale Collium Glemone interrogatus a D. ... sacerdote predicto in presencia dicti D. Bertramini capitanei et predictorum testium de dicenda veritate ... illos homines et alios ... quos et quas cui ... erat esse culpabiles de canipis fractis et de denariis et aliis rebus acceptis furtive de ipsis tam de canipa Marcuci sartoris de Glemona quam de aliis canipis et aliis malis factis alio modo et modo quocumque etc, dixit quod per mortem quam faciebat quod aliquis non erat culpabilis de hiis quos ... erat et dixerat, inter quos accusatos vocavit esse inculpabiles Palumbinum de Gorto, Nicolaum dictum Chori filium Radulfi, Pilliritchis fratrem ... dictum Gisilinum, Verzonapius qui erat captus, Gaium filium q. Pirotti, ... filium q. Zermasii, Gabis barberium filium q. Pirotti ... Jacobum dictum Pollecium.

... Gemone ... furchas Hospitalis.

LIBRERIA
FRATELLI JOR

403

35

35

LIBRERIA
FRATELLI

36

403

1323. 21 Febbrajo. Villalta. Interrogatorio di un imputato d'omicidio e lettura della sua deposizione.

1323. 10 Marzo. Villalta. Esame di testimonj sul detto omicidio, ove della credenza che alla presenza dell'uccisore sgorghi dalle ferite del morto, esca sangue

36

Anno domini MCCCXXIII. ind. VI. die VIII exeunte Februario. In Villalta supra domum d. Johannis dicti loci, presentibus Zanino filio Federici de Frata de Villalta, Nicolao filio Reinardi calcifici de Austria Civitate, Estore filio Carlucii de Villalta, Venerio de Wruspergo canepario infrascripti d. Johannis testibus et aliis.

Wera filius Johannis Mignas de villa Coloredi interogatus per d. Franciscum filium suprascripti d. Johannis quod sibi diceret veritatem si sciret quis fuit ille qui interfecit Jacobum Mis quondam qui morabatur in villa Coloredi predicti. Qui Wera supradictus dixit dicto d. Francisco: domine occurrat michi quidquid occurrere potest de morte Jacobi, ego dicam vobis veritatem ea que scio, dico quod Picola de Coloredo massarius patris vestri venit ad domum meam in Coloredo et ego cenabam quia veneram de Utino cum predicto Jacobo in societate et ego faciebam et dictus Picola dixit michi, o Wera curre quia maximus rumor est in platea prope domum patris tui, quia se interficiunt inter se et cum dictus Wera audivisset a Bertola tala dixit, dixit quod surrexit de cena et currit ad rumorem et cum ivisset ibi pater suus predictus venit et currit versus eum et sibi dixit: o filie adiuva me quia volunt me interficere et dictus Wera prospexit patrem suum predictum qui habebat zingulum cum cultelo feride (sic) in manu sua et ipse Wera, ut dixit, ivit prope predictum suum patrem et de manu predicti sui patris accepit cultelum evaginatum sui patris predicti et currit supra predictum Jacobum Mis et cum cultelo predicti sui patris percussit predictum Jacobum in pectore taliter quod eum interfecit et aliud dixit se nescire de morte Jacobi predicti, si Deus ipsum adiuvaret

Item dicta die, in Villalta prope cimeteram predicti d. Johannis, presentibus dominis Odorlico et Hendriguero de Villalta et testibus supra nominatis et pluribus aliis.

Cum d. Franciscus supradictus coram ipso Vera et presentibus testibus legere me Pantaleonem fecisset manifestum et dictum superius notatum et scriptum, lecto supradicto scripto predictus d. Franciscus interogavit predictum Veram si factum mortis Jacobi predicti erat sicut coram ipso lectum erat vel aliter, quod diceret. Qui Vera respondit et dixit: Domine per mortem per quam mori debeo, ita fuit sicut vobis dixi et ne lectum est hic et aliud vobis amplius dicere.

In supradicto millesimo, die x intrante Marcio, in domo Comunis de Villalta, presentibus dominis Odolrico de Villalta, Lodovico de Cavorgaco, Nicolao de Brafaco inferiori.

Vid uxor q Jacobi dicti Nij de Colvredo rogata et diligenter examinata per me Pantaleonem coram domino Odorlico de Villalta, Lodovico de Cavorgaco et Nicolao de Brafaco inferiori, iurata dixit quod ipsa ente in Colvredo prope predictum Jacobum prope domum Johannis Nigray do dicta villa, venit Vera filius predicti Johannis cum cultelo feride evaginati et per super eam percussit dictum Jacobum cum dicto cultelo in pectore taliter quod non potuit stare in pedibus et cecidit in terram et quem cecidisset in terram venit dictus Vera et posuit super dictum Jacobum et incepit plorare et cum surrexit de super dictum Jacobum, venit presbiter cum corpore Christi; Jacobus predictus erat mortuus. In crastina die quando habebant dictum Jacobum in Ecclesia, venit dictus Vera supra corpus Jacobi qui erat in vasi (1) et incontinenti sanguis incepit exire de corpore Jacobi sicut si illa hora percussus fuisset et tantum quantum Vera stetit in Ecclesia, tamen sanguis non cessavit exire de corpore predicti Jacobi et exivit dum presbiter fuit sub terram et hec vidi et omnes qui erant in Ecclesia ut dicunt.

(1) Sulla bara

Item Ningarda de Coloredo uxor Bertulissi de dicta villa, rogata et interogata per supradictos
homines ad dicendum veritatem quid sciebat de morte Jacobi dicti Nisi quondam et si sciret
qui eum interfecit, dato sibi sacramento per me Pantaleonem ut diceret in tali negotio, jura-
vit ad sancta dei evangelia, quod ipsa ante in Coloredo prope dictum Jacobum prope domum
Johannis Nignay de dicta villa venit Wera filius dicti Johannis et cum cultelo feride currit supra
dictum Jacobum non habentibus inimicum aliqua verba et cum cultelo percussit dictum Jacobum
in pectore taliter quod Jacobus non potuit ire nisi parum et cecidit, et dixit ve michi ego sum
mortuus et Wera illa hora venit et posuit se super dictum Jacobum et cum se posuisset
super Jacobum sanguis incepit difundere per vulnus et per oream dicti Jacobi et cum Presbiter
venit cum Corpore Christi, Jacobus predictus erat mortuus. Item in die craftina quod Jacobus
predictus fuit mortuus et quando corpus suus erat in Ecclesia et officium fiebat, sicut ipse
Wera ibi venit, sanguis incepit difundere de corpore Jacobi sicut si fuisset illa hora per-
cussus et non cessavit exire dum positum fuit sub terram et hoc viderunt omnes qui erant
in Ecclesia.

Item Rogerardus decani d. Johannis suo sacramento dicit de predicto se nichil scire quia non erat
in villa.

Item Dominicus Witimar de Coloredo rogatus et interogatus per supradictos dominos ad dicendum
veritatem et tacendum mendacium quid sciret de morte Jacobi predicti et si sciret quis eum inter-
fecit, dato sibi sacramento per me Pantaleonem diligenter ut decet in tali caso, cum ad sancta
dei evangelia dixit quod sui vicini veniebant per viam ante domum suam et ipse Dominicus
audiit quis et qualis rumor est in platea et ipsi dixerunt sibi, faciunt prelium in platea et ipse
Dominicus ibi cucurrit et invenit Jacobum predictum mortuum prope tibeum; prope mortuum
erant uxor et soror dicti Jacobi et plorabant et ipse audiit a predictis, quid est hoc et quis
hoc fecit et dicte mulieres dixerunt Wera et Johannes Nignay sui patrui interfecerunt Jacobum

et ipse eis respondit, hoc est malum. Item dixit quod in crastina die quando corpus Jacobi erat in Eclesia, venit dictus Wera super waras in quibus erat corpus Jacobi et incontinenti sanguis incepit exire de corpore Jacobi sicut si illa hora percussus fuisset et mater dicti Jacobi se retrospexit et incepit dicere dicto Were: Fuge, mentitor, noli stare et ipse noluit recedere abinde et sanguis non cessavit currere dum Wera ibi stetit.

Item Macutus massarius supradicti d. Lodoici interogatus ut supra et cetera, ad sancta dei evangelia iuratus dixit, quod quando rumor fuit inter Johannem Mignas et Jacobum quondam predictum, erat ibi in platea et ipse Macutus currit ibi et cepit predictum Jacobum et incepit ipsum conducere versus domum sui Jacobi, et uxor et soror dicti Jacobi veniebant et ipse Macutus dixit. conducatis ipsum domum quia ego volo ire et conducere Johannem in domo et dimisit ipsum Jacobum in manibus predictarum mulierum et ~~venit retro ad plateam~~ currit ad Johannem ~~et quando ipse Macutus~~ predictum et eum conduxit domum et ille Jacobus recessit de manibus dictarum mulierum et venit retro ad plateam et quando ipse Macutus reversus fuit retro ad plateam, invenit Jacobum mortuum et prope ipsum erant uxor et soror dicti Jacobi et ipse peciit quid est, et mulieres dixerunt: Wera nobis ipsum interfecit in nostris manibus et aliud nesciebat.

Item Bartulussus filius Dominici Witimar de Coloredo rogatus et interogatus per supradictos dominos diligenter ad dicendum veritatem et tacendum mendacium quid sciret de morte Jacobi predicti et si sciret quis eum interfecit, dato sibi sacramento per me Pantaleonem diligenter ut decet in tali casu, ad sancta dei evangelia iuravit et dixit, quod ibi fuit in platea de villa Coloredi et vidit quod Wera filius q. Johannis Mignas de dicta villa cum cultelo evaginato currit supra Jacobum q. dictum Nis et ipsum cum cultelo percussit in schena hoc est in pectore et vidit quando Wera extraxit cultelum de pectore Jacobi quod cultelus erat sanguinentus et ipse Wera incepit tergere cultelum de sanguine et scit quod de dicto

vulnere quod Wera sibi fecit, Jacobus predictus est mortuus et interfectus fuit per predictum Weram. Item dixit quod in craftina die quod Jacobus predictus fuit interfectus, corpus Jacobi erat in Ecclesia supra vanay et ipse Birtulissius cum alijs vicinis erat in Ecclesia et vidit incontinenti quod Wera venit in Ecclesia, sanguis incepit exire de corpore Jacobi dicti tam per vulnus quam per orem sicut si illa hora percussus fuisset et vulneratus et non cessavit exire sanguis per orem et per vulnus dum Wera ibi stetit et corpus postea fuit sub terram.

Item Johannes Laurenti de dicta villa Coloredi interrogatus ut supra etc. venavit ad sanctas dei evangelios, quando Jacobus fuit mortuus, erat ad domum suam in lecto et de rumore nichil audivit et nichil audivit nec quando campane pulsabantur, ipse de lecto surrexit et ibi vidit ubi corpus Jacobi erat et quod nec pro certo nec ex auditum dicebat quis interfecerat predictum Jacobum.

Item dixit quod in craftina die quod Jacobus predictus fuit interfectus et corpus Jacobi erat in Ecclesiam supra vanay et ipse Johannes cum alijs vicinis de Villa erat in Ecclesiam, vidit quod quando Wera predictus intravit Ecclesiam, sanguis incepit exire de corpore Jacobi sicut illa hora fuisset percussus et non cessavit exire dum corpus stetit supra terram et Wera stetit in Ecclesia (manca il seguito del processo).

not. Pantaleone di Moruzzo Arch. notar Udine

LIBRERIA
FRATELLI

403

37

1325. 21 Aprile. Fagagna. Sentenza di assoluzione data dai Giurati ad uno incolpato di omicidio, non essendo comparso alcuno a sostenere l'accusa.

57

A. D. MCCCXXV ind. VIII. die x exeunte Aprili. Presentibus d. Jacobo de Ragonea commorante in Faganea, d. Rodulpho olim d. Nicolai militis de Faganea, d. Rodulpho de Bugia, Carlisino sartore de Faganea, Tomasino olim domine Bogie ipsius loci, Andrea olim Tafanie de Faganea testibus et aliis pluribus.

Comparuit Michael filius olim Dominici de Faganea coram d. Zugesio sedente in iudicio pro nobili viro d. Federico de Vilalta tunc gastaldione Faganee, dicens et allegans ipse cum prolocutore suo, quod ipse d. Gastaldio intendens ex officio suo inquirere veritatem de morte olim Grinei de Faganea et punire culpabilem secundum ordinem iuris fecit et de mandato eius dati fuerunt eidem Michaeli contra quem esse dicebant aliqualis suspectio primus, secundus et tertius termini et quartus de gratia rationabiles, scilicet quilibet ultra XV dies et pro quolibet ipsorum fuit facta canta et proclamatum publice et alta voce in cortina Sancti Jacobi de Faganea, quod si aliquis homo vel mulier et maxime affines dicti olim Grinei scilicet frater vel uxor quorum specialiter interérat aut alia qualibet persona volebat seu intendebat dicere vel accusare de dicta morte prefati olim Grinei contra ipsum Michaelem, quod idem Michael paratus erat et est respondere de iure et se excusare et suam defensionem facere contra quemcumque, cum nulla culpa habuit neque habebat, sicut dictum est, vel bene noviter quod peccatum fecerat qui eum diffamaverat de predictis et quod predictus d. Gastaldio paratus erat facere et reddere rationem contra eum si fuerit repertus culpabilis. Unde cum in dictis terminis sit proclamatus et supra dictum est, nullus comparuit nec adhuc ad presens comparet affinis nec extraneus qui aliquid conqueretur vel dicat contra eundem Michaelem et ego Michael presens sim et hora termini transire videatur et nemo contra me aliquid proponat, rogo vos domine

Gattaldio ut petatis a vestris Juratis, quid iuris inde sit et si debeo esse infons et sine culpa de infamia mortis et de ipsa morte olim Grinei predicti. Et tunc idem d. Gattaldio videns quod nemo comparebat nec accusabat dictum Michaelem, quod hora termini quasi transire videbatur, petit a mis Juratis qui ibi sedebant per sententiam diffiniri quid iuris esset; et ipsi Jurati sententiaverunt quod ante omnia probari debent dicti termini et crida sicut superius dictum est. Et tunc ipse d. Gattaldio et Michael cum eo nominaverunt et ordinaverunt Hellerusium preconem et pro nuncio ad faciendum fidem et probandum terminos sic fuisse statutos ut iam dictum est. Qui Hellerusius per sacramentum sui officii dixit et retulit ibidem quod de mandato dominii seu dicti d. Gattaldionis precepit et ordinavit dicto Michaeli primum, secundum et tertium terminos rationabiles et quantum de gratia, qui erat dicto die, videlicet quilibet ultra x v dies ad faciendum suam excusationem et comparendum coram dicto d. Gattaldione, de morte olim dicti Grinei et Michaelem proclamaverat alta voce et publice in cortina sancti Jacobi de Faxana, quod si aliquis et maxime affinis eius quicunque sit vult dicere vel accusare eundem Michaelem de morte predicti olim Grinei, quod comparet coram dicto d. Gattaldione, qui erat paratus facere iusticiam et idem Michael requireret se excusare secundum ordinem rationis. Post que rogavit idem Michael quod idem d. Gattaldio peteret a dictis mis Juratis si bene probaverat terminos et crida supradicta sicut superius allegaverat, et petente dicto d. Gattaldione a mis Juratis, ipsi omnes sententiaverunt quod bene et legitime probaverat que superius allegaverat. Et tunc ipse Michael rogavit peti per sententiam, quid iuris esse deberet cum nullus comparet nec in aliis terminos comparuit extraneus nec affinis ipsius Grinei conqueretur vel accusans eum de morte ipsius nec alius cum veritate fuerit suspectus de morte predicta. Et petente a Juratis, ipsi sententiaverunt quod ex quo probati sunt termini et nemo apparet actor

vel conquerens nec aliter ipse Michael est suspectus vel diffamatus de mort. predicta, quod dictus Michael debet esse perpetuo liber et absolutus de morte olim ~~predicti~~ Grinei predicta, promittens dictus d. Zuchessius nomine et vice nobilis viri d. Federici de Vilalta Gastaldionis de Faganea pro se suisque successoribus, cum obligatione omnium suorum bonorum mobilium et immobilium, presentium et futurorum dictus Michaeli non movere umquam aliquam questionem ipsius morte (sic) olim Grinei, nisi (sic) habere firma et rata omnia suprascripta, facere vel venire aliqua ratione, dolo, ingenio sive causa sub pena predicta, qua soluta vel non etc

Actum in cortina sancti Jacobi de Faganea ante canipam Brunissii olim Daignani de Faganea.

Not. Pantaleone di Moraggo. Arch. notar. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI J

403

1327, 12 Febbrajo - Gemona. Processo per ferimento con giudizio chirurgico di non esistenza di pericolo di morte e quindi sentenza de' giurati di condanna ad una multa de' colpevoli:

Antico notajo di Gemona. Arch. Vit. Udine. 38

A. D. MCCCXXVII, ind. X, die XII intrante februario presentibus Jacobo Ciridi, Petro Alexioni, Flumiano q. Nicholai clavigerio Communis Glemone, Francisco Sibelli, Stephano Vizalchoni, Cavarzio q. Nodulfi pellipari, Enrico dicto Calruga sartore de Glemona, Petro calcifice de Avaro commorante Glemone, Francisco dicto Feretto, Marchusino Bocanilope de Glemona et aliis.

Coram D. Jacomino de Paona tenenti racionem pro D. Fedrico de la Turre Capitaneo Glemone comparuit Franciscus Cirologus filius q. Magistri Bemvenuti Cirologi de Glemona ad instanciam et peticionem dicti Vicecapitanei et interrogatus ab eodem de veritate dicenda supra eo quod Stephanus frater Coradussii de Osopio commorans Glemone sub Castro, vulneratus fuit et dicebatur per Nicolaum filium Marchucii sartoris de Glemona et Odorlicum calcificem de Rin de Carnea commorantem Glemone et Jacobum filium Johannis Liotti de Glemona, si portabat periculum mortis de dicta vulneratione, per iuramentum sibi datum a dicto D. Vicecapitaneo de veritate dicenda supra dicto facto, dixit suo iuramento et fide, quod dictus Stephanus vulneratus pro vulneratione dicta sibi facta per predictos, non inferebat aliquod periculum mortis salvo tamen quod homines bene sani possunt ex virtute Dei mori, sed tanquam pro vulneribus dictis non debet mori de iure. Qui D. Vicecapitaneus dictus peciit per sentenciam diffiniri a circumstantibus de predictis si hoc sufficeret, cumquam dictus Franciscus medicus dicebat suo sacramento et fide quod dictus vulneratus non inferebat periculum de morte, si dicti inculpati de dictis vulnerationibus factis debebant esse

sine periculo de morte ipsius. Qui circumstantes sententiaverunt nemine discrepante, quod, postquam dictus medicus reddebat eum liberatum de periculo mortis dicti vulnerati, quod dicti inculpati deberent esse securi de personis eorumquam, solvendo vuadiam consuetam Dominio Glemone.

Actum Glemone sub domo Comunis.

LIBRERIA
FRATELLI

403

39

1328, 16 ottobre Faedis. Sentenza del Podestà e Giurati di Faedis in affari civili.

39

... Arch. Not. Udine

A. D. 1328, ind. XI, die XVI intrante octubri, in domo Comunis de Fagedis ... D. Iohanne de ... Federico de Civitate Austria q. Iacobi de Castro Veneri, Andriacio commorante in Fagedis q. Ciruffi testibus et aliis.

Coram Donato Potestate de Fagedis comparuit Landucius de Austria Civitate dicens quod Viculussius pellipparius de dicta villa sibi tenetur ... mutui unam marcham et ... tres ... ut continetur quodam instrumento manu Antonii notarii de Civitate sub A. D. 1327, ind. X, die IV exeunte octubri; idem Viculussius vocavit se fore convictum per dictum creditorem coram ... presentibus ... per dictum Potestatem quod iuris ordo requireret per ... vistrum Caresinum ... Pussinum et Suynum ... tantum extitit ut dictus Potestas sibi daret nuncium ad accipiendum de bonis dicti Viculussii donec venerit ad solucionem integram omnium predictorum et ... expensarum. Qui Potestas iuxta sententiam latam dedit in nuncium Babussum preconem de Fagedis ibidem presentem. Carta cum melioramento.

40

LIBRERIA
FRATELLI

403

1329, 9 ottobre Gemona Processo contro una ladra.

Francesco Sibilli not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

A. D. MCCCXXIX, ind. XII, die IX intrante octubre, presentibus nobilibus viris Dominis Ulvino et Artuicho fratribus de Pramperch Ulrmanno notario, Nicolussio Lividi, Mattiusso de Albaneto, Adelino de Portis, Stephano Valchoni notario et alijs.

Sedente in iudicio Curnisello pro Dominio, conquestus fuit nobilis vir D. Federicus de la Turre Capitaneus Glemone pro Dominio supra Tomasinam uxorem Brutti de Glemona, dicens ipsam tamquam mulierem male fame diu habite, intravit hora tersatta (sic) in domo Francisci Povie de Glemona et furtive accepit uxori eius monilia et massillos de pannis suis et de hoc ipsam negare nec credebat, propterquod petebat pro Dominio fieri iusticiam in persona sua et tanto plus quod petebat per sententiam diffiniri si placitum deberet esse banditum non aliter loquendo sed quod habebat dicere et petente dito Curnisello pro Dominio a Juratis, sententiatum fuit per Bonam et Johannem de Cosaps quod placitum debebat contradicere in non loquendo primo de octo denarijs et secundo de quadraginta denarijs. Ad quod vero Bruttus locutus fuit in placito et peciit dictus Capitaneus si debebat condempnari. Ad quod vero dicta Tomasina sciuit unum hominem sibi dandum qui diceret ius suum et petente dito Curnisello a Juratis, ipsi Jurati dixerunt quod volebant habere inducias usque mane ad horam terciam et sine eorum socijs nolebant sententiare. Hoc autem peracto D. Capitaneus nolebat habere ipsam apud se et interim fuerunt concordes quod ipsa Tomasina prestaret securitatem de centum libras veronensium parvorum de voluntate Bruti mariti sue

sub hoc pacto quod Paulus Carbonus et Sclavonus q. Minisoni fecerunt securitatem predicto dicto D. Federico Capitaneo ipsam Tomasinam in persona assignare in iudicio die mercurii in hora vespertinali in pena centum librarum veronensium parvulorum sub predicto modo et forma ut sint in placito non preiudicando alicui iuri dicti D. Capitanei vel dicte Tomasine aut alterius persone que vellet contra ipsam opponere et hec omnia promiserunt habere firma cum obligatione etc.

Actum Glemone sub loza Comunis.

403

41

1331. 3 Giugno. Meleto (di Tomba). Procure e paci per arbitrio.
(Atto molto scorretto per l'ignoranza del notaio).

41

A. D. MCCCXXXI. ind. XIV. die tertia intrante Junio, presentibus presbitero Detrico de Melereto, Daniele dicto Borgaro de Pantiganinis, Francisco ipsius loci, Venerio dicto Pizabae eiusdem loci, Matheo olim Odorlini de predicto loco, Michaele de Cipperna testibus et aliis.

Comuffinus de Sterpo pro se et filio suo Johanne ac Nicoro ex una parte et Tafarellus de Melleredo et Philipus de Tomba pro se et eorum amicorum (sic) ex altera, de bona compromisserunt se inter Dominicum dictum Cuffatum de Meleredo et Johannem dictum Falchariorum de Plasencia arbitros et amicabiles compositores de litis et questionibus que vertebantur inter eos causa mortis olim Leonardi ibi affinabatis de Meleredo, quod Johannes filius Comuffini de Sterpo conduxit ad mortem et de dicto facto dederunt liberam potestatem dicere et pronunciare ipsos arbitros et quidquid definitum et deliberatum fuerit per ipsos ab aliquis (sic) eorum non vellet observari pactum sub pena x marchasum denariorum aquilegensis monete, medietas pene arbitrorum et alia medietas parti obtemperanti a predicta sententia non postint ad sententiam bonis dominis. Pro quibus extitterunt fideiussores pro parte ipsius Johannis Marquardus dictus Clericus de Barasgeto, Geraldus, Michael filius olim Jacobi de Tomba et pro parte suprascripti Tafarelli fideiussores Marquardus suprascriptus, Ambrosius de Meleredo et Martinucius predicti loci, pro parte predicti Philipi fideiussores Fluricus et Petrus dictus Zora de Meleredo.

Actum in platea apud puteum de Meleredo.

Item in eodem die, presentibus suprascriptis testibus et me notario infrascripto et aliis. Dominicus dictus Cuffatus de Meleredo et Johannes dictus Falchariis de Plasencia ut arbitri

voluerunt difinire questionem malefactis ut continetur primum instrumentum manu mei Notarii infrascripti ac citatis et auditis cum consilio sapiencium et sub pena ut continetur in compromissum, ordinaverunt partes iurantes ad sancta dei evangelia habere bonam pacem ac non contra movere per predictum factum aliquam questionem et postea ordinaverunt et preciperunt quod dictus Johannes petit cum genibus flexis a predictis Tafarello et Philipo et eis donavit cutellum et framcam? dicti arbitri ordinaverunt quod det Blasino et Comissio dim Bozani de Mellereto hinc ad proximum festum s. Michaelis in dicto die remedium anime Leonardi et complacere amicorum eius 18 staria frumenti, una quartam sagile, una quartam millei, et unum starium fabarum et dimidium, unum pistinale pisti duas ornas vini et quatuor pecudes, duas oncias peverate, quatuor galinas cum xx ovis et erbis quod essent locum facti et unum plaustrum linorum (lege lignorum) et quatuor sacerdotes in dicto die ad celebrandum pro quolibet unum duplerium cum quatuor denariis et aliud festum Sancti Michaelis consequentis det predictis tria staria frumenti et tres pecudes ac omnibus aliis rebus ut supradictum est et tercio anno ut dictum est tria staria frumenti ut supra, excepto ad sacerdotibus pro quolibet unum duplerium cum denariis tribus. Item ordinaverunt quod vadat Romam infra quatuor annos sub pena remedium anime ipsius. Item ordinaverunt hodierna die quod demorat in Stenpo hinc ad proximum festum sancte Marie de Augusto venturo et postea recedat et non intrat in villa de Mellereto et Tomba in perpetuum, salvo si moritur aliquo suo speciali amico et eos honorare et ostare in omnibus locis ad suam posse et omnia ordinaverunt observari sub pena sacramenti et pena ut continetur in compromissum. Actum in oditorium sancti Danielis Ecclesie de Mellereto.

not. Rodolfo di Moruzzo Arch not Udine

403

42

1332 2 Novembre Udine: Sentenza degli Astanti in causa civile.

42

A. D. MCCCXXXII. ind. XV. die secundo Novembris, presentibus Francisco Sclavum de Utino, Thobia, Hermanno patre [illegible] fratribus testibus et aliis.
Comparuit in iudicio Petrus Loti de Utino coram discreto viro Nicolao notario de Utino vicegastaldione pro nobili domino d. Conrado de Bernardegio Gastaldione Utini, dicens: domine ego [illegible] dum et sententiam obtinui Venerium preconem Comunis Utini ad accipiendum de bonis Francisci olim Jacobi Arguccii de Utino, ita quod non invenio de bonis eius mobilibus, quare rogo ut petatis a circumstantibus si debeo ut cum stabilibus; et petente dicto Nicolao vicegastaldione a circumstantibus, sententiatum extitit, nemine discrepante, quos sic, dummodo dicti Petrus et preco vellent obtinere quod non invenirent de bonis mobilibus dicti Francisci et hoc per sacramentum suum. Qui Petrus et preco ibidem iuraverunt, ubi sententiatum fuit. Qui Vicegastaldio mandavit eundem preconem ut faceret sicut sententiatum extitit. [illegible] in domo Comunis.

not. ignoto di Udine; [illegible] tra gli atti del not. Pantaleone di [illegible]

FRATELLI

403

Questione di foro.

1335. 4 febb.º Aquileja. Presenti: Nob. Wocialo e Francesco f.lli di Strassoldo, Ermanno e Flaviano di Gemona ecc.

Protesta in giudizio avanti il Pad.ª Bertrando dei Nob. fratelli Giovanni e Warnere di Cucagna che l'Avvocazia di qua tre masi in Budrio apartenenti al Monastero di Obrunburg, appartiene ad essi, e che la causa tra essi ed il Monastero è causa civile e non spirituale e quindi deve trattarsi nel Foro Civile, tanto più che tale Avvocazia è di ragione feudale.

Enrico di Cividale nod.

(Originale pergamena nel Vol. VI Autographa Lincendiana).

LIBRERIA
FRATELLI JU

403

1335. 13 maggio. Udine. Sentenza degli astanti in favore di Zenelluffio di Udine al quale il Comune di Gemona aveva colla forza tolto l'armento sequestratogli pe debiti di quel Comune verso di lui.

44

Dagli atti del notajo in Udine Vecelo di Damiano di Portogruaro. Museo civico orig.

Anno domini MCCCXXXV, ind. V, die XIII maij in castro Utini in superiori sala Patriarchalis palatii, presentibus Ven. viro D. Guidone Episcopo Concordiensi ac nobilibus et discretis viris D. Federico q. D. Constantini de Savorgnano, Galvano de Manzacho, Francisco de ..., Oldorico de Utino notario, Bartholotto de Civ. austrie, Mag. Francisco notario q. Jacobi dicti Bienchi de Utino, Flumiano hospite de Glemona testibus et aliis constitutis in iudicio coram Reverendo in Christo Patre et D. D. Bertrando Dei et Apostolice Sedis gratia S. Sedis Aqu. Eccl. Patriarcha, Zenelluffio q Varienti Sible de Utino ex parte una et Jacobo de Cramis de Glemona Massario Comunis de Glemona ex altera, prefatus Zenelluffius proposuit dicens quod cum Venerio precone Comunis Utini nuncio prefati D. Patriarche per laudum et sententiam a prefato D. Patriarcha sibi latis pro certa pecunie quantitate in qua Comune de Glemona sibi extitit obligatum, recepi fecit armentum Comunis et hominum de Glemona et ipso precone cum pueris ipsius Zenelluffii conducente dictum armentum placuit Comuni et hominibus de Glemona Banderia ellevata ad sonum campane currere post nuncium supradictum quasi usque ad Cormor et sibi violenter acceperunt armentum predictum propter quod ipse Zenelluffius eidem Massario et Comuni de Glemona cum nuncio prefati D. Patriarche et de eius mandato ad diem hodiernam infra nonam et vesperas in Utino fecit terminum suum assignare ut sibi restituere deberet accepta ad Altressum et satisfacere bannum curie D. Patriarche aut hodie esse ut dictum est coram D. Patriarcha inter nonam et vesperas suam excusationem facturus, quare supplicavit idem Zenelluffius eidem D. Patriarche, ut peteret a circumstantibus sententialiter diffiniri quod iuris invenisset. Ad que idem Jacobus de Cramis tamquam Massarius Comunis Glemone dictum terminum sibi factum fore denegavit prout dictus Zenelluffius asserebat. Ad que ipse Zenelluffius replicando dixit quod prefatus Nuncius fuit Glemone et bona fide quesivit dictum Jacobum Massarium et ipsum habere non potuit cum se absentasset ne sibi facere posset mandatum predictum et tunc super plathea Glemone alta voce preconica proclamavit quod Massarius Comunis Glemone et Comune Glemone restituere deberent armentum ablatum eidem ad Altressum et solvere bannum curie D. Patriarche aut hodie esse deberet coram D. Patriarcha infra nonam et vesperas in Utino suam excusationem si poterit ostensurus, quare supplicavit eidem D. Patriarche ut peteret per sententiam diffiniri si hoc probabat si sibi sufficiebat ad probandum terminum supradictum et non credebat ipsum Massarium iurare velle quod resciuisset

de proclamatione predicta. Ad que idem Manfarius replicando dixit quod dicta proclamatio
si facta fuit ut asserit sibi non preiudicat cum terminum sibi non fuit per litteram assi=
gnatum et petere dicto D. Patriarche quod inde iuris sententiatum fuit per maiorem partem
circumstancium, quod si dictus Manfarius suo sacramento manutenere vellet nihil scivisse
de proclamatione predicta quod non paciens sententiaret salvo si idem Genellussius sibi monstrare
posset predicta et si idem Manfarius manutenere recusaret predicta rescivisse aut idem Gene=
lussius sibi mostraret quod dicta proclamatio facta deberet per terminum haberi. Cumque
idem Manfarius iurare recusasset predicta idem Genellussius supplicavit eidem D. Patriarche
ut peteret quid iuris inde esset et ipso petente sententiatum extitit per maiorem par=
tem circumstancium quod dictus Genellussius bene probavit terminum predictum si fidem
faceret de proclamatione predicta prout ibidem in iudicio fidem fecit per Petrum
dictum Maynarum preconem Utini prout sententiatum extitit per circumstantes bene
et legittime probasse. Quibus sic peractis idem Genellussius supplicavit eidem D. Pa=
triarche ut peteret per sententiam diffiniri quod sibi dare deberet nuncium ad acci=
piendum de bonis Comunis Glemone ad Altressum et pro banno Curie ipsius D. Patriar=
che: ad que idem Manfarius replicando dixit quod dictum Armentum non fuit acceptum
per Comune Glemone et si aliquis predictum armentum acceperunt quod sibi faciat
emendare, cum Comune Glemone ad predicta sibi non teneatur. quare idem Genellussius respon=
cens dixit quod non credebat ipsum Manfarium iurare velle suo sacramento quod homines de
Glemona cum banderia ellevata ad sonum campane non cucurrissent ad accipiendum dictum
armentum et si iurare vellet aut acciperet eius sacramentum aut sibi fides faciat
de predictis ut postulat ordo iuris. Cumque idem Manfarius nolens denegare predictum
idem Genellussius supplicavit eidem D. Patriarche ut peteret a circumstantibus sententialiter
diffiniri quid inde iuris esset et ipso petente sententiatum extitit per maiorem partem circum=
stancium quod si idem Genellussius fidem faceret de eo quod acceptum fuit Armentum
predictum per homines de Glemona prout ibidem fidem fecit in iudicio per Venerium pre=
conem comunis Utini prout sententiatum extitit per circumstantes bene et legittime probasse
quod idem D. Patriarcha eidem Genellussio dare deberet Nuncium ad accipiendum de bonis Comunis
et hominum de Glemona ad Altressum usque ad summam quantitatis pecunie quam habere
debet a Comuni Glemone, quem D. Patriarcha dedit eidem Genellussio dictum Venerium Preconem
Comunis Utini in Nuncium mandans eidem ut exequatur et faciat prout sententiatum extitit
coram ipso dictum omni meliori etc.

FRATELLI

403

45

1335 - 20 Settembre. Sotto la loggia presso la cisterna nel castello di Udine. Sentenza pronunziata in giudizio avanti il patriarca di Aquileja, dagli astanti in causa civile contro l'abate di Moggio fideiussore per quello di Arnoldstain per restituzione di cavalli o loro prezzo al nob. Giovanni di Villalta.

Anno domini MCCCXXXV. ind. III. die XX mensis Septembris. In castro Utini in loza patriarchali prope cisternam presentibus reverendo domino d. ... Concordiensi episcopo venerabili viro d. fratre Johanne abate Rosacense, nobilibus viris dominis Ectore de Savorgnano, Girardo filio domini Girardi de Cucanea, m.o Odorlico notario de Utino, Ermanno notario de Glemona, Johanne de la Porta de Civiano testibus et aliis pluribus.

Coram reverendo in Christo patre et domino d. Bertrando dei gratia sancte sedis aquilegensis Patriarcha constitutis in iudicio coram dicto d. Patriarcha venerabilis vir d. ... abas Mosacensis ex parte una, et nobilis vir d. Johannes de Vilalta ex parte altera, d. Johannes proposuit dicens: domine, venerabili viro domino ... abati de Orestaino de mandato et voluntate predicti d. abatis Mosacensis sextos equos usque ad certum terminum dedi, quos michi restituere tenebatur vel marchas denar. aquilegensis monete decem et novem cum dimidia. Sed dictus abas de Orestayno usque ad dictum terminum de predictis mecum concors non erat, et etiam terminus elapsus sit et dictus d. abas de Orestayno mecum in aliquo de predictis sit concordio quia non credo ipsum d. abatem Mosacensem negare predicta ita non esse ut dictum est, deprecor vos quod ipsum constringere debeatis ad dandum michi pignus de predictis aut pecuniam supradictam. Qui d. abas Mosacensis ibi confessus extitit et contentus esse fideiussorem d. Johannis predicto de Vilalta pro d. abate de Orestayno de XIX et dimidiam marcham den. aquil. ut ipse d. Johannes dicebat, et tunc ipse d. Johannes dixit: domine postquam confitetur fideiussorem esse pro d. abate de Orestayno de XIX cum dimidia marc. den. aquil. petatis a circumstantibus quid inde iuris sit. Supra quibus petente ipso d. Patriarcha a circumstantibus quid inde iuris, sententiatum extitit per circumstantes, quod postquam d. abas Mosacensis confitebatur fuisse fideiussorem domino Johanni predicto de XIX cum dimidia marc. den. aquil., quod predictus d. abas tenebatur et debebat dare pignus de predictis XIX marchis et dimidia dicto d. Johanni

et si d. abas predictus Mosacensis dare nolet vel denegaret pignus d. Johanni ut dictum est, quod d. Patriarcha dare debebat d. Johanni nuncium ad accipiendum de bonis d. abatis Mosacensis usque ad plenam satisfacionem suam sortis, dampnorum et expensarum. Ubi statim et in presentia dictus d. Patriarcha dedit dicto d. Johanni Mathiam preconem Utinensem ad accipiendum de bonis d. abatis Mosacensis si dictus d. abas in concordio non erit cum dicto d. Johanne a presente die usque ad XX dies proximos immediatos subsequentes de dampnis et expensis et in hoc termino XX dierum nullum pignus nuncius predictus de predictis accipere non debeat set transactis [illegible] XX diebus nuncius exercere teneatur et debeat officium suum ad accipiendum de bonis d. abatis ut dictum est.

not. Pantaleone di Moruzzo. Arch. not. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI [illegible]

403

46

1336. 8 Gennajo Cividale. Zerdino, Avvocato di Cividale &c., ne incarica di tale offizio Betto notajo di Cividale, precisando le sue mansioni.

Betti notarii de sua Advocatia.

A. D. MCCCXXXVI. ind. IV. die VIII intrante Januario. In Civitate in domo Communis, presentibus dominis Jacobo Milite de Cormono, Francisco q. d. Pauli de Civitate, Bonetto q. Tibaldi de Janzalo, Turino de Civitate, Zampulino de Civitate et aliis.

Discretus vir Zerdinus Advocatus Civitatis officium ipsius Advocatie in faciendo rationem, nunciumque petendum et ad faciendum longare terminum et terminos et ad reparandum mensuras et pondera et ad exigendum Mutam Civitatis et ad omnia et singula faciendum prout ipse Zerdinus Advocatus facere posset prout in litteris Reverendissimi Patris et Domini Bertrandi Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarche ac ipsarum tenore continetur in omnibus et per omnia cum omni meliori modo etc.

Landuccio notajo di Cividale. Arch. Not. Udine.

46

LIBRERIA
FRATELLI BOCCA

403

47

1336. 23 Aprile Cividale. Sentenza degli Attuarii in causa civile nel 1336. ... ecclesiastico.

1336. 1 Giugno. 48. Sentenza arbitrale in detta causa e appello al patriarca.

A. D. MCCCXXXVI, ind. IV. die VIII exeunte Aprili. In Civitate Austria in curia patriarchali coram venerabili viro d. fratre Johanne abbate Rosacensi Vicario etc. constitutis domina Geilla filia magistri Henrici Spadarii de Civitate ex parte una et Mathiussio filio q. Barnabe aurificis, ipsa d. Geilla petente XX soldos grossorum racione sui morghingrab et versa vice Mathiussio asserente non teneri sibi in aliquo, cum ipsa post recessum mariti sui habuerit certa bona ipsius maioris valoris, dicto Morgingrado, sententiatum fuit per ... quod dicta d. Geilla habere debeat una sua ... quod ipsa habuerat de bonis mariti sui, quod idem Mathiussius per testes probare intendit quod ipsa d. Geilla de dictis bonis con... tanta sit ad valorem dicte quantitatis si tantum erat. Qui d. Vicarius mandavit eidem Ma-thiussio etc. (manca il resto.)

Anno domini MCCCXXXVI ind. IV. die I Junii. In Civ. Austria in patriarchali palacio presentibus dominis Philippo de Portis, Gerardo de Coneglano, magistro Antonio, Bertholutto, Gumbertino, Stephano parvo notariis, Benvenuto q. Stephani Snagil de Civitate testibus et aliis.

Constitutus coram venerabili viro domino fratre Johanne abbate Rosacensi arbitro etc. litis ac questionis vertentis inter d. Geillam filiam m.ri Henrici Spadarii de Civitate uxorem q. Cucii filii q. Barnabe aurificis de Civitate ex parte una et Mathiussium q. dicti Barnabe ... ...mansionarii Eccl. Civitatensis ex altera, occasione iurium videlicet contradotis et morgingrafii dicte d. Geille, que ipsa a prefato Mathiussio tamquam herede olim dicti Barnabe patris sui et Cucii fratris sui et etiam occasione certarum rerum, quas dictus Mathiussius petit ab eadem Geilla, talem inter ipsas partes oretenus, ipsis partibus presentibus protulit sententiam, videlicet quod ipsa d. Geilla habere debeat a dicto Mathiussio sua iura, videlicet Morghingrap sine aliqua contentione et contradotes ipsa securitatem prestante de ipsis

contradictibus. Insuper sententiavit, voluit et ordinavit, quod propter certas res quas dicta d. Geilla habuit de rebus mariti sui predicti, prout continetur in depositionibus testium ~~productorum~~ productorum per dictum Mathiussium et potissime duorum, ipsa d. Geilla dare debeat dicto Mathiussio marcham unam denariorum aquilegensis monete, mandans etiam ordinans dictus d. Abbas arbiter dictam sententiam a dictis partibus observari et ipsam effectualiter a partibus adimpleri usque ad primam diem Julii proxime venturi etc. sub pena in compromisso contenta.

Appellatio Conradi

Item ..., loco et testibus. Conradus dictus Papes procurator et procuratorio nomine antedicto, senciens se a dicta sententia gravari et gravatus fore, viva voce ad reverendum in Christo patrem et d. d. Bertrandum divina miseratione sancte Sedis aquilegensis Patriarche appellavit.

not. ignoto di Cividale, fra gli atti di Pantaleone not. di Moraggio. Arch. not. Udine

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

48

LIT... FRATELLI JO...

403

77

1337, 11 marzo, Udine. [illegible] di Udine e Pietro q. Vannino [illegible]

Anno Dni. 1337. Indic. a die 11 Martij

Presentib. Nobili Viro Dno Hectore de Sauorgnano, Dno Odorico not.o Mag. 49
Fran.ci not.o, Joanne dicto Lunutte not.o, Joanno q. Marulini q. Nicolai not.
q Mag.ri Conradi not.' Omnib. Utini Comorantib. testibus, et alijs.

Constitutis in Judicio coram Nobili Viro Dno Henrico de Carnea Gastald. Utini Manciotto q. Francischini de Utino ex parte una, et Petro q. Vannini de Utino ex altera, dictus Manciottus proposuit dicens, Domine, Petrus predictus michi vendidit octo lib. denar. aquilien. de livello super una domo Michael Stephani Cumini de Flambro, unde ego pro dicto livello in non soluto transacto anno, et die et per laudum et sententiam imponi feci primam, secundam, et tertiam spangas supra dicta domo et omni spanga transacto Anno et die et p laudum et sententiam interam tenutam et possessionem dictae domui, et dictum livellum tamen p ipsum venditum, dictus Petrus michi exhibit manutenere. Unde dictus Michael Steph. Cumini movet questionem. Unde supplico quatenus petatis si dictus Petrus predicta debet negare vel confiteri. Et petente dicto Dno Gastal.o a circumstantibus quod inde iuris sit, sententiatum fuit per omnes circumstantes quod dictus Petrus debeat negare vel confiteri. Et tunc dictus Petrus in Judicio coram dicto Dno Gastald.o ac testibus supradictis p me not.o subscripto contentus et confessus fuit q. idem Manciotto dictum livellum lib. 8. vendidit et exhibit manutenere sup omnibus suis bonis. Et tunc dictus Manciottus supplicavit dicto Dno Gastal.m ut peteret p sententiam diffiniri si postquam ~~supplicavit~~ dictus Petrus in Judicio confessus fuit esse suum manutentorem dicti Manciotti de dicto livello q. dictus debet stare in pace et quiete, et quod dictus Petrus debeat stare ~~[illegible]~~ dicti Manciotti Actum Utini sub logia Com.

Et ego Odoricus dictus Schaurbey q. Nicolai de Utino Imp.li Auct.e Not.s hijs omnib. interfui et rogatus scripsi

Nota extracta ex quodam Libercuto Notabilium
Antony Belloni Not.

Nota quod illi de Cuchanea habebant antiquitus in Parlamento Patrie Offitium Bidellanj, dandi scilicet Vota Parlamentarijs; Ob quod Offitium assidebant propè Tabulam Magistralem; Postea Stipendiante Parlam. Bidellos non dedignerunt dicti de Cuchanea a sede propè dictam Tabulam, ita ut, quod ante fuerat illis dedecus, videtur modo evasisse conspicuum. Vide plurima Parlamenta in uno Processu existente in Domo Comunis Utini.

Di Mano del sud.° Antonio Bellone
in una Cronaca cavata dalla Sud.e
Giovanni q. Aldino di Maniaco.
1390.

@ 55 Tergo.

Post hec dum Dnus Patriarcha (idest Gio: Marchese di Moravia) cenaret in Cocnis misit in Civitate Utini per quedam Advocato Civitate nomine Nicolaus Manini qui totus erat intimus Amicus Servitor, et dilectus Dni Federici: qui subito ascendens Castrum fuit ad presentiam ipsius Dni, et sic iussit retineri usque quo cenasset. Exivit unus, et venit ad Plateam dicens Populo: Nicolaus Manini recentius est per Dnum carceratus. Hoc audito totus Populus ascendens Castrum petierunt Nicolaum eorum Civium sibi dari, pro quo securitatem facere intendente; si quid fecerat per ipsum cum terminis ducere debent, quia non erat usus Dominorum ... sic Cives capere, et que nolebant hoc eis innovari. Visoque furore Civium Dnus ipsum Nicolaum eis dedit, et subito de Terra recessit ex quatuor socijs furibunde, et cum iniquis verbis contra Cives, et fuit tunc in Sossimbergo. Omn.

Nicolaus Manini Capit.°

Nicol.s relaxatus instante Populo Utini

LIBRERIA
FRATELLI

403

50

1337. 11 Marzo – Udine – Processo civile innanzi al gastaldo di Udine per un debito non pagato. (mutilo)

50

A. D. MCCCXXXVII, ind. V, die XI martii, presentibus nobili viro D. Henrico de Savorgnano, ser Odorico notario, Johanne dicto Zanuto notario, Johanne q. Marculini q. Nicolai notarii ..... q. magistri Conradi notarii, omnibus Utini commorantibus testibus et aliis.

Constitutis in iudicio coram nobili viro D. Henrico de Cornea gastaldione Utini Mancotto q. Franceschini de Utino ex parte una, et Petro q. Vaurini de Utino ex altera, dictus Mancottus proposuit dicens: Domine, Petrus predictus michi vendidit octo libras denariorum annualis ... de livello super una domo ... Stephani ... de Flumbro, unde ego pro dicto livello michi non soluto, tantacto anno ... et per laudum et sententiam ... pensionem ... et ... spangas supra dicta domo.

... notarius de Utino ... ut ... Utini

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1338, 11 febbrajo. Cividale. Sentenza del Patriarca colla quale condanna Odrigella di Montereale a pagare la decima del vino nella Villa di Sedegliano ai Signori di Spilimbergo.

51

Da copia nell' Archivio Spilimbergo in Domanins, Vol. Abbori, p. 154.

In Christi nomine amen. Anno eiusdem nativitatis MCCCXXXVIII, ind. VI, die XI intrante februario, in Civ. Austrie in palatio patriarchali, presentibus Venerabilibus Dominis Guidone Concordiense Episcopo, Giberto Mosacensi et Giliardo Belin. ... Abbatibus, Morando de Porcileis Aquilegensi Canonico ac nobilibus viris Dominis Artuicho de Pramperch et Gerardo de Cuchanea, Militibus, Bertoldo Notario, Nicolao Longo de Civitate, Turino de Florentia commorante Civitate et aliis.

Coram Reverendo in Christo Patre et Domino D. Bertrando Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha in iuditio sedente, Nobilis vir D. Bertholdus de Spilimbergo conquestus fuit contra Odrigellam de Monteregali dicens, quod cum ipse et frater et domus sua ab antiquo habeant in Villa Sedeani Decimam vivi et mortui et Massarii dicti Odrigelle quos habet in dicta Villa sibi solvant Decimam bladi, ipsi tamen Decimam vini persolvere contradicunt, quare petivit ipsum Odrigellam compelli per dictum ut faciat quod dicti Massarii de ipsa Villa sibi Decimam vini solvant, sicut de blado sibi solvere consueverunt et solvunt.

Qui Odrigella respondit, quod dicti sui Massarii Decimam

LIBRERIA
FRATELLI JU

403

52

1338. 31 Agosto ~~Luglio~~ e 20 Settembre e 14 Decembre. Cividale. Processo per omicidio contro Gello di Siena e suo rilascio dall'arresto. —

52

Sententia et processus Domine Agnese et Gelli

A. D. MCCCXXXVIII ind. VI. die ultimo Augusti in civitate Austria in domo Comunis presentibus dd. Philippo milite et Johanne de Portis, Simeone de Coneglano, Vannero de Chucanea, Botto notario de Utino, Antonio notario, Nicolao et Petro fratribus filiis q. Lupoldi, Henricoq. dni Monverde, Jacoboq. Tani et Bontado de Civitate, Gallutio, Bartholomeo Jacobi, Jacobo parvo, Dominico notario et Lapatio Poperis de Civitate testibus et aliis.

Coram d. Bernardo Fabri Castaldione Civitatis in iudicio sedente, dna Agnesa uxor q. Nicolai Yproti de civitate et Daniele castaldione civitatis cognato dicti q. Nicolai ex parte una cum amicis ~~dicti~~ q. Nicolai predicti et ser Gello de Senis ex parte altera, constitutis ipsi d Agnesa et Daniel proposuerunt dicentes, quod dictus ser Gellus interfecerat dictum q. Nicolaum et ad diem hodiernam datus erat terminus ad probandum dictam interfectionem, inter quos testes, salvo dicto duorum nomine venerat Stacheum de Florentia qui ibidem deposuit factum dicte interfectionis. Qui ser Gellus allegavit et protestatus fuit quod in iudicio erant diversi parentes et amici dicti q. Nicolai et ipsorum agentium cui verbo non debebant sententiare, preterea habebat plures testes, salvo dictorum duorum, quos non cognoscebat pro eo quod erant forenses et petebat unum a Terra sibi dari qui cognosceret parentes et amicos ipsorum agentium; salvis semper suis exceptionibus contra dicta et personas ipsorum testium, petens copiam testium adverse partis, super quo dicto Stacho per maiorem partem circumstantium narratum fuit quod deposuerat pro parte dicte dne Agnese et fuerunt tredecim pro minore vero parte qui deposuerant pro ipso Gello et fuerunt fuerunt octo exemplati et certi alii circumstantes voluerunt deliberare et sic ipse partes fuerunt concordes quod testes utriusque partis examinentur per Antonium notarium et me Stephanum a die mercurii ad octo dies et tunc in illa die publicentur ac si dixissent in iudicio, salvo quod debeat habere copiam illorum ~~qui~~ que nominantur in termino.

A. D. MCCCXXXVIII ind. VI die XI Septembris, Actum in Civitate Austrie in domo communis, presentibus dd. Philippo milite de Portis, Bartholotto, Antonio notario, Ulvino de Canussio, Nicolao Longo et Petro fratribus, Iohanne de Portis, Othonino, Botto notario, Nicolao q. d. Biliarde, Iacobo Parvo, Landetto et Dominico Ossa notario de civitate, Iacobo q. Leonis, Zanono q. d. Philippi Leonis, Henrico notario, Bontado, Hendrico, Francischino et Odorlico Crema de civitate testibus et aliis.

Coram d. Bernardo Fabri Castaldione Civitatis in iudicio sedente cum suis iudicibus, d. Daniele cognato et d. Tyresa uxore q. Nicolai Syrnoti, de civitate ex parte una et ser Gello Senensi ex parte altera constitutis, dicti Daniel et Tyresa proposuerunt dicentes, cum testes essent examinati utriusque partis de morte dicti Syrnoti, poterunt publicari et procedi in questione, facta fide de processu per notam manu mei Stephani notarii ibidem lectam. Ad que ser Gellus protestans, salva copia testium, petiit ante omnia sibi dari unum qui cognoscat parentes et amicos ~~ipsius~~ ipsorum q. Nicolai et domine, cum sit forensis, pro eo quod parentes et coniuncti non poterant nec possunt sententiare et testificari in huiusmodi questione et quod petantur ante omnia qui noluerunt deliberare supra dicto et depositione Stache, salvis omnibus suis iuribus. Ad que prefati Daniel et Tyresa dixerunt quod ipse non poterat habere copiam testium cum fuerunt concordes quod examinarentur ac si deponerent in iudicio, nec debebat aliquem habere qui ipsum instruat in hiis maleficiis, nec debebant peti illi qui noluerunt deliberare postquam sententia tunc fuit exemplata, salvis omnibus suis iuribus contradicendi contra personas et dicta testium ipsius ser Gelli et ad instantiam partium ego Stephanus de mandato ipsius d. Castaldionis petii, primo a magistro Antonio notario Civitatis quid iuris supra allegationibus utriusque partis.

Qui Mr Antonius habito consilio sapientum et circumstantium sententiavit quod ipse ser Gellus debebat habere unum qui sciret sibi dicere palam vel in scriptis parentes et coniunctos ipsorumq. Nicolai et d. Agretas et quod parentes et coniuncti per parentelam non poterant nec potuerunt sententiare et testificari in huiusmodi questione maleficii contra ipsum ser Gellum et quod ipse ser Gellus non debeat habere copiam testium nec illorum prout alias fuerant sententiatum et de illis qui debebant deliberasse, ante commicti debebant ~~deliberasse~~ videre qui fuerunt illi qui sententiaverunt supra depositione Stachi et si de illis essent tot parentes quod sententiatores pro utraque parte essent equales, tunc illi deliberatores debebant sententiare aliter non et sic per omnes sententia dicti Mr Antonii fuit secuta nemine discrepante. Qui Daniel et d. Agresa dixerunt quod de sententia contentabantur, scilicet quod parentes ipsius d. Agretis poterant et potuerant sententiare et testificari et volentes optinere hunc punctum appellabant et petierunt per sententiam diffiniri si poterant bene appellare et petitum fuit a M.^o Antonio, qui Mr Antonius habito iterato consilio sententiavit quod non poterant appellare, ipso ser Gello protestante quod non poterant et si poterant, reservato sibi iure similiter appellandi et per maiorem partem circumstantium sententiatum fuit quod non poterant appellare in huiusmodi questione criminali et per minorem partem sententiatum fuit quod bene poterant appellare, exemplata sententia de voluntate partium. Qui d. Daniel et d. Agresa dixerunt quod ponebant se in protectione d. Patriarche et Henricus notarius eorum advocatus cum M.^o Antonio recordatore pro eis petiit peti si poterant se ponere in protectione d. Patriarche et petitum fuit primo a M.^o Antonio, qui Mr Antonius sententiavit quod non poterat sibi accipi protectionem sic per minorem partem videbatur et per maiorem partem circumstantium videbatur quod postquam eis denegata fuerat appellatio et similiter protectio in hibi causa maleficii

et dum ego Stephanus notarius de mandato ipsius d. Castaldionis exemplarem partes in sententia predicta, ipsi d. Daniel et d. Agnesa per eorum Advocatum dixerunt et protestati fuerunt quod non contentabantur quod supra protectione peteretur per sententiam nec supra tali protectione ipse d. Castaldio non habebat petere nec aliquis poterat sententiare et sic remansit indiscussum nec ulterius fuit processum et sic per utramque partem fui rogatus scribere predictum processum.

Anno dicto, die xx Septembris, in Civitate Austria in palatio patriarchali, presentibus Francischolo de Burgo, M.º Omnebono muratore de Civitate, Cazargo, Zungello et Johanne Nuti familiaribus Curie patriarchalis testibus et aliis.

D. Bernardus Fabri camerarius Curie patriarchalis habens in custodia Gellum Senensem pro morte q. Nicolai Gyrotis de Civitate, iuxta mandatum ipsius d. Patriarche per litteras suas ibidem lectas dedit et assignavit ipsum Gellum Johanni de Pedruna familiari ipsius Patriarche, quem Gellum ipse Johannes extitit contentus habere et in custodia sua esse etc.

Anno dicto, die xiv Decembris, in Civitate Austria in Curia patriarchali, presentibus D. Bertholotto notario, Girardo de Coneglano, Antonio notario, Nicolao Longo et Gallutio de Civitate testibus et aliis

Reverendus in Christo pater et DD Bertrandus dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha dixit quod nolebat esse preiudicium Terre Civitatis pro relaxatione ser Gelli de Senis qui interfecerat q. Nicolaum Gyrotis de Civitate de Civitate se deffendendo etc.

Notajo Stefano Candelario di Cividale. Arch. Not. Udine.

FRATELLI

403

53

1338. 6 Settembre: Fagagna. Sentenza dei Giurati che assegna termini ad un imputato per stupro violento, onde provare la sua innocenza.

A. D. MCCCXXXVIII. Ind. VI. die VI intrante Septembri. In foro Faganee ubi ius tenetur per dominium, presentibus dominis Odorlico de Vilalta, Nicolussio eius filio, Morando de Castelerio, Iohanne notario de Utino, Odorlico q. Bargna de Faganea, Federico q. d. Hendrici Strassoi de Faganea testibus et aliis pluribus.
Coram d. Johanne del Font Gastaldione Faganee in iudicio sedente comparuit Indriina filia Margirasse nunc in Aquilegia abitatis, dicens domine Gastaldione hic Tunussius q. Birtulissi dicti Masarmula de S. Margarita me violavit et afforcium fecit, quare vos deprecor quod michi dignemini de ipso facere racionem de dicta violencia et afforcio. Qui Tunussius respondens dixit: Domine, ipsa potest dicere sicut vult et non sum retentus supra aliquo maleficio et paratus sum vobis facere idoneam securitatem quod si aliquod malum feci, racionem coram vobis obedire assignando michi terminos ut moris est, et petente ipso domino Gastaldione a suis Iuratis quid inde iuris, sententiatum extitit per Iuratos, quod si dictus Tunussius sibi prestabat idoneam securitatem, debebat ipsum dimittere et eum citare coram se ad racionem obedire ut moris est, et petente ipso d. Gastaldione de quanto erat idonea securitas, sententiatum extitit per Iuratos, de centum libris veronensium parvulorum. Qui Tunussius promisit et stetit comparere coram dicto d. Gastaldione inter quatuor dies postquam fuerit citatus per dominium in gastaldia Faganee vel coram alio sedente ad iusticiam pro d Gastaldione predicto sub dicta pena centum librarum veron. parvulorum et hoc usque ad proximum futurum festum S. Martini. Pro quibus omnibus attendendis et observandis precibus dicti Tunussii et pro ipso d. Johannes de Bragaco inferiori et magister Antonius Meran de Presano per se etc cum obligatione omnium suorum bonorum fideiussores in solidum extiterunt. Pena soluta vel non, presens instrumentum in sua semper maneat firmitate

Not Pantaleone di Moruzzo. Arch. not. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI

403

54

1338. 4 Decembre. Udine. Processo tra il Cav. Corrado Boiani ed il Comune di Gemona, per i danni patiti dal primo per causa della guerra sostenuta tra Gemona e Venzone.

511

A. D. MCCCXXXVIII. ind. VI. die IV Decembris, in Castro patriarchali Utini, presentibus venerabilibus viris G. . . done Dei gratia Episcopo Concordiensi, fratre Gilberto ~~abbate~~ Mosacensi, Nicolao de Bozilles canonico Aquilegensi, nobilibus dominis Hectore de Savorgnano, Johanne de Cucanea, Philippo de Portis militibus, Johanne de Villalta, Henrico de Canussio, Zuanuto, Nicolao, Francischino et Henrico, Suntachino notariis de Utino, Jacobo parvo notario de Civitate, Stephano notario de Glemona testibus et aliis.

Coram reverendo in Christo patre DD. Bertrando Dei gratia Sancte sedis Aquilegensis Patriarcha in iudicio sedente, D. Conrado Boyano milite de Civitate ex parte una et Simonino procuratore et syndico Capitanei, massarii et Comunis Glemone, facta fide ibidem sententialiter per notam manu Stephani notarii de Glemona lectam sub predictis anno, indictione, die secundo Decembris legitimato per sententiam ex parte altera, dictus D. Conradus dixit quod quodam tempore werre illorum de Glemona cum Venzono, ad preces D. Artuki militis de Pramperch cum tribus deputatis per Comune Glemone . . . ivit et habuit magnum dampnum quod ipsum procuratorem non credebat negare, quare petebat sibi satisfieri cum dampnis et expensis. Ad que dictus Simoninus replicavit dicens quod dicta de causa ipse D. Conradus acceperat balas supra strata hominum de Glemona, unde ante omnia debebat eis restituere et tunc responderet. Supra quibus querente dicto D. Patriarcha sententiatum fuit a circumstantibus, quod dictus Syndicus tenebatur primo respondere negando vel confitendo et tunc si Syndicus volet aliquid sibi dicere petat cum iure citando ipsum et dum dictus

syndicus volebat appellare, sententiatum fuit, quod non, iterat appellare specialiter in causa servitii prout ipse d. Conradus petebat. Qui syndicus fecit sibi declarari qui fuerunt illis tres deputati per Comune Glemone ipse d. Conradus quod d. Artichus bene sciebat; unde sententiatum fuit quod d. Artichus erat talis persona quod debebat citari et bene diceret veritatem de predictis et sic per sententiam circumstantium sententiatum fuit quod dictus d. Artichus debebat compelli per ipsum d. Patriarcham ad dicendum veritatem de premissis, ipso syndico protestante de iure Comunis Glemone sibi salvo etc

Notaio Stefano Candelario di Cividale Arch. Not. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI

403

55

[illegible]

[illegible] Sedis Aquilegensis Dei gratia Patriarcha Bertrandus universis fidelibus
et dilectis [illegible] de Utino ac ceteris Gastaldie nostre. Utini
[illegible] salutem et omne bonum. Significamus vobis quod Gastaldiam
Gastaldie nostre de Utino cum iurisdictione et iuribus ad ipsam
Gastaldiam pertinentibus dilecto fideli nostro providenti viro Hermanno
Gantonini de Gemona de cuius fidelitate et circumspectione
specialem in Domino fiduciam obtinemus a proximo festo S. Geor-
gii usque ad unum annum integrum et completum duximus conce-
dendum. Ideoque vobis universis et singulis precipimus et
mandamus quatenus eidem Hermano seu illi quem loco sui
deputaverit de premissis durante dicto anno respondere ac
parere fideliter procuretis; alioquin penas seu mulctas quas
rite tulerit in rebelles, ratas habebimus atque gratas et faciemus
eas auctore Domino usque ad satisfactionem condignam inviola-
biliter observari. Ipse namque Hermanus nobis iuravit ad sancta
Dei evangelia quod personas dicte Gastaldie et quascumque alias ducet
rationabiliter per laudum et sententiam, ipsasque [illegible]iter non
gravabit, appellationes ad Nos et Curiam nostram interponendas

committendi itaque videlicet que fuerint admittenda de iure, possessiones nostras et iurisdictionem ecclesie assentabit bona fide utilitatem nostram et comodum et ipsius ecclesie solicite procurabit et predicte gastaldie officium in omnibus et per omnia fideliter exercebit

Datum in castro nostro Utini XIX marcii, anno dominice nativitatis MCCCXXXIX, Ind. VII. —

LIBRERIA
FRATELLI SOPPI

403

56

56

Anno 1339 die 9 aprilis actum in castro patriarchali Utini presentibus D. Pingarallo et Manfredo de Pingano, Thomasio de Tricbano, Federico q. D. Galvagni, Paxino notario de Utino testibus et aliis.

Coram D. Hermano de Ysemona capitaneo Utini sedente in iudicio pro D. Patro de Fuso vicemarscalcho sedenti aliter deputato, ipso D. Petro de Fuso ex parte una et D. Durissa q. D. Nicolai de Varmo ex parte altera constitutis dictus D. Petrus de Fuso ex officio suo proposuit dicens quod quidam Nicolaus servitor dicti D. Durisse in strata interficerat quendam hominem supra suum equum existens de suis qui et protanto ipse D. Durissa receptavit ipsum malefactorem postea quem credebat velle negare. Ad que D. Durissa respondit quod de predictis non erat culpabilis et statim cum scivit ipsum licentiavit, super quibus querente dicto D. Hermano a circumstantibus quid iuris, sententiatum fuit quod si dictus D. Durissa volebat iurare quod de predictis erat sine culpa et postea quam scivit licentiavit ipsum a se, debebat gaudere, salvo si dictus D. Petrus posset probare contrarium et dum vellet se informare dictus D. Petrus petiit inducias ad deliberandum si poterat probare solum sua supradicta.

Exemp

LIPPERT
FRATELLI

403

57

1341. 26 Febbrajo Aquileja. Sentenza nelle questioni pel possesso di Castelraimondo

57

A. D. MCCCXLI. ind. IX. die tercio exeunte Februario. Actum Aquilegie in palatio patriarchali, presentibus dominis Henrico, Odalrico et Francisco de Strasoldo, M.º Johanne physico, Martino notario de Utino et Antonio notario de Civitate testibus et aliis.

Coram reverendo in Christo patre d.d. Bertrando dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha in iudicio sedente Nicolao de Flagonia asserens se procuratorem filiarum q. Mule et Syndrico q. Mulatini de Forgaria ex parte una et Laurentio dicto Bavaro de Pinzano pro se et fratribus ex parte altera constitutis, dum dicti Nicolaus procurator et Syndricus peterent partem Castriraymundi eis pertinentem dimitti cum dampnis et expensis per dictum Laurentium et fratres occupatam post mortem quondam Federici, quam dictus q. Federicus eis violenter detinebat occupatam contra formam cuiusdam sententie arbitrarie, ut erant parati probare. Ad que dictus Laurentius respondit quod salvo si dictus Nicolaus erit procurator et securitas si evadet ab ipso et omnibus aliis suis iuribus dictus q. Federicus et ipsi fratres continuata possessione possederunt per annum et diem in pace et quiete et sine preiudicio annis pluribus prout erat notorium et paratus erat probare possessionem predictam et si ipsi Nicolaus et Syndricus volebant sibi aliquod dicere, debebant cum tribus terminis rationabilibus secundum ordinem iuris patrie. Dicti vero Nicolaus et Syndricus respondebant quod dicti fratres non possiderant imo detinebant sibi violenter et similiter q. Federicus et semper fuerant in opere, unde debebat respondere. Supra quibus querente dicto d. Patriarcha a circumstantibus, quid iuris? sententiatum fuit quod dicto Laurentio probante titulum et possessionem per annum et diem continuatam cum q. Federico (sic) possessoris dicti Castri, debebat habere terminos racionabiles secundum consuetudinem Patrie salva probatione in contrarium de interruptione possessionis et si non probaret

titulum debebat respondere. Qui Laurentius traxit se probatorum titulum et pecijt terminum sibi dari ad probandum. Qui d. Patriarcha statuit terminum partibus in Civitatem XV die Martij et ipsi Laurentio ad probandum titulum habitum ab ipso Federico quondam de dicto Castro

Notajo Stefano Candolano di Cividale. Arch. Not. Udine.

FRATELLI JOS

403

54

58

A. D. 1341, ind. IX, die XIII mensis julij in Spegnimbergo sub domo Communis, presentibus Raynaldo de Tuppo, presb. Fulcherio, Nicholo dicto Prividuto de Ragonia, Guidoneq. Dosideari de Spegnimbergo et alijs.

Nobilis miles D. Bartholomeus de Spegnimbergo coram discretis viris suis vassallis, silicet Stephano q. Henrici de Spegnimbergo, D. Nicholao de Rodeglano habitante Spegnimbergi, Nicholo dicto Babis de S. Daniele, Ydolricq. Capitanei de Spegnimbergo, Bertoldo et Nicholao fratribus q. D. Wolfram de Gucheta, Philippo q. D. Antonii de Rodeglano, Francisco dicto Zucino q. D. Odorlici dicti loci, Marassio de Zoppola, Mathiussio de Maniacho habitante Spegnimbergi omnibus simul congregatis more vassallorum, proposuit dicens primo quod intendebat super quadam bona feudalia sibi dischaduta proponere petens si unum loco sui substituere posset. Sententiatum fuit quod sic, qui D. Nicholaum de Rodeglano loco sui substituit et propo... dicens: constat quedam bona feudalia sita in villa de Clavorzi in pertinencia fore mihi deschaduta et ipsa bona iuris ordine observato per annum et diem sine usibus et fructibus intromittere feci, quare peto a vobis per sententiam diffiniri quid juris est si ipsa bona possum et debeam intromittere ammodo cum usibus et fructibus et si debeam intrare in possessionem corporalem dictorum bonorum. Sententiaverunt dicti vassalli nemine discrepante quod dicta bona cum uno ex vassallis intromittere debeat qui ipsum in possessione dictorum bonorum cum usibus et fructibus mittat, dantes

dicti vassalli dicto Dño Bartholomeo d. N. nec non vassallum
subscriptum nuncium intromittendi dicta bona et ponendi ipsum
in tenutam et possessionem dictorum bonorum cum usibus et fructibus
mandando, et ut sententiam predictam executioni mandaret. —

403

1341. 27bre. Buja. Processo del Capitano di Buja nob. Ricardo di Colloredo per carcere privato.

57

A.D. MCCCXLI - ind. IX die secundo mensis Septembris. Actum ~~Buiane~~ Buia presentibus Aquino q. Gamoreti, Matiussio Marian de Cergnul, Pituto de Arba de Buja dicto Tupo omnibus de Buia et alijs.

Jacobus dictus Vaca de Buia promisit et stetit et obedire rationi coram nobili viro d. Ricardo de Colorato Capitaneo Buie usque ad proximum festum s. Andree et hoc pro certo rato unius capcionis quod cepisse debebat Floriaanum eius nepotem et eidem ligasse debebat manus post aranum et in suo carcere ~~tenuisse~~ servasse, pro quibus omnibus et singulis pro rato extiterunt Marquardinus Notarius, Nicolaus q. Gamoreti, Rodulfus q. Vidali de Bugliis omnes de Buia etc. Cum omni melioramento et

Nob. Marquardo di Gemona, nell'Archiv. della Pieve di Gemona.

Dal Vol. I Miscellanea ~~Biasutti~~ (con Biasutti).

403

1341. 10 Settembre. Cividale. Citazioni in giudizio del nob. Taddeo di Manzano uxoricida.

A. D. MCCCXLI ind. IX die lune decimo Septembris. Actum in Civitate Austrie in domo Comunis, presentibus dominis Philippo milite de Portis, Johanne eius nepote, Antonio notario, Nicolao notario eius filio, Nicolao Longo, Petro eius fratre, Iurino, Dominico notario Francisci de Civitate, Henrico notario, Iacobo parvo notario de Civitate, Federico notario q. d. Galvagni et Philippo notario de Utino testibus et aliis.

Coram d. Johanne Ribisino Castaldione Civitatis posito per laudum et sententiam loco d. Petri de Fuxo Merescalci Curie d. Patriarche in iudicio sedente, ipse d. Petrus Merescalcus proposuit quod cum nuncio domini fecerat precipere Tadeo q. d. Francisci de Manzano ultra quindecim dies ad diem hodiernam in hora termini facturo suam excusam de morte quondam domine Sophie sue uxoris cumque dictus d. Merescalcus ante horam et in hora termini suse se presentaverit et suam querelam interposuit et hora termini advenit diutius expectata, ipso Tadeo non comparente nec aliquo eius nomine petiit sententialiter diffiniri quid iuris. Super quibus querente dicto d. Johanne Ribisino tamquam posito loco ipsius d. Merescalci a circumstantibus quid iuris esset. Sententiatum fuit quod debeat dari ipsi Tadeo secundus terminus et sic dedit ipsi d. Petro Mathiussium preconem Comunis Civitatis ad precipiendum secundum terminum ipsi Tadeo die mercurii proximi ad quindecim dies.

Notajo Stefano Cancelario di Cividale. Arch. Not. Udine

A. D. MCCCXLI. die XXVI Septembris in Civitate Austrie in domo Comunis presentibus Antonio notario etc. Coram d. Johanne Ribisino Castaldione Civitatis posito per sententiam loco d. Petri de Fuxo Merescalci Curie domini nostri Patriarche etc. comparuit ipse d. Petrus dicens quod fecerat dari duos terminos rationabiles Tadeo de Manzano q. d. Francisci occasione mortis etc. et non comparente etc. sententiatum fuit quod debetur dare tercium terminum et sic commisit Mathiussio preconi ad precipiendum tercium terminum ipsi Tadeo ad instantiam ipsius d. Petri de Fuxo Merescalci. -

Id. 360

BIBLIOTECA
ARMELLINI

403

61

1342, 22 dicembre. Gemona. Processo ed assoluzione di un Fratricida.

61

Giovanni di Biagio notajo di Gemona. Arch. Not. Udine.

A. d. MCCCXLII, ind. X, die XXII mensis decembris presentibus Johanne Va=luti, Simonino Bianchini, Blasino q. Juliani Thederi, Jacobo Vicbulissi, Mer=chulino Justi, Daniele Agdeani, Andrea Vilgrandi, Ulderico Titini, Ridussio calligario testibus de Glemona et aliis.

Coram Merchulino Justi et Jacobo q. Vicbulissi Juratis Comunis et ho=minum de Glemona comparuit discretus vir D. Ulugonotus Capitaneus Gle=mone in iudicio, proposuit dicens: peto a vobis Juratis sententialiter diffi=niri si unum hominem possum ponere loco dominii nomine et occasione cuiusdam rati mortis olim Johannis Rampulini de Glemona procedere contra Dominicum Rampulini eius fratrem de Glemona. Supra quibus peti=tum et sententiatum extitit per dictos Juratos quod bene ponere poterat. Qua sententia sic lata, D. Capitaneus elegit et loco sui po=suit Nicolaum dictum Pissatinum olim Piluerni de Glemona et accepto officio per ipsum Nicolaum, dictus D. Capitaneus conquerens supra Domi=nico q. Jacobi Rampulini de Glemona dicens quod fuit et est ratatus de morte olim Johannis eius fratris et pro dicto rato sunt sibi dati tres ter=mini racionabiles et hodie est quartus terminus pro gratia, quilibet ultra XV dies per laudum et sententiam pro rato mortis dicti sui fratris, quare cum ipse Dominicus sit presens in iudicio, peto sententialiter diffiniri si ipse debeat mee peticioni negare vel confiteri, salvis omnibus meis iuribus etc. Ad que dictus Dominicus respondens dixit: Domine, salvis omnibus meis iuribus loco et tempore proponendis etc. ignoro ipsos terminos habuisse racionabiles per laudum et

sententiam et quod hodie sit quartus terminus pro gratia, quare peto sententialiter difiniri si michi fidem facere debeat de dictis terminis, qua fide facta sibi respondebo etc. Supra quibus petitum et sententiatum extitit per dictos Juratos quod dictus D. Capitaneus fidem facere debeat de dictis terminis. Ad que dictus D. Capitaneus petens sententialiter difiniri cum quo fidem facere debebat, sententiatum extitit quod cartis vel testibus et vigore dicte sententie dictus D. Capitaneus extraxit se probaturum per breviaturas mei subscripti Notarii etc. et perlectis et vulgarizatis dictis breviaturis per me Notarium etc. in iudicio tam de terminis quam de proclamacionibus factis supra foro Cremone per Sandulum preconem Comunis, per ordinem demonstravit et per quas legitime probavit prout ibidem extitit sententiatum. Qua fide facta, peciit dictus D. Capitaneus, quod iuris. Ad que dictus Dominicus respondens dixit: Domine, nego predicta fecisse et commisisse et cum sim innocens et sine culpa de hoc rato seu comissione mortis olim Johannis mei fratris, peto sententialiter difiniri, si liber esse debeam ab omni dominio et persona seu personis de dicto rato, cum paratus sim etiam meo sacramento manutenere esse et fuisse inculpabilem. Ad que dictus D. Capitaneus peciit per sententiam difiniri, cum quo probare debebat. Sententiatum extitit, cartis vel testibus et vigore dicte sententie extraxit se probaturum cum testibus, petens sufficientiam. Sententiatum extitit quod cum duobus bonis hominibus et tunc ipse D. Capitaneus nominavit quamplures testes de Cremona, per quos minime probavit...

prout extitit sententiatum. Iterato petiit dictus Dominicus sententialiter diffiniri, postquam erat innocens et sine culpa de dicto rato et dictus D. Capitaneus nichil probaverat, prout se extraxerat probaturum, si esse debebat ab omni dominio et persona vel personis perpetuo de dicto rato liber et absolutus de supradicto rato. Et querente dicto Capitaneo a supradictis Juratis, quid inde invenissent, sententiatum extitit per dictos Juratos, postquam dictus D. Capitaneus extraxit se probaturum et nichil probavit, quod usque nunc dictus Dominicus perpetuo liber et absolutus esse debeat de dicto rato mortis olim Johannis eius fratris ab omni dominio seu personis etc. et quod dictus D. Capitaneus sibi facere debeat quietationem de dicto rato etc. per se etc. Quo peracto idem D. Capitaneus pro se etc. fecit eidem Dominico etc. quietationem etc. et dederunt michi Notario verbum aptandi instrumentum predictum cum omni meliori modo etc.

Actum Glemone in foro in domo Comunis.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

HH.

IX

62

1343, 1° genn. Fagedis. Sentenza degli astanti pronunziata innanzi Enrico di Savorgnano, in causa civile di un suo massaro.

Protocollo not. di Fagedis. Arch. not. di Udine.

A. D. 1343, ind. XI, in Fagedis in domo Comunis, primo die Janii, presentibus nobilibus militibus DD. Johanne et Girardo, Simone et Henrico de eodem loco testibus et aliis.

Coram nobili viro D. Henrico dicto Rysiz q. D. Fulcherii de Savorgnano nunc in Fagedis commorans, comparuit Dominicus massarius suus filius olim Nicolai de Buya de contrata Quelesanani, sedente ad iudicium, dicens: Domine vos fecistis hodie mihi dari terminum in Fagedis coram vobis ad peticionem Vidalis de Baya q. Venuti Machula ad respondendum sibi de hiis que volebat mihi opponere, unde offero me paratum ad respondendum sibi, quare rogo ut petatis laudum et sententiam quid iuris, cum nec ipse nec procurator nec aliqua persona pro eo comparuerit hodie, nec in presens compareat ad opponendum mihi, cum hora termini sit transacta. Et petitum per dictum D. Henricum dictum Rysiz, quid iuris, per omnes circumstantes sententiatum fuit nemine discrepante, quod dictus Dominicus non tenetur respondere supradicto Vidali sinon satisfaceret sibi de dampnis et expensis perceptis usque in hodiernum diem occasione questionis quam intendit sibi movere Vidalis supradictus. —

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

A. D. 1343 die VIII julii Utini in patriarchali palatio presentibus ven-
erabilibus D. Fr. Giberto Abbate Mosacense, Guillelmo Decano Civitatensi, nob-
ilibus D. Iohanne de Cucanea, Federico de Savorgnano et Ettorino de
Carnea militibus, Federico D. Galvani, Zanuto et Francisco notariis testibus et aliis
Rev.mus pater D. Bertrandus Patriarcha Aquilegensis ex sua auctoritate intro-
duxit ferias a presenti die usque ad totum mensem augusti, dicens quod
non intendit interim cognoscere per se nec aliquem vicarium suum
supra aliqua causa nec in aliquo procedere exceptis causis violencie
facte de novo et causis dotalibus et ex nunc ipse suspendit omnes ter-
minos et dilationes cuiuscumque condicionis existentes usque ad pri-
mam diem septembris violenciis et causis dotalibus duntaxat exceptis
asserens se facere propter ocium suum et personarum litigancium
non preiudicando tamen aliquibus actis actenus factis in iudicio, volens
omnia acta in eodem statu et omne ordine permanere quo nunc sunt.

LIBRERIA
FRATELLI

403

1343. 21 Settembre. Cividale. Il patriarca nomina il suo Vicario Generale per Cividale, Tolmino ed Antro.

A. D. MCCCXLIII. ind. XI die XXI Septembris. Actum in Civitate Austrie in palatio patriarchali. presentibus venerabili viro domino fratre Gyberto abbate Mosacensi et dominis Philippo milite de Portis et Johanne Ribis Castaldione Civitatis testibus et aliis.

Reverendus in Christo pater dd. Bertrandus dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha fecit et constituit venerabilem virum d. Guidonem decanum Ecclesie Civitatensis suum generalem Vicarium ad omnes causas et questiones inter quascumque personas que sunt et erunt in temporalibus et spiritualibus sub Castaldia Civitatis, Tulmini et Antro et partibus circumstantibus cum omni cohertione totaliter committendo vices suas donec ad se duxerit revocandas etc.

Stefano Candulusio di Cividale notajo. Arch. Not. Udine.

I 1343. 30 Novembre. Cividale ?, Matilde q. Antonio (Canalia) di Cividale rinunzia ai suoi fratelli la dote sua avuta sposando il q. Bertulo di Uttens, ricevendo per nuova dote 120 marche.

Riprodotta.

E 1343 1 Dicembre. Cividale. [illegible] Brisino di Toppo

Anno [illegible] MCCCXLIII [illegible] die ultimo Novembris, in Civitate Austria in domo infrascriptorum recipientium, presentibus Nicolao dicto Tatiro de Ossop, Jacobo q. Bernardi Fabri [illegible] notario filio meo, Johannino q. Stephani de Pretteato, Nicolao servitore Satiri testibus et aliis ad hec vocatis et rogatis

Domina Katerina filia q. Antonii de Civitate dedit cessit ac tradidit Folcho, Carsmanno et [illegible] fratribus suis omnia iura et actiones reales et personales, utiles et directas et expressas que et quas habebat et intendebat habere in prima sua dote qua dotata fuit quondam Bertulo de Uttens in pactis, morgingap, dependentiis, legatis, acquisitis modo quocumque usque presentem diem et hoc quod ipsi fratres teneantur ipsam dotare cum centum et viginti marchis etc. et ipsa iuravit non venire contra etc. Cum omni gratia renuncia etc.

LIBRERIA
FRATELLI JORRI

403

1346. 5 Gennajo. Fagagna. Sentenza dei Giurati in lite per cura di una cavalla.

A. D. MCCCXLVI. ind. XIV. die V intrante Januario In Faganea apud domum heredum q. Blasii, presentibus Mateo q. Laurentii, Ulrico filio d. Antonii, Vigelmino notario, Odorlico q. Bregne, Michelutto q. Dominici omnibus de Faganea et aliis.

Coram discreto viro d. Raymundo vicegastaldione Fagance in iudicio sedente comparuit Johannes marescalchus Muruci dicens et allegans quod Venerius [illegible] de Faganee sibi dedit unam equam infirmam aptandam et medicandam et sibi promisit et stetit de suo labore solvere et quamdiu terminum est lapsum quod predictus Venerius equa predicta accipere deberet et solvere sibi de suo labore et tociens sibi fecit assignare equam predictam et predictus Venerius eam noluit acceptare, supra quibus rogabat predictum d. Gastaldionem ut peteret nos Juratos quid inde iuris esset sententiatum extitit, quod predictus magister Johannes proferire debeat predictam equam predicto Venerio ad incantum pro suo labore et si aliquis deficeret teneat a predicto Venerio (sic) vigore sentencie accepit Nicolaum preconem Faganee ad faciendum ut sentenciatum extitit.

Not. Giovanni di Morazzo. Arch. notar. Udine.

FRATELLI JOT

403

66

1347 11 Maggio. Fagagna La Vicinanza multa Federico di Villalta per ferimento.

66

A. D. MCCC XLVII. ind. XV. die XI mensis Maii in Cortina d. Jacobi de Fagança prope tileum, presentibus Rodulfo notario de Murucio, d. Meynardo de Fagança, Odorico Bregon de Fagança et aliis. Vicinantia congregata de mandato ... ... d. Pontulo ... ... sententiatum extitit quod Fidrinus de Villalta condempnatus fuit in denariis XL pro termino ... pro sanguine quod vulneravit Marzuccam de Martignaco.

V. A. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI JOSSI

403

1347. 6 Luglio. Fagagna. Condanna per pascolo abusivo di alcuni di Nogaredo denunziati dai guardiani e saltari di Martignacco.

A.D. MCCCXLVII. ind. XV. die VI mensis Julii. In Faganea apud domum q. Blasuti, presentibus Benedicto q. Marinussi, Cisano, Nicolao precone omnibus de Faganea testibus et aliis.

Coram d. Pantaleono Gastaldione de Faganea in iudicio sedente constituti Enzelmus q. Ropreti, Jacobus q. Leonardi et Jacobus q. Alexi de Martignaco dixerunt quod sunt vardiani et saltarii de Martignaco et ipsi invenerunt transacto solis (sic) in ora noctis pascando XL armentarum scilicet armentum de Nogeroto in Pradis Tafarelli de Martignaco et in pratos uxoris q. Marulli et eciam Macarussi. Et cum dicto armento erat Petrus Carbonellus et filius Tioni, Pidrussius et eciam Macorus filius Pagnati de Nogeroto et certi homines de dicto loco solverunt sibi multam, alias omnia et singula per eos dicta ratificaverunt.

N.A. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1352 · 16 Maggio. Fagagna. Sentenza di Giurati in processo per furto d'un cavallo.

68

A. D. MCCCLII. ind. V. die XVI mensis Maji. (Actum Faganee) in Cortina sancti Jacobi prope domum heredum q. Blasuti, in via publica, presentibus Nicolussio Contessi, Iacumucio filio Odorlici, Odorlico filio Michiluti, Zuliano barberio, Francisco tabernario, Uinico q. Givoi omnibus de Faganea testibus et aliis pluribus.

Coram Odorlico Bregne vicegastaldione Faganee in iudicio sedente pro nobili viro d. Raymundo (de Lisono) gastaldione Faganee, una cum Comono Jurato et Venerio Decano Faganee et Petrus filius Philipussi de Rodeglano et Johannes dictus Bicha de Rivotta dicentes et allegantes quod ipsi fuerant ratati unius equi mali modo accepti in strata de Rodeglano, supra quibus assignati fuerunt tres terminos racionabiles ultra quindecim dies et nemo comparuit contra ipsos et gridati fuerunt in platea. Supra quibus predictus Odorlicus petiit nisi Juratis quid inde iuris sit, sententiatum extitit quod fidem faciat de terminis. Per Odoricum q. Dominici Mose facta fide per dictum Odoricum sententiatum extitit bene probasse terminos et sententiatum extitit quod dicti Petrus et Bicha in perpetuum sint et esse debeant absolutos de dicta toleta

Vol. Giovanni di Moruzzo. Arch. Notar. Udine

A.D. 1352 ind. V. die XVI mensis Maii, in cortina S. Jacobi

LIBRERIA
FRATELLI JONE

403

1352. 18 Maggio. Fagagna. Processo per omicidio e richiesta degli imputati di un procuratore e ricordatore.

69

Carta processi Aldrici, Reynardi, Zanella, Nisti etc.

A. D. MCCCLII. ind. V. die XVIII mensis May. In contrata S. Jacobi (de Faganea) prope domum Blasuti. Presentibus d. Niculussio q. d. Meynardi de Murucio, Fradono de Bragacho superiori, Petro de Faganea q. d. Henrici, Tomasino q. Coradutii, Niculussio q. mi Henrici de Murucio, Cuchulino de Colovario testibus et aliis pluribus.

Coram Rodulfo q. d. Jacobi de Faganea in iudicio sedente loco Odorlici viegastaldionis Faganee, comparuit Odorlicus predictus dicens et alegans quod ipse habet penes se Aldricum, Reynardum, Britignutum, Jacobum q. Tomasini et Jacobum q. Vani de Murucio et Zanellam dicti loci, occasione rati seu culpe mortis Marci dicti Stara de Castelerio et intendit eos tenere penes se usque quod invenit veritatem et eos punire secundum ordinem iuris. Ad hec dicti Aldricus, Reynardus, Nistus dictus Britignutus, Jacobus q. Tomasini, Zanella et Jacobus q. Vani dicens et alegans quod habere debent procuratorem et recordatorem quod ipsi non sunt avincti in aliquo malo facto. Ad hec dictus Odorlicus dicens quod ipsi habere non debent procuratorem et supra hiis predictus Rodulfus petiit hiis Juratis quid inde iuris sit. Sentenciatum extitit quod ipsi habere debent procuratorem et recordatorem, quem ipsi non sunt convincti in aliquo malo facto. Ad hec dicti Aldricus et ceteri alii dicens et alegans quod ipsi non sunt convincti in aliquo malo facto, quod predictus d. Gastaldius (sic) dimitteret eos sub securitate adobediendum iuri. Ad hec dictus Odorlicus dicens et alegans quod intendit eos punire secundum ordinem iuris et eos non dimittere sub aliquo modo et intendit facere iustitiam. Supra quibus dictus Rodulfus petiit hiis Juratis quid inde iuris sit. Sentenciatum extitit quod predictus Odorlicus Gastaldius dimitteret sub securitate adobediendum iuri in pena ducentarum librarum veronensium parvulorum, hinc ad vincula S. Petri de Augusto. Pro parte predictorum fideiussores pro rata extiterunt Tomasinus, Simon q. Laurencii et Prigavallus pro rata et

Vot Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1353, 3 Aprile. Annone. Sentenza degli Abbati avanti l'Avvocato Patriarcale su chi ha diritto di comunare sulle comugne della Gastaldia della Meduna.

A. D. MCCCLIII. Ind. VI, die tertio Aprilis. In Anone sub paveiono, presentibus venerabili viro D. Michaele Dei gratia Abbate Sextense, venerabili viro D. Fratre Thomasio Dei gratia Abbate Summaquense, nobilibus viris Dominis Vicelao et Leonardo fratribus de Panigaleis, Leonardo et Brigando fratribus filiis D. Vicelai militis de la Fratina, Nicardo et Squara fratribus de la Fratina, Martino q. D. Johannis Thomasii de Meduna, Mangelspretto de Meduna et aliis.

Nobilis vir D. Hector dictus Chavalerius tamquam Advogarius loco Reverendissimi in Christo Patris et D. D. Nicolai Dei gratia Aquilegensis Patriarche, sedens in placito Avogarii consueto in Villa Anonis sub paveiono, dixit et exposuit quod plures et plures quaerimonias receperat et habuerat ab hominibus et habitatoribus Gastaldie Medune; dicentibus quod nullus commorans extra Gastaldiam Medune non debet utere neque buscare in comuneis positis in dicta Gastaldia et quod illi de Abbatia et alio dominio utebantur et non debebant uture; quapropter predictus Dominus Avogarius cupiens supra his decernere veritatem petiita Marcellino forestario de Cinto et ab aliis officialibus ibidem astantibus per eos declarari et diffiniri debere qui sunt illi qui possunt et ius habeant utendi et comunandi in comuneis Gastaldie predicte. Qui Marcellinus et Offitiales alii habito consilio, sententiaverunt, declaraverunt et diffiniverunt quod omnes et singuli habitatores et homines Gastaldie predicte possunt comunare, busckare, secare et ad ripam conducere. Alii vero qui morantur sub Abbatia vel sub alio dominio et solvunt Corjetam (?), collolasium et obediunt placito antedicto pro suo usu et domus sue possunt comunare, busckare, secare prout possunt illi de Gastaldia, salvo tamen quod non possunt ad

ripam conducere; non solventes et non obedientes non debeant uteri pro suo usu nec alio modo. Que sententia ibidem lata per eos confirmata fuit per omnes astantes dicentes et asserentes quod eo ipso quod astringebantur obedire Placito predicto ius comugnandi habebant ut dictum est et sic semper fuerat ab antiquo et prescripta consuetudo observata.

Da copia nel Vol. I Varia Documenta collecta a Presb.
Jo. Bapt. Binis Arch. Capit. Utine.

LIBRERIA
FRATELLI LOPEZ

403

1353. 4 Aprile. Fagagna. Sentenza de giurati in processo di percosse, sentenza e assoluzione [illegible]
seguita a percossa media.

A. D. MCCCLIII. ind. VI. die IV mensis Aprilis. In cortina d. Iacobi (de Faganea), pro=
pe caniparum q. Blasuti, presentibus dominis Rambaldo de Caporiaco, Federico
q. d. Henrici, Ingalperetto q. d. Rodulfi, Olvirio q. d. Antonii et Iacobo q. d. Vitimari om=
nibus de Faganea testibus et aliis.

Coram Odorlico Bregnano vicegastaldione pro nobili d. Raymondolo (de Lisono) Gastaldione Fa=
ganee, in iudicio sedente, comparuit Tramontanus q. d. Nicolai de Faganea dicens et allegans,
quod ipse fecit pacem cum Nicolao dicto Gulda et patre suo de Faganea ocasione vapulatione seu
vulneracione (sic) et ad presens predictus Gulda est liberatus. Quapropter rogo vos, d. Gastaldio,
quatenus velitis petere a vestris Iuratis, quid inde iuris sit, si medicus dicit ex suo officio de dicta
liberacione. Et petente d. Gastaldione peciit a suis iuratis quid inde iuris sit, sentenciatum
extitit quod medicus facere debet relacionem. Et ad faciendum relacionem prodexit magister
Iulianus barberius de Faganea, ex suo officio dixit quod ocasione vapulacione predicta quod pre=
dictus Nicolaus numquam non peioretur et est liberatus. Iterum dictus Tramontanus suplicans
dicto d. Gastaldioni quid inde iuris sit, sentenciatum extitit quod predictus Tramontanus in
perpetuum esse debet liber et absolutus de predictis et predicto d. Gastaldione (sic) pro se et successo=
ribus suis in perpetuum facere debet finem et remissionem et absolutus ex vigore sentencie pre=
dictus Gastaldio predictum Tramontanum tunc pronunciavit absolutum. Et iterum predictus Tramontanus
rogavit predictum d. Gastaldionem quatenus dignaretur petere per sentenciam a suis Iuratis
si securitates quod aprestavit in manibus Gastaldionis si esse debent cassis et vanis. Supra
quibus predicti Iurati retinuerunt in se sentenciam usque ad diem dominicam futuram.

Item die predicto, in domo Comunis Faganee, coram testibus predictis, prefatus Tramontanus
supra predictis suplicans dicto d. Gastaldioni quatenus dignaretur petere a suis Iuratis supra
dilacionem quod Iurati retinuerunt in se ocasione securitatis predicte, quid iuris sit, petente

dicto d. Gastaldione a suis Iuratis quid inde iuris sit, sentenciatum extitit quod securitates et obligationes factas per dictum Tramontanum in predictis esse debeant cassas et vanas et nullius valoris et ex rigore sentencie predictus Gastaldio precepit michi Notario infrascripto cancellare notam de predictis securitatibus, dando michi etc.

Not. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1353. 19 Decembre. Fagagna. Sentenza di assoluzione dei Giurati di Fagagna di uno imputato di omicidio

72

A. D. MCCCLIII. ind. VI. die XIX mensis Decembris. In cortina S. Jacobi (de Faganea) in horea Gingolini, presentibus Venerio Decano, Minicoq. Antonii, Niclaoq. Tomasini, Jacoboq. Leonardi, Drietisq. Johannis, Miniciq. Johannis e Cansanij, omnibus de Faganea testibus et aliis pluribus.

Mathiussius q. Ciani de Faganea comparuit coram Odorlico Bregnani vicegastaldione Faganee sedente in iudicio pro d. Raymondolo de Lisono tunc Gastaldione Faganee dicens et allegans quod fuit sibi assignati tres termini et quartum de gratia speciali et hodie est terminus et quolibet (sic) ultra XV dies de rato et morte quod ipse ratatus fuit de morte olim Francisci dicti Mayne de Faganea et fuit facta crida in cortina S. Jacobi alta voce, si aliquis persona dicere vellet contra eum, quod ipse est paratus stare et obedire et ad rationem et dominio (sic) est paratus facere iusticiam. Petente dicto Gastaldione quid iuris sit: sententiatum extitit per Dominicum dictum a Monte et Niclaum Pitin Juratos Faganee, quod facere debet fidem de terminis. Qui produxit Franciscum dictum Godut q. Niclai de Faganea facta fuit fides de duobus terminis et (de) aliis duobus terminis facta fuit fides per Dominicum q. Gironi preconi Faganee ut sententiatum extitit quod fecit fidem ut sententiatum extitit quod de dicta morte esse debet in perpetuo absolutus etc.

Not. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udi.

403

Nobile ingiudizio

1354. 13 marzo. Fagagna. Avanti il Gastaldo di Fagagna Nob. Nicolò della Frattina, sedente in giudizio, viene accusato Rodolfo q.d Pantaleone di Arcano, come uccisore di Adamuffio di Arcano. Gli Attanti sentenziano di chiamarlo in giudizio a stutarsi dandogli i soliti termini. Sorge uno degli Attanti che si chiama lo scusatore dell'accusato (escusator domini Rodulphi) si oppone alla sentenza, allegando che l'imputato era Nobile e Maresciallo della chiesa di Aquileja e perciò deve esser giudicato dal Maresciallo Patriarcale, si delibera di soprasedere.

Nobile Giovanni di Moruzzo

Arch. Not. di Udine

1354 3 Marzo. Fagagna. Processo per violenza contro una donna.
id. id. 30. Tregua tra le parti e penalità ai violatori.

73

A. D. MCCCLIV. ind. VII. die tercio Marcii. In cortina s. Jacobi de Faganea prope campanile ... Presentibus Federico q. d. Hendrici de Faganea, Paulo q. dicti d. Henrici, Michelo de dicto loco, Johanne de Toschano et Johanne dicto ... notario de Utino et ...

Coram magistro Petro vice capitaneo Faganee in iudicio sedente comparuit Ardivella de sancta Margareta dicens et allegans quod ipsa stabat in domo sua in die carnisprivium in nocte venit Johannem (sic) filium Utassi de sancta Margareta in ora noctis et violenter frangit ostium domus sue et ivit in lecto et invenit eam vestitam et per ipsum Johannem non remansit ... habere carnaliter et fecit rumorem et interim venit Nicolaus eius maritus venit et predictus Johannes fugavit et suplicabat predictum d. Gastaldionem quatenus dignaretur facere iusticiam de dicto Johanne. Ad hec dictus Johannes dicens quod pecit procuratorem, ad hec dicta Ardivella dicens quod ipse Johannes habere non debet procuratorem. Supra quibus dictus d. vice capitaneus pecit suis Iuratis quid inde iuris sit. Sentenciatum extitit quod predictus Johannes habere debet, cum ipse Johannes non est inventus in aliquo malo facto, quod habere debet procuratorem. Ad hec dicta Ardivella suplicans quod predictus d. vice capitaneus faciat de predicto Johanne plenariam racionem, ad hec dictus Johannes dicens et allegans quod si predicta Ardivella vult sibi dicere aliquid de predictis, nec confitendo nec negando ipse dicere debet, cum quatuor termini racionabiles, quolibet ultra XV dies. Ad hec dicta Ardivella dicens et allegans quod ipsa habere non debet terminos quod debet negari vel confiteri de predictis. Supra quibus d. vice capitaneus pecit suis Iuratis quid inde iuris sit. Sentenciatum extitit quod predictus Johannes habere debet primum secundum, tercium et quartum de gratia, quolibet ultra XV dies ex vigore sentencie ... statutum fuit terminus predicto Johanni die mercurii proximi futuri ad XV dies in Faganea inter nonam et vesperas coram predicto d. vice capitaneo sen gerente etc.

Carta Treve

Item die predicto, in cortina s. Jacobi prope campanile ... presentibus d. Federico de

I. 1354. 3 Marzo. Fagagna. Processo per violenza contro una donna
id. id. id. Tregua tra le parti e penalità ai violatori.

A. D. MCCCLIV. ind. VII. die tercio Marcii. In curtina d. Jacobi de Faganea prope campanile ... Presentibus Federico q. ... Hendrici de Faganea, Paulo q. dicti d. Hleonis, ... de dicto loco, Johanne de Trichano et Johanne dicto ... notario de Utino ...

Coram magistro Petro vice capitaneo Faganee in iudicio sedente comparuit trdivella de Sancta Margareta dicens et alegans, quod ipsa stabat in domo sua in die carnisprivium in nocte venit Johannem (sic) filium Ulussi de Sancta Margareta in ora nocte et violenter frangit ostium domus sue et ivit in lecto et invenit eam vestitam ... ipsam ... ramen non remansit ... habere carnaliter et fecit rumorem et interim venit Nicolaus eius maritus venit et predictus Johannes fugavit et suplicabat predictum d. gastaldionem quatenus dignaretur facere iusticiam de dicto Johanne. Ad hec dictus Johannes dicens quod pecit procuratorem, ad hec dicta trdivella dicens quod ipse Johannes habere non debet procuratorem. Supra quibus dictus d. vice capitaneus pecit suis Juratis quid inde iuris sit. Sentencia tum extitit quod predictus Johannes habere debet, quam ipse Johannes non est inventus in aliquo malo facto, quod habere debet procuratorem. Ad hec dicta trdivella suplicans quod predictus d. vice capitaneus faciat de predicto Johanne plenariam racionem, ad hec dictus Johannes dicens et alegans quod si predicta trdivella vult sibi dicere aliquid de predictis, nec confitendo nec negando ipse dicere debet, cum quatuor termini racionabiles, quolibet ultra XV dies. Ad hec dicta trdivella dicens et alegans quod ipse habere non debet terminos, ... debet negari vel confiteri de predictis. Supra quibus d. vice capitaneus pecit suis Juratis quid inde iuris sit. Sentencia tum extitit quod predictus Johannes habere debet primum secundum, tercium et quartum de gratia, quolibet ultra XV dies ex vigore sentencie. Statutum fuit terminus predicto Johanni die mercurii, proximi futuri ad XV dies in Faganea inter nonam et vesperas coram predicto d. vice capitaneo ... etc.

Carta Treve

Item die predicto, in curtina d. Jacobi prope campanile ..., presentibus d. Federico de

Faganea, Toinio de Brazacho superiori, Ucillo et Burato q. Henrici Contessi omnibus de Vilalta et aliis.

Johannes [illegible] Uuffi ex parte una et Nicolaus filius Bugati de sancta Margareta ex altera fecerunt per se et eorum amicos et propinquos trevas uni altero hinc ad festum [illegible] Gorgii per totum diem, sub pena L libras veronensium parvalorum aut pedem vel manum e quo domino se tenere voluerunt et ad hoc obligaverunt omnia eorum bona mobilia et imobilia presentia et futura et per manum et fidem et nomine sacramenti.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1454. 8 Marzo Fagagna. Dai Giurati di Fagagna è multato un imputato di stupro, che è stato, non compare in giudizio.

A. D. MCCCCLIV. ind. VII. die mercurii XVIII mensis Marcii. In cortina s. Jacobi de Faganea prope domum Blasutti, presentibus Federico q. d. Henrici, Michilutto, Minico q. Antonii, Minico pelleone omnibus de Faganea testibus et aliis pluribus.

Coram Venerio decano per sentenciam in iudicio sedente loco m.ri Petri vice capitanei Faganee, sentenciatum extitit, quod Rudolfius Scot de Castilerio ocasione unius sforcii per ipsum facti filie Marchesi de Castilerio super strata et assignatus fuit sibi terminus ~~[illegible]~~ comparuit et facta fide de termino, sentenciatum extitit per Juratos Faganee et condempnatus fuit in denariis XL a dicto vice capitaneo per contumacionem termini quod non comparuit.

Not. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udi..

LIBRERIA
FRATELLI [illegible]

403

1354. 17 Marzo Fagagna. Il Vicecapitano [illegible] con [illegible] Rodolfo di Tricano [illegible], Vidale [illegible] dalla Chiesa d'Aquileja. 75

A. D. MCCCLIV. ind. VII. Die XVII mensis Marcii. In cortina S. Jacobi (de Faganea) prope domum [illegible], presentibus d. Bernardo de Caminyacho, Rodulfo q. d. Jacobi, [illegible] q. d. Federici, [illegible] et [illegible] eius filio, [illegible] decano, Venuti pellipario omnibus habitantibus Faganee [illegible] et aliis pluribus.

Magister Petrus vicecapitaneus pro nobili viro d. Nicolao de la Fratina Gastaldione Faganee comparuit coram Vidallo de Faganea in iudicio sedente per sentenciam predicti d. Nicolao, dicens et allegans quod conquestus fuit sibi, quod Rodulfus filius d. Pantaleonis de Tricano interfecit Adamussium de Tricano supra stratam et ipse d. vicecapitaneus ex officio suo assignare fecit terminos quatuor ultra XV dies pro quolibet, et fuit facta crida alta voce coram ponte de Tricano, quod predictus d. Rodulfus comparere deberet in Faganea coram dicto d. Capitaneo ad comparendum et suam excusacionem faciendam de dicto rato et morte olim Adamussii predicti, quod erat paratus facere iusticiam et proclamati essent (sic) in dictis terminis et ipse nec aliquis pro eo non comparuit, quid inde iuris sit et predictus d. Guidutius petiit suis Juratis quid inde iuris sit. Sentenciatum extitit per Nicolaum Pitinum et Johannem Juratos quod predictus vicecapitaneus facere debet fidem de terminis et cridis supra medictis. Ad faciendum fidem de primo termino produxit Odorlicus Torta nuncius curie patriarchalis; ad faciendum fidem de tribus terminis, produxit Ninius preco Faganee. Supra quibus sentenciatum extitit quod predictus d. vicecapitaneus bene probasse terminos et cridas, ut superius est alegatum per ipsum et suplicabat idem vicecapitaneus eidem Guidutio quatenus dignaretur petere suis Juratis, quid inde iuris sit. Ad hec Aquinus de Buia se dicens esse ascusatorem (sic pro excusatorem) dicti Rodulfi, dicens et alegans quod ipse Rodulfus est nobilis et mereschalcus aquilegensis, quod dominium Faganee non habet ius ad procedendum et sentenciandum contra predictum Rodulfum; quod si aliqua persona vult dicere

et opponere contra dictum Rodulfum, debet conquirere coram marescalco domini pa-
triarche, non coram dominio Faganee. Supra quibus dictus Guidulus petiit ness Ju-
ratos, quid inde iuris sit: sentenciatum extitit quod ipsi Jurati accipiant dilatio-
nem ad diem dominicam proximam futuram inter nonam et vesperas.

... Giovanni di Moruzzo. Arch. Notar. Udine.

a. D. MCCCLIV. ind. VII. die penultimo mensis Marcii. In cortina s. Jacobi prope domum
heredum q. Blasuti presentibus dd. Galacio de Cavoriacho, Bernardo dicto Cosi, Federico
q. d. Henrici, Concino decano, Ugolinino filio d. Fraschi omnibus de Faganea et alliis.
Magister Petrus de Utino Capitaneus nobilis viri d. Nicolai de la Frattina Gastaldionis Faganee
dicens et allegans coram d. Nicolao de Faganea sedente per sentenciam loco dicti mi. Petri
dicens et allegans ex officio suo et Nicolaus Peroldi de Trichano de vato quod d. Rodulfus
(manca il rimanente, nè più si parla negli atti del dotto Notajo Giovanni, di questo
Processo).

W. W. -

LIBRERIA
FRATELLI JOVENE

403

A 6

76 1354. 15 Maggio. Fagagna. Testimonianza di un teste in un giudizio dato dal Maresciallo patriarcale per un ferimento in rissa avvenuto nella guerra sotto Manzano nel 1345 o 1346.

A. D. MCCCLIV. ind. VII. die xv mensis Maij. In curtina s. Jacobi de Faganea, prope domum heredum q. Blasuti, presentibus Venerio decano, Vinuto q. Conteglii, Guidutio et Cisano q. Martini omnibus de Faganea testibus et aliis pluribus.

Prizavallus q. d. Bartolomei de Trichano testis productus ad peticionem Stephani q. Romani de Noyareto de Canali Guarti Carnee, coram provido viro m.° Petro vicecapitaneo sedente in iudicio pro nobili d. Vicelao de la Fratina milite et Gastaldione Faganee; qui Prizavallus suo sacramento dixit testis productus super eo quod scire debet supra vulnere racione quod Franciscus de Canali de Guart fuit vulneratus in et supra caput in tempore werre quod hostis Ecclesie erat in Manzano fuit per sentenciam deliberatus coram d. Nicolussio de Murucio tunc mereschalco Ecclesie Aquilegensis, qui Prizavallus suo sacramento dixit quod Stephanus et Franciscus fecerunt rumorem inter se et ipse Stephanus erat vulneratus in manu et dictus Franciscus in capite suo et familia d. Nicolussii tamquam mereschalci captivaverunt ipsos et tenuerunt eos pluribus diebus in carceribus suis et fuerunt medicati per magistros Gasparinum et Nicolaum de Civitate Belluni et coram dicto d. Nicolussio dicti medici dederunt dictum Franciscum de dicto vulnere ex liberatum et predictus Stephanus per sentenciam obtinuit esse solutum pro dicto vulnere, et hoc fuit circha octo vel novem annos, de mense Maij vel Junii, tantum vel minus et fuit subtus Utinum...... in Manzano.

N. A. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

... Rinuncia Prib. Savorgnano. Condizioni ... per un omicidio.

77

Gabriele fu Bartolotto not. di Faedis Arch. not. Udine

Anno 1354, ind. 7, die 8 iunii, in territorio fornacis de Blatta prope Savorgnanum presentibus DD. Federico de Savorgnano q. D. Jacobi, Conoldt Fancing q. D. Michelis de Partistagno, Natignerra filio D. Rizzi de Fagedis ete testibus et aliis pluribus. Thomas q. Pichigne de Zumpichia et Mancinus de Fagedis frater dicti Pichigne per se suisque heredes et omnium de sua parte fecerunt perpetuam pacem Johanni filio Odorlici Zettanin, Henrico et Syurido q. Michael, Paulo et Stephano fratribus q. Marcucii de Ugredis de morte supradicti Pichigne et quietationem perpetuam nunc et in perpetuum. Et supradicti Odorlicus q. Zettani, Nicolaum et Franciscum fratres q. Michael Stephanum q. Marcucii per se et omnes de eorum parte excepto Johanne q. Francisci de Ugredis tamquam generalis culpator fecerunt similiter perpetuam pacem et veram concordiam dictis Thomasio et Mancino occasione dicte mortis et hoc pro remedio anime dicti Pichigne, tali pacto et condicione videlicet quod omnes supradicti Odorlicus, Nicolaus, Franciscus et Candidus teneantur emere redditus duorum Mariam frumenti quorum unum cedat vicario eccl. S. Marie de Fagedis cuius medietas sibi cedat integraliter, alia medietas teneantur expendere in missis et vigiliis inter se et socios suos de Fagedis, alterius cedat integre eccl. S. Leonardi de Zumpichia ad luminariam et hoc iure proprii in perpetuum a die presentis contractus hinc ad tres annos ita quod si in predicto termine non fuerit persolutum infrascripti fideiussores teneantur solvere de eorum proprio et interim teneantur solvere dicta duo Maria frumenti supradictis Capellano et Ecclesie de suis propriis

cassis sub pena 50 libr. penam Fideiussores Mathius Scotte pro parte Ibranis supradicti; pro parte Mauricii et Sigaridi Briada de Syacho pro parte Pauli et Stephani fratrum Candidusq. Marcus fideiussores extiterunt.

LIBRERIA
FRATELLI JORDI

403

1364. 10 Giugno. Fagagna. Processo innanzi al Gastaldo e Giurati per misura falsa in Fagagna.

78

A. D. MCCCLXIV. ind. VII. die x mensis Iunii. In cortina s. Iacobi de Faganea prope domum heredum olim Blasuti. Presentibus dominis Iohanne de Bragda, Federico q. d. Henrici, Vencio decano, Iohanne Tavano et Odorlico eius filio et Laurentio dicto Topulo omnibus de Faganea testibus et aliis pluribus.

Discretus magister Petrus viceg^astaldio pro nobili viro d. Nicolao de la Turtina milite et Gastaldione Faganee in iudicio sedente una cum Nicolao dicto Potini et Dominico dicto Comono Iuratis Faganee, dicens et alegans, quod Odorlicus Bregnani cont. vicegastaldio Faganee et m.r Michael de Faganea tamquam Camerarius comunis Faganee ex eorum officio iverunt in domo Francisci dicti Zuti et in domo Avancii de Faganea et acceperunt omnes mensuras et tenuerunt eas penes se ad inquirendum veritatem si mensure, scilicet staderia, libra olei et pessinale si erant iuste vel iniuste, et in aliis locis in Faganea et postmodum ipse Franciscus et Avancius pecierunt mensuras dicto vicegastaldioni et Odorlicus dixit, quod Camerarius habebat mensuras predictas et nihilominus ipse vicegastaldio misit Minicum Giron de Faganea ad Michilutum predictum quod sibi portare deberet mensuras et ipse Minicus ivit ad domum ipsius Michiluti occasione predicta et Zutus filius Michiluti portavit unam staderiam quod (que) erat minus pondere iusto et ipse Odorlicus una cum familia ipsius Michiluti et eciam Decanus et Odorlicus filius ipsius Michiluti fuerunt mediatores inter ipsos Franciscum et Avancium et Odorlicum et concordaverunt quod predicti Franciscus et Avancius dare deberent dicto vicegastaldioni et Michiluto denarios XII quilibet eorum pro rata et ibi ipsa staderia dederunt dictis Francisco et Avancio mandantes eis quod ipsi vendere deberent ad pondus ipsius staderie usque quod ipsi peterent ipsam staderiam Et post hec ipse ipse m.r Michael recepit pro ipso concordio ab ipsis vel ab aliquo ipsorum predictos XX denarios aut XVI et nichilominus ipsa staderia est inventa falsa et minus pondere, dico quod ipse m.r Michael tamquam Camerarius non debet tenere in domo sua staderia falsa (ne) et sentire ad familiam suam quod mensure dederunt per iustas quando sunt iniuste.

et recipere precium, quod ipse m.r Michael debebat in perpetuo de dicta Camera in bannum et emendare debet cuilibet persone que emerit et solvere bannum curie et nichilominus atitare (?) assignare fecit terminum dicto Michiluto ad hodiernam diem, quod fuisset ad audiendum probaciones suas supra predictis si negare vellet et nichilominus feci per sententiam immediate mandari Decano et Francisco et Avancio, quod ipsi deberent hodie in iudicio dicere veritatem supra predictis sub pena denar. xl. Iterum dico quod hora termini quasi transire videtur, quod ipse Michilutus nec aliquis pro eo, peto vos domine Decane ut petatis a vestris Iuratis, quid inde iuris sit. Petrus[1] sententiatum extitit per Iuratos, quod predictus d. Petrus facere debet fidem de termino assignato dicto Michiluto, prout ibi facta fuit fides per Topulum preconem prout sententiatum extitit quod ipse d. Gastaldius (sic) facere debet fidem de racione illius Staderie predicte, qui ipse d. Petrus produxit Avancio et Francisco et nominavit quamplures alios scilicet Odorlicum Bregna, Guarnerium, Odorlicum et Zutum, quod ibi dato sacramento per me Notarium subscriptum a dictis Avancio et Francisco ad dicendam veritatem et tacere mendacium et articuli per ipsum Gastaldionem, supra quibus Franciscus

suo sacramento dixit quod Odorlicus Bregnan tamquam megastaldio (?) et Michilutus tamquam Camerarius Faganee acceperunt Staderiam et mensuras sibi et personale Avancio dixerunt quod volebant providere et mensurare eas si erant iuste vel iniuste et postmodum Venerius Decanus et Cintilinus recordaverunt et tractaverunt quod Avancius et ipse Franciscus dare deberent predictas mensuras a dictis Odorlico et Michiluto den. xx pro qualibet et ibi instat predictus Odorlicus, Venerius et Cintilinus miserunt ad Michilutum scilicet Minicum Giron quod portare deberet Staderiam et mensuras et ipse Minicus ivit pro Michiluto et Zutus filius Michiluti venit cum dicto Minico et portavit unam Staderiam et ipsi dederunt dictam Staderiam dicto Avancio et Francisco et mandaverunt eis quod vendere deberent cum dicta Staderia usque quod eis peciaretur (?) et post hoc predictus Michael

1) Sopra questa parola è scritto Nicolae

recepit partem suam scilicet XVI denarios et ipse Odorlicus denarios XX. Item
cum suo iuramento, quod Odorlicus tanquam viceg[a]staldio et Michilutus tanquam Camerarius
Comuni Fagagne iverunt in domo sua et Francisci et accipere fecerunt mensuras olei,
vini et pistorie causa inveniendi si mensure erant iuste vel iniuste. Et post hoc
veremus denarios et cintilinus tentaverunt cum Odorlico predicto, quod eis dare debebant
dicto Odorlico et Michiluto den. XX pro quolibet et ibi Odorlicus et Cintilinus miserunt
Minicum Geroni ad domum Michaelis, quod venire deberet ab eis et portare mensuras, et
ipse Minicus ivit in domo Michiluti et Zutus venit cum dicto Minico et portavit unam
staderiam, que staderia dederunt dictis Arnaio et Francisco mandantes eis quod cum
ipsa staderia ipsi vendere deberent donec quod per ipsos requisita (sic) et post
predictus Michilutus recepit pro predictis ab eis den. XVI vel XX. Iterato predictus
m.r Petrus dixit alegans: domine Gastaldione, petatis a vestris Juratis si ego bene
probassem meam intencionem supra predicta et si predictus m.r Michael esse
debet in perpetuo adnichilatus de dicta camera et satisfacere cuilibet persone
quod emit ab eis ad pondus ipsius staderie et bannum curie tanquam falsarius
quod tenere non debet staderias falsas in domo sua et investire ad familiam suam
ad dampnificacionem utilitatis et recipiendi parciam de predictis supra
quibus alegacionibus predictus d. Nicolaus petensa suis Juratis quid inde iuris sit,
sentenciatum extitit per Juratos quod predictus d. Petrus bene probasse intencionem
suam et nichilominus quod de ofensa et pene (sic) ipsius staderie acceperunt dilacionem
usque ad diem dominicam proxime futuram et ibi predictus m.r Petrus accepit Tosulum preconem Fagagne per nuncium ad mandandum ipsi Michiluto quod
esse deberet in dicto die ad audiendam sentenciam quod Jurati retinuerunt in se.

Nota Non si vede l'esito di questo Processo

Arch. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

BIBLIOTECA
AMARELLI JOPPI

403

1355. 5 Luglio. S. Margherita. Sentenza di assoluzione per stupro nella discolpa fatta dalla donna.

77

A. D. MCCCLV. ind. VIII. die V mensis Julii. In sancta Margarita prope canipam Blanculini, presentibus d. Johanne de Bragacho inferiori, Candido filio d. Nicolai de Bragacho superiori, Rodulfo filio d. Jacobi de Faganea, Rodulfo notario de Moruzio testibus et aliis, licentibus.

In iudicio sedente d. Federico de Faganea Gastaldione Faganee, comparuit Tionus procurator Pelegrini filii Salissi de Martignaco, dicens quod ipse Pelegrinus accusatus fuit indebite quod Viruta filia Bucilli de Martignaco violabit et carnaliter habuit eam. Ibidem dicta Viruta dixit et disculpavit predictum Pelegrinum quod ipse non sforzavit eam et non fecit sibi dispiacium (sic) et sententiatum extitit quod predictus Pelegrinus esse sine culpa de dicta infamia.

Not. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI JOVENE

403

1355. 6 settembre Fagagna Sentenza dei Giurati di condanna per ferimento.

80

A. D. MCCCLV die VI mensis Setembris. In Cortina S. Jacobi de Faganea, presentibus domi-
nis Nicolao q. d. Manfredi de Castelerio, Johanne de Bragacho, Mattiussio et Odorlico Bregne
de Faganea, Johanne de Trichano testibus et aliis.

Ciniluttius de Lazacho dicens et allegans quod Valentinus de Castelerio percussit in san-
guine adhuc o adeo dictus Valentinus (sic) quod bene percussit in culpa dicti Ciniluttii, et sentenciatum
extitit et taxatum fuit per Juratos Fagannee quod dictus Valentinus teneretur dare dicto
Ciniluttio pro expensis denarios XL et satisfacione medici den. XXX.

Vd Giovanni di Moruzzo Arch. notar. Udine

A. D. MCCC LV. ind. VIII. Die VI mensis Octobris

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1355. 11 Settembre Fagagna. Sentenza sospensiva dei Giurati per un omicidio.

81

A. D. MCCCLV ind. VIII die veneris undecimo mensis Setembris. In castro Faganee prope portam presentibus dominis Nicolussio q. d. Asquini de Coloreto, Ingalpreto de Pignano, Philippo q. d. Federici de Villalta, Guidutto q. d. Rodulfi, Odorlico Bregne, Federico filio d. Meynardi, Ulvino q. d. Antonii, Meynardo filio d. Finotti omnibus de Faganea, Prizavallo q. d. Bartolomei de Tricharo, Simone q. Laurencii et Aldrico q. Nicolai omnibus habitatoribus Murucii testibus et aliis pluribus.

Comparuit Nicolaus q. Ninelle de Pinzano coram d. Federico Gastaldione Faganee in iudicio sedente, dicens et allegans quod Nicolussius servitor d. Nicolussii de Coloreto interfecit Ninellum patrem eius, ut rogabat predictum d. Gastaldionem ut faciat plenum ius et si predictus Nicolussius negare vellet, ipse est paratus est dicere (sic). Ad hec dictus Nicolussius dicens et allegans quod ipse non est inventus in aliquo maleficio, quod ipse debet habere loculatorem (sic) et recordatorem ut alias fuit datum sub securitate ad hodiernam diem se presentandi in teriori castro Faganee (sic) ad producendum in iure; ad hec dictus Nicolaus dicens quod ipse non debet habere recordatorem nec proculatorem (sic) occasione mortis olim patris sui ut sentenciatum extitit per Iuratos Gastaldionis Faganee; quod predictus Nicolussius quum non est repertus in aliquo male facto, ipse habere debet loculatorem et recordatorem. Ad hec dictus Nicolussius dicens et allegans quod ipse negando nec confitendo ipse debet habere primum, secundum, tercium et quartum terminum rationabilem quorum quilibet ultra XV dies, faciendo securitatem ad obediendum iuri. Supra quibus predictus Nicolaus dicens et allegans ipse Nicolussius non debet habere terminum nisi ipse debet negari vel confiteri. Supra quibus predictus d. Gastaldius petiit suis Iuratis quid inde iuris sit et predicti Jurati de predictis, ipsi Jurati in se retinuerunt sentenciam in se usque ad diem dominicum proximam proximam futurum infra nonam et vesperas.

Item die predicto et loco et testibus predictis. Nicolaus de Pinzano dicens et allegans quod Nicolussius predictus furavit unam equam et duas mapulas et alias res in hora noctis (sic), ad hec Nicolussius dicens et allegans quod ipse non negando nec confitendo petiit de termino, dixit quod fuit in tempore treve. Ad hec dictus Nicolussius dicens et allegans quod ipse debet habere terminum rationabilem ad faciendo securitatem ad obediendum iuri; nichilominus predictus Nicolaus faciendo bonam securitatem in predictis ad manutenendum reclamum predictum, quod predicta tolleta si dici potest est fractionem treve (sic), non furtus. Ad hec dictus Gastaldio petiit mihi iuratis quid inde iuris sit; sententiatum extitit quod predictus Nicolussius stare et remanere debet penes dominium et predictus Nicolaus facere debet securitatem ad manutenendum reclamum predictum, ut predictus d. Gastaldio fuit contentus habere securitatem in pena ducentarum librarum ab ipso Nicolao

Vol. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

FRATELLI JOVENE

403

1355. 29 Decembre (stile comune). Fagagna. Perdono dato da Nicolò di Fagagna a chi l'aveva ferito e discolpa di altri.

82

A. D. MCCCLVI. ind. nona die III exeunte Decembri. In Fagauea in domo Meynardi de la Peraria; presentibus presbitero Philippo Vicario de Fagauea, Guidulloq. d. Rodulfi, Odorlico filio olim presbiteri Climentis, Meynardo de la Peraria, Federicoq Michaelis, Nicolussio filio Pedrussii, Odorlico q. Petri omnibus de Fagauea testibus et aliis pluribus.

Nicolaus filius ipsius Meynardi dixit per suam fidem et per mortem quod mori debebat, quod omnes vulnerationes et percussiones quod ipse habebat in persona sua, quod inculpabat Blasiussium de Fagauea et per ipsum Blasiussium fuit percussus et dampnificatus in persona sua de omnibus vulneribus et disculpabat omnes [illegible] que [illegible] erant, quod de predictis vulneribus non habebant nec habeant culpam excepto dicto Blasiussio, sed tam parcit dicto Blasiussio pro remedio anime sue.

Not. Giovanni di Moruzzo. [illegible]

1356. 17 Gennajo Fagagna. I Giurati di Fagagna assolvono [illegible] Blasussio di Fagagna [illegible] Minardo da lui ferito.

A. D. MCCCLVI. ind. IX. die XVIII mensis Januarii. In contrata S. Jacobi de Fagauea prope canipam heredum q. Blasutti. Presentibus Rodulfo q. Jacobi, Leonardo filio d. Meynardi, Nicolussio q. d. Turci, Sancto q. d. Johannis omnibus de Fagauea et Michaele et aliis pluribus.

Constitutus in iudicio coram Venerio Decano domini Patriarche Aquilegensis una cum Dominico Carmano et Venerio [illegible] Juratis Fagauee sedente in iudicio [illegible] provido viro d. Paulino de Civitate notario domini nostri Patriarche et Gastaldionis Fagauee, dicens quod Blasussius q. d. Nicolussii de Fagauea, quod ipse culpatus fuit de vulneratione Nicolai filii Meynardi de quo vulnere seu vulneribus [illegible] Nicolaus est liberatus, quapropter supplicabat predictum d. Gastaldionem quatenus dignaretur petere Juratis si audire debet relationem medici. Supra quibus petente dicto

Gaitaldone sus Juratis qui inde iuris, sententiatum extitit quod audire, scilicet, relationem medici. Supra quibus productus fuit Zulianus barberius de Fagana, ex officio suo dixit quod ipsemet curavit predictum Nicolaum quod de omnibus vulneribus persone ipsius Nicolai sunt afanati et liberati (sic) et unquam predictus Nicolaus perire non debet de dictis vulneribus supra quibus sententiatum extitit quod predictus Blaxillus in ... esse debet absolutus de dictis vulneribus

V. A. Giovanni di Fagagna. Arch. notar. Udine.

TIPOGRAFIA
FRATELLI JOPPI

403

f 3 - 88

1356. 9 Giugno Nel castello vecchio di Villalta. compromesso in arbitro per comporre le differenze tra alcuni di S. Vito di Fagagna per due omicidj.

83-88

A. D. MCCCLVI. ind. IX. die IX mensis Junii. In Castro veteri de Villalta prope portam d. Mey=nardi. presentibus presbitero Johanne vicario de S. Margareta, dominus Federico q. d. Henrici de Fagana, Fradino de Bragache (?) in Villalta habitante, Nusso Decano de Villalta, Venerio de S. Vito et Paulusso filio Tomasini de S. Vito testibus et alliis pluribus.

Dressus (?) Gallus, Benedictus fratres filii Venerii de S. Vito predicto et Bertolossus et dominicus q. Ni=colai de S. Vito predicto ex parte una et Niger, Morassius et Vidussius fratres q. Dominici et Bertulus q. Vidussii de dicto S. Vito ex altera parte; de omni lite et questione que vertere=tur seu verti posset inter eos nomine et occasione mortuorum olim Lazari et Johannis de S. Vito et occasione quocumque; in presentia dictorum testium et mei Notarii infrascripti dicte partes in hunc modum inter se concordes fuerunt, videlicet quod libere in nobilem virum d. Meynardum de Villalta tamquam arbitrum arbitratorem et amicabilem compositorem, ita quod possit dicere, arbitrare, sententiare, pronunciare, declarare inter ipsas partes et facere pacem, tractare concordium, pelegrinacios, confinos, penis pro=nunciaciones (sic), obligationes occasione mortis olim predictorum Lazari et Johannis, quibus predicte partes possint stare inter se secure et bona voluntate et generaliter fa=cere, dicere, ordinare omnia et singula promiserunt que ipsi d. Meynardo arbitro cum con=silio Johannis de Plasencia decani et Bertulussii de Tomba visa fuerint expedire et que inter ipsas partes duxerit ordinandam ubicumque et qualitercumque et quomodocumque, promittentes dicte partes corporaliter iurando ad sancta Dei evangelia tactis scripturis, per se et amicos, propinquos et heredes, cum obligatione omnium suorum bonorum mobilium et im=mobilium etc ratum, gratum et firmum tenere, complere et observare quidquid per dictum d. Meynardum arbitrum diffinitum, pronunciatum etc extiterit in predictis et quolibet pre=dictorum in pena XX marcharum denar. aquilegensis monete solemni stipulacione promissa, medietas

pene reddat ipso arbitro, alia vero medietas parti observanti per eam que infringendam duxerit persolvatur; qua soluta vel non etc. Ceterum etiam promiserunt dicte partes a sententia ferenda, concordium et compositionem per dictum arbitrum non appellare nec redire ad arbitrium boni viri, cui siquidem appellacioni et reduccioni ibidem expresse renunciaverunt; quibus omnibus attendendis dicte partes obligaverunt omnia eorum bona etc. Et in presencia dictorum testium et mei Notarii infrascripti dicte partes ibi presentes et de plano animo et concordio et prefatus d. Maynardus omnia et singula infrascripta inter dictas partes tractavit, mandavit et ordinavit partibus predictis perpetuo observare. Quia Petrus Jaltus, Benedictus et Dominicus filii Venerii de S. Vito et Bertulussius et Dominicus q. Nicolai de S. Vito ~~culpabiles esse~~ culparentur et culpabiles dicerentur de morte dicti Lazaro de S. Vito occiso, volentes misericordiam etc. (manca il rimanente che non fu scritto dallo stesso Notaio)

1356 - 9 Giugno. Castello vecchio di Villalta. Patti della pace per l'omicidio di Lazzaro di S. Vito di Fagagna.

84

In Christi nomine amen. Anno domini MCCCLVI. ind. IX. die nono mensis Junii. In castro veteri de Villalta Presentibus dominis Meynardo q. d. Hendrussij de Villalta, Federico q. d. Henrici de Fagagna, Fradino de Brazacho superiori, Mussio decano, Venlloy filio Marci Cortesio omnibus habitantibus in Villalta et Paulussio filio Tomasini de S. Vito testibus et aliis pluribus ad hec vocatis et rogatis.

cum Petrus, Gallus, Benedictus et Dominicus filii Venerii de S. Vito et Bertolussius et Dominicus q. Nicolai dicti loci suspicarentur et culpabiles dicerentur de morte olim Lazarini de S. Vito predicto de sub Fagagna, timentes Dei iudicium intuitu Dei et beate virginis Marie matris eius et pro remedio animarum suarum et maxime anime peccatorum q. Lazari predicti, volentes misericordiam Dei acquirere, flexis genibus coram Nigro, Morassio et Vidussio q. Dominici et Bertullo q. Vidussii et Passussio de S. Vito predicto fratribus et propinquis ipsius olim Lazari, humiliter et instanter supplicaverunt ut eosdem de dicta morte q. Lazari excusatos habere vellent et parcere deberent cum predicti gravem penam et penitenciam parati erant et portare et in bonis et personis ad eorum beneplacitum voluntatis quamvis de ipsa morte dicti q. Lazari insontes et sine culpa fuissent. Qui quidem Niger, Morassius et Vidussius et Bertulus ac Passussius propriis nominibus ac nomine et vice Tomasine matris quondam dicti olim Lazari ~~et~~ eciam Lucie sororis ipsius olim Lazari, pro quibus promiserunt de rati habicione, videlicet se facturos et curaturos omni exceptione remota, quod dicte Tomasina et Lucia habebunt firmam ratam infrascriptam pacem et concordiam et omnia et singula in hoc instrumento contenta et non contrafacient vel contravenient per se vel alium, obligantes se et eorum bona presencia et futura. Et Niger, Morassius, Vidussius et Bertulus ac Passussius prelibati videntes contricionem dictorum Petri, Galli, Benedicti, Dominici ac omnium predictorum, cum consilio predicti d. Meynardi testis predicti et cum consilio Johannis decani de Plasencia ibi presencium, ad talem pactum, concordiam ac composicionem cum eisdem pervenerunt, videlicet quod dicti

Vigay, Morassiy fratry q. dicti Lazari ex Vidussiy ac Bortoly et Passussiy pro se ipsiy ac nomine et vice dictarum Tomasine et Lucie et supradicti Vigay, Morassiy, Bortoly, Vidussiy, Passussiy omney per se ipsos et omnes q. Lazari propinquos, benevolos, amicos et heredes suos fecerunt dicty Petro, Gallo, Benedicto, Bertullo, Domenico et Dominico perpetuam pacem, finem, quietationem, liberationem, absolucionem, pactum de ulteriys non petendo, non molestando vel inquietando ipsos Petrum, Gallum, Benedictum, Dominicum et Dominicum vel aliquem ipsorum nec alios dominio contra eos in curia coram aliquem conparendo vel faciendo conqueri de morte et occisione mortuy olim dicti olim Lazari et omnium dependencium ex premissiy vel aliquo premissorum. Aliys quidem pactiy habitiy et affirmatiy inter eos, quod dicty Petrus, Gallus, Benedictus, Dominicus et Bertolossiy ac Dominicus fecerunt prout promiserunt quod predictus Petrus pro remedio anime ipsius olim Lazari, omnibus suis expensis in quo teneatur et debeat visitorum Petri et Pauli de Roma limina visitare usque ad festum S. Martini proxime futurum et facere celebrare quatuor missas cum vigiliy pro anima ipsius olim Lazari quarum quilibet presbiter habeat denarios quatuor et dicto die dare et dispensare inter pauperes Christi pro anima ipsius olim Lazari in alimosina (sic) Maria frumenti unum et dimidium et Maria fabe unum. Item quod Gallus predictus teneatur et debeat dare pro anima ipsius olim Lazari in manibus Camerarij Ecclesie S. Viti predicti unam marcham denariorum, qui Camerarius teneatur tenere tantam quantitatem reditus quod in perpetuo teneatur facere anniversarium olim Lazari cum uno sacerdote, qui presbiter habeat annuatim pro anniversario predicto den. quatuor. Item quod Passussius et Bortolus q. presbiteri Passi de dicto S. Vito pro remedio olim Lazari infra annum et diem in omnibus suis expensis teneatur ire ad Romam et ad beatorum Petri et Pauli limina visitare et dare in manibus dicti Camerarij Ecclesie S. Viti unam marcham denariorum, qui Camerarius teneatur tenere et facere anniversarium olim dicti Lazari cum uno presbitero secundum modum et formam

ut supra premissum est. Item quod Benedictus predictus dare teneatur et debeat in manibus camerarij antedicti starium frumenti unum et dimidium, starium fabe unum, qui camerarius teneatur et debeat dari et dispensare inter pauperes Christi pro anima ipsius q. Lazari et hoc in die s. Michaelis proxime futuro et eo die facere celebrare pro anima ipsius olim Lazari quatuor missas cum vigiliis, quarum quilibet presbiter habeat den. quatuor. Item quod Bertolinus et Dominicus predicti dare et dispensare in alimosina et in missis pro anima ipsius olim Lazari usque ad nativitatem Domini teneantur et debeant secundum modum quod Benedictus prelibatus ut supra. Item quod Petrus predictus transire non debet viam versus montes usque ad summitatem Ville predicte et in ecclesia s. Viti ire non debet ad missas usque ad quinque annos proxime futuros et completos, excepto quod dictus Petrus possit ire in Ecclesia s. Viti in nativitate Domini, in Venere sancto, in resurrectione Domini et in circumcisione Domini et in Epiphania Domini et in necessitate causa mortis alicuius sui propinqui. Item quod predicti Gallus

Petrus, Dominicus et Benedictus honorare debent in tabernis, in viis et aliis locis predictos Nigerum etc. Item prefati Gallus,

Benedictus, Bertolinus, Dominicus, Petrus, Dominicus per Villam nec districtum Ville s. Viti ferre non debeant cutellum nec aliqua alia arma mortalia excepto si aliquis ipsorum iret extra Villam possit portare armas et statim post reversionem suam omnia arma deponant ad domum suam et hoc usque ad quinque annos proxime futuros et completos. Que omnia et singula sic promiserunt attendere et observare obligantes omnia eorum bona. Supradicti vero Niger, Morassius, Vidussius et Bertolus per se et eorum amicos et dicti q. Lazari propinquos et amicos ac supradicti Petrus, Gallus, Benedictus, Bertolinus, Dominicus et Dominicus ad sancta Dei evangelia tactis scripturis habere, tenere atque perpetualiter observare et bonam et veram et puram pacem et concordiam, quam siquidem pacem, concordiam et bonam voluntatem promiserunt ac securaverunt in manibus prefati d. Meynardi perpetuo ratam firmam habere, tenere nec unquam contradicere, facere vel venire

ratione aliqua, dolo, ingenio sive causa cum obligacione omnium suorum bonorum mobilium et immobilium, presencium et futurorum et omnium dampnorum et expensarum litis et extra refectione ac eisdem Petro, Gallo, Benedicto, Dominico et Bertolussio vel eorum heredibus predictam pacem, pactum, finem remissionem, concordiam et omnia et singula in hoc instrumento contenta perpetuo firma, rata et grata habebunt, tenebunt et observabunt et non contravenient per se vel alios aliqua racione, dolo, ingenio, ingratitudine sive causa, de iure vel de facto sub pena decem marcharum denariorum novorum stipulacione ad invicem etc. et pena soluta vel non etc. Et ad signum vero pacis biberunt et tangerant manus insimul ibi et ad invicem.

13[?]6. 9 Giugno. Castello vecchio di Villalta. Patti della pace per l'omicidio di Giovanni di S. Vito di Fagagna.

Item die loco et testibus predictis ac presbitero Johanne de Utino in S. Margareta commorante. Cum Bertulus q. Vidussi de S. Vito de sub Faganea culparetur et culpabilis diceretur de morte olim Johannis q. Martini de S. Vito predicto timens Dei iudicium, intuitu Dei et beate virginis Marie eius matris, pro remedio anime sue et remissione peccatorum dicti q. Johannis, volens Dei misericordiam acquirere flexis genibus coram Petro, Benedicto Gallo, Dominico q. Nicolai omnibus de S. Vito predicto, proximos olim dicti Johannis, humiliter et instanter supplicavit ut eundem de morte q. Johannis excusatus habere vellent cum predictus gravem penitenciam et penam paratus erat portare et in bonis et persona ad eorum beneplacitum voluntatis quamvis de ipsa morte dicti q. Johannis insons et sine culpa fuisset. Qui quidem Petrus, Gallus, Benedictus, Dominicus et Bertolussius nec non Dominicus prelibatus pro propriis nominibus nomine et vice Pizole matris dicti q. Johannis et Odorlici q. Martini, pro quibus promiserunt de rati habicione videlicet de facturis omni exceptione remota quod Pizola mater olim dicti Johannis et Odorlici q. Martini de dicto S. Vito habebunt firmam et ratam supra scriptam pacem, concordiam et omnia et singula in hoc instrumento contenta et non contrafacient etc. obligantes etc. Et Petrus Benedictus, Gallus, Dominicus fratres et Bertolussius et Dominicus fratres videntes contritionem dicti Bertulli cum consilio d. Meynardi testis predicti et Johannis de Plasencia ibi presentis, pro se ipsis ac nomine et vice dicte

Pizule et Dorlice predictorum et omnes q. Johanni propinquos, consortes, amicos et heredes suos fecerunt dicto Bertulo perpetuam pacem, finem, quietationem, liberationem, absolutionem et pactum de ulterius non molestando vel inquietando ipsum Bertulum nec alicui dominio contra eum conquerendo vel faciendo conqueri de morte olim dicti Johannis etc. his pactis habitis et affirmatis inter Bertullum et Vignum, Morasium, Lidasium ex parte una et Petrum, Benedictum, Gallum, Dominicum, Bertolosium et Dominicum ex parte altera, quod predictus Bertolus pro remedio anime olim predicti Johannis omnibus suis expensis semel teneatur et debeat beatorum Petri et Pauli de Roma limina visitare usque ad festum S. Martini proxime futurum et dicto die pro anima ipsius olim Johannis dare et dispensare inter pauperes Christi in Clivitate Stario frumenti unum et dimidium et Staria fabe unum cum dimidio, ut decet, et facere celebrare quinque missas cum vigiliis pro anima olim Johannis, quarum quilibet presbiter habeat den. IV aquil. Item quod predictus Bertulus teneatur et debeat dare pro anima dicti q. Johannis in manibus Camerario Eclesie S. Viti unam marcham denar. aquilin., qui Camerarius teneatur et debeat emere tantam quantitatem redditus, quod in perpetuo in dicta Eclesia faciat anniversarium olim dicti Johannis cum uno sacerdote; qui sacerdos habeat in missa et vigiliis den. IV et in hoc infra annum et diem eam pecuniam dare dicto Camerario. Item quod predictus Bertulus usque ad quinque annos proxime secuturos et completos transire non debet infra vias infrascriptas per Villam S. Viti, scilicet de domo Tomasini inferius versus Solium usque ad Mlinum nec per viam Faganee, nec per viam Silvelle et hoc intelligatur de summitate Ville.

Item quod predictus Bertulus usque ad quinque annos completos proxime ire non debet in Eclesiis S. Viti predicti, excepto quod dictus Bertulus possit ire in Eclesiis Ville predicte in nativitate Domini, in resurrectione Domini, in circumcisione, in Epiphania Domini, in (die) sanctorum Viti et Modesti et in necessitate causa mortis alicuius sui propinqui. Item quod predictus Bertulus honorare debet predictis Petro, Gallo Benedicto,

Dominico, Pique et Bertoldo et Dominico in viis, in Ecclesiis, in tabernis et in alliis locis non agravaret, schivare eos, sine fraude. Item quod predictus Bertolus, Morassius, Vidussius, Viger Dominicus ac Bertolussius et omnes predicti et Petrus, Gallus et Benedictus et Dominicus ac Bertolussius et Dominicus non possint ferre armas per Villam S. Viti, nec cutellum, nec aliqua alia arma per Villam nec districtum ipsius Ville, excepto quod si aliquis ipsorum ivisset extra domum quod tunc ipsi possent ferri armas et statim post reversionem omnia arma deponent ad domum ipsorum et hoc usque ad quinque annos completos. Que omnia et singula sic promiserunt attendere, observare obligantes omnia eorum bona. Supradicti vero Petrus, Gallus, Benedictus, Dominicus, Bertolussius ac Dominicus ex parte una et Morassius, Vidussius, Viger et Bertolus in manibus d. Meynardi predicti corporaliter iuraverunt ad sancta Dei evangelia tactis scripturis perpetualiter habere, tenere et observare bonam, veram et puram pacem, concordiam, quam siquidem pacem, concordiam et bonam voluntatem promiserunt ac iuraverunt in manibus predicti d. Meynardi habere firmam etc. et non contradicere etc. cum obligatione etc. et sub pena decem marcharum denar. aquil. monete stempni stipulacione ad invicem etc. Et in signum vere pacis omnes predicti biberunt et tangerunt manus in simul et ad invicem.

85 1356. 15 Settembre. Fagagna. Sentenza dei Giurati di assoluzione d'alcuni di S. Vito di Fagagna che avevano ammazzato Lazzaro di detta Villa.

A. D. MCCCLVI. ind. IX. die XV mensis Setembris. In domo Comunis Faganee, presentibus dominis Iohanne de Brayda, Federico q. d. Henrici, Guidalo q. d. Rodulfi de Bruya, Nattiussio q. d. Nicolussi, Odorlico Bregne, Comucio eius filio, Comucio de Faganea et Paulussio filio Tomasini de S. Vito et Francisco precone q. Nicolai de Faganea testibus et aliis pluribus.

Coram d. Iacobo q. d. Iohannis de Faganea Gastaldione Faganee in iudicio sedente una cum suis Iuratis Citamo et Iohanne Olvradi Iuratis Faganee, comparuerunt Benedictus, Petrus, Gallus et Dominicus fratres et filii q. Venerii de S. Vito et Bertolottus et Dominicus q. Nicolai Nicolussi de S. Vito, dicentes et allegantes quod eis assignate fuerunt tres termini racionabiliter et quartas de gracia speciali, quorum quilibet ultra XV diem et proclamati fuerunt alta voce preconis Faganee in domo Comunis ut more solito, si aliqua persona, affines, mater et fratres vel propinqui vel alii affines si volunt opponere vel dicere contra eos, quod ipsi sunt parati obedire et stare in iure de morte olim Lazari q. Dominici de S. Vito, quod ipsi sunt parati obedire iuri et dominio   et in dictis terminis nec hodie aliquis non comparuit nec aliquid dixerit contra eos, domine Gastaldio petatis a vestris Iuratis quid inde iuris sit. Sentenciatum extitit per Iuratos, quod predicti facere debeant fidem de terminis ut superius dictum est per Franciscum preconem Faganee fecit relacionem prout sentenciatum extitit, quod ipsi bene probaverunt terminos; iterum supplicaverunt ipsi domine Gastaldio, petatis a vestris Iuratis, quid inde iuris sit, si ipsi esse debent penitus liberati de dicta infamia mortis ipsius Lazari et penitus sine culpa. Qui predictus d. Gastaldius peciit a suis Iuratis quid inde iuris sit. Sentenciatum extitit quod ipsi in perpetuo esse debent sine culpa et liberati de dicta infamia ex rigore sentencie (et) predictus Gastaldius eisdem facit finem remissionem pro se suisque successoribus in perpetuo etc.

86 1356. 15 Settembre. Fagagna. Sentenza de' giurati di assoluzione di Bertulo di S. Vito che aveva ammazzato giovanni q. Martino di S. Vito.

Item die, loco et testibus predictis et mei Notario subscripto. Coram dicto d. Jacobo Gastaldione Faganee in iudicio sedente una cum suis Juratis scilicet Cesano et Johanne Olvradi comparuit Bertulus q. Vidussi de S. Vito dicens quod sibi assignati fuerunt tres termini et quantum et quartum de gracia, quorum quilibet ultra x v dies, quod ipse est paratus stare et obedire iuri et dominio scilicet facere . . . . de morte olim Johannis q. Martini de S. Vito . . . . . .

Manca il rimanente, ma una nota del Notajo a piè di pagina ci indica che eseguite le formalità solite come nell'antecedente Atto processuale, il nominato Bertulo fu assolto per le stesse ragioni de' suoi compaesani di S. Vito che avevano ammazzato il loro convillico Lazzaro. La nota dice: Per sentenciam liberatus fuit de dicta infamia.

87 1356. 15 Settembre. Nel castello di Fagagna. Il cameraro della chiesa di S. Vito riceve da Gallo di detto luogo una marca di denari per la sentenza della pace della morte di Lazzaro di S. Vito.

Item die predicto, in Castro Faganee prope domum Ulvini, presentibus Conrado de Brazacho et Odorlico q. Nicolai de Faganea et aliis.

Paulus filius Tomasini de S. Vito camerarius Eclesie S. Viti fuit confessus se habuisse a Gallo filio Venerii recipiens vice et nomine Eclesie antedicte unam marcham denariorum ex vigore unius sentencie pacis de morte olim Lazari de S. Vito.

Protocolli Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. di Udine.

88 1356. 26 Decembre. Fagagna. Il Cameraro della chiesa di S. Vito riceve da Bno e detto di detto luogo una marca di denari per limosina per la pace della morte di Lazzaro di S. Vito

A. D. MCCCLVIII. ind. x. die VI exeunte Decembri, in Cortina S. Sancti de Faganea, presentibus Tomasino q. Copini de S. Vito, Stephano de Noyaretto et aliis.

Paulussius filius dicti Tomasini Camerarius Eclesie S. Viti fuit confessus quod Benedictus filius Venerii fecit elimosinam de missis ex vigore sentencie pacis de morte olim Lazari de S. Vito.

BIBLIOTECA
MARCELLIANA

403

89

IV

1356 – 12 Settembre – Udine

89

Questioni tra il Gastaldo ~~e Speditori~~ e i Ministeriali di S. Daniele rifiutantisi questi di prestarsi a prendere e custodire i rei. ~~[illegible]~~

Anno MCCCLVI ind. IX, die XII. Septembris. presentibus nobilibus viris D. Francisco de Sauorgnano milite et Zanutto de S. Daniele ac Bonassio q.m Stephani de villa Brezii de Utino testibus et aliis.

Reverendissimus in Christo pater et D. D. Nicolaus Dei gratia S. Sedis Aquil. Patriarcha causam et questionem vertentem inter . . . . gastaldionem suum S. Danielis ex parte una et . . . . Officiales seu Ministeriales dicte gastaldie ex altera super eo quod dictus gastaldio compellit predictos Officiales seu vult compellere ad capiendum homines et custodiendum carceratos ac etiam associandum eum ad custodiam ~~fe~~torum, nec non torquendum malefactores, et non nulla alia onera subeundo ad que dicti Officiales se asserunt non teneri cum omnibus dependentibus et connexis commisit nobili et discreto viro D. Nicolussio Varlite de Utino ibidem presenti audiendum et fine debito terminandum cum potestate citandi partes ac compellendi testes qui nominati fuerint ad perhibendum

testimonium veritati et faciendum quod decreverit a partibus observari.

Actum Utini in Palatio Patriarchali. ~~A. D. Utini~~

Not. Gubertino da Novate, Mus. Civ. di Udine, Orig.

403

1357. 17 Marzo. Fagagna. Sentenza de' Giurati che le citazioni degli imputati devono farsi per sentenza e rianulla la grida fatta altrimenti.

A. D. MCCCLVII. ind. X. die XVII mensis Marcii. In curtina i. Sancti de Faganea prope canipam heredum q. Blasuti, presentibus dd. Johanne de Bragda, Federico q. d. Henrici, Vigelmino filio d. Finossi, Odorlico q. Bregne, Venerio decano, Cumono fratribus, omnibus de Fagana et Petro precone de Torgano testibus et aliis pluribus.

Petrus dictus Pizulus de Puteo Pagnaci coram d. Jacobo Gastaldio Faganee sedente in iudicio cum eius Juratis Cesano et Decano predicto, constitutus dicens et allegans, quod ipse d. Gastaldius indebite fecit cridare in bannum Caym filium suum occasione mortis olim Missi de Pagnaco sine citatione ipsius Caym nec per laudum et sentenciam facientem (sic). Quapropter ego quidem Pizulus vobis domine Gastaldio supplico quatenus velitis predictam cridam retrahere dum ipse Caym est sine culpa de morte ipsius Missi et sum paratus facere securitatem ad obediendum iuri dum ipse Caym in predicta crida (sic) non fuit facta cum ordine iuris, quia non fuit facta per sentenciam nec citatus dum predicta crida non debet preiudicare predicto Caym nec alicui persone relevare, domine Gastaldio petatis a vestris Juratis quid inde iuris sit. Sentenciatum extitit quod predicta crida banni esse debet cassa et vana et si predictus d. Gastaldio vel aliqua persona vult dicere vel opponere aut conquerere contra predictum Caym, dicere debet per sentenciam et de mandato preconis, ut moris est terre Forojulii antiquitus observati.

Ist. Giovanni di Morgo. Arch. notar. Udine

LIBRERIA
FRATELLI JO

403

91

1357, 5 novembre: Maniago. Il Comune e signori di Maniago stabiliscono pene pecuniarie contro que' Consiglieri che chiamati non intervenissero al Consiglio. (sunreto)

Processo Fratta con Colvera.

in atti di Antonio Belloni notajo di Udine. Arch. Not. Udine.

Anno MCCCLVII, ind. X, die V mensis novembris in regula bannita, congregato toto Comune Maniaci ad sonum campane ut mos Terre et me Notario nomine D. Simonis Potestate per omnes dominos predicti Maniaci videlicet per dominos Nicholum, Bartholomeum, Manbaldum fratres, Bartholomeum et Candidum fratres ac D. Olvardinum, D. Antonium de Porta et totum Comune Maniaci, nemine in hoc discrepante electi fuerunt pro Consiliaribus predicti loci de Maniaco infrascripti, cum hoc quod predicti electi habeant et habere debent plenum et liberum mandatum et libertatem agendi, consulendi, ordinandi et deliberandi et omnia et singula que ipsi videbuntur fore bona, utilia et meliora predicte ville Maniaci, cum hoc quod ubi maior pars tenebit, minor non habeat valorem et cum hoc quod quocumque ipsi homines infrascripti Consiliarii fuerint requisiti ad debendum providere et deliberare et consulere supra ipsis quibus fuerint necessaria et mandatum eos domum invenire et non venirent, quod Domini ca dant in pena X solidorum et homines de villa in pena quinque solidorum pro parte infrascripti ... a die S. Andree proxime venturo usque ad aliud festum predicti S. Andree inde venturo, incipiendo hodie predicta, cum hoc quod si aliquis de Dominis dicerit contra honorem et ordinamentum impositum per predictos, quod cadat in pena unius marche et alium cadat in pena medie marche frixacensium. — —

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

92

1358. 6 Maggio Madrisio Sentenza di giurati in caso di rinunzia dell'eredità paterna e materna.

72

A. D. MCCC LVIII ind. XI. die VI mensis Madii. In Madrisio in Clo Mortori, presentibus presbitero Henrico titulano de Madrisio, Johanne vicario de Ripis et nobilibus viris dominis Santaleono q.d Rodulfi, Rizardo q.d Pertoldi, Tomassio q.d Francisci omnibus de Trichano hospitibus et Vera de Batalgla testibus et aliis.

Driussius q. Jori de Madrisio constitutus in iudicio coram nobili viro d. Pileo q.d Federici de Muro=cio iurisdicione et dominio habente in Madrisio una cum suis Juratis sedente videlicet Lombardet Odorlico q Guseti iuratis de Madrisio dicens et allegans quod ipse remansit pupillus a Jorio patre ac matre sua et in se non habuit de bonis paternis nec maternis nec intendit deinceps habere de eorum bonis et ibi refudans omnes hereditates paternam et maternam, supra quibus supplicabat predictum d. Pileum quatenus dignaretur petere a suis Juratis predictis quid inde iuris sit supra quibus prefatus d Pileus petiit suis Juratis q quid inde iuris sit: Sententiatum extitit, quod quoniam predictus Driussius non habuit de hereditate paterna nec materna et non intendunt deinceps habere nec acceptare, quod predictus Driussius non debet deinceps habere aliquam hereditatem nec aliquod damnorum seu utilitatem occasione predictorum patris et matris et prefatus Driussius esse debet semper liber et absolutus et predictus d. Pileus pro se et suis successoribus debet tenere nam auctoritatem et decretum de predictis.

Notajo. Giovanni di Nonuzzo. Arch. notar. Udine.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1359, 12 decembre. Buja. Processo per omicidio innanzi al Viegastaldo o Vicecapitano di Buja ed i giurati ad assoluzione non essendosi presentato veruno a sostenere l'accusa.

Dagli atti del [illegible] quondam Marco di Buja presso la Bibl. Arcivescovile Udine

A. D. 1359, ind. XII, die veneris XIII decembris, in villa de Buja in caminadis quod Ecclesiam S. Floriani, presentibus Francisco Corvini, Zaninus filius Dominici, Jacobo sartore ... de Forno de supra in Carnea, omnibus de Buja et aliis.

Constitutus in judicio hora debita coram ... Vicegastaldio Buje ... Juliano Brugni gastaldione Buje cum suis Gezzio de Buja tunc tempore Jurato Buje et vacante Gebno tunc tempore una cum dicto Gezzio Juratis propter affectum infirmitatis eius corporis, supplicavit d. ... Marchus dicto Vicecapitaneo, quod peteret per sententiam definiri si poterat ponere unum alium vicinum Juratum de dicta villa ad fiendum terminos, qui sunt in dicta hora secundum antiquam consuetudinem dicte ville antiquam (affectum) ad hoc quod ius et iusticia fiat et non pereant, qui dicto Vicecapitaneo, retento a suo Jurato supra predictis, quid iuris ? sententiatum fuit per dictum Juratum quod post antiquam consuetudinem obtentam in Buja quod ponere debet unum bonum de dicta villa in Juratum loco Jurati infirmi ad sentenciandum hodie ad istam horam in omnibus terminis qui erant et eius sentencia sive sententie que erant per eum date in iure intrate firme prout essent sentencie ipsius Jurati, dando ei sacramentum faciendi et sentenciandi legaliter, qui D. Vicecapitaneus vocavit et eligit in Juratum ut supra Chulussium dictum Brucia de villa de Buja in Juratum loco dicti Gebne et diligenter ibi in iudicio per me notarium subscriptum dato sacramento dicto Chulussio post sententiam superius datam, quo facto proponens et allegans ... Marchus coram dicto Viegastaldione sedente in iudicio cum dictis Juratis, quos dictus Viegastaldio alias ipsum detineri (fecit) pro [illegible] olim dominio Buje, dicens dictus Viegastaldio quod ipse ... fuerat de morte olim Birtuline uxoris Venuti de Buja et cum dictus Marchus non fuerat per dominium [illegible] super aliquo malo nec supra eo aliquis conquerebat contra dicto Marchucii officio domini et in iudicio cum suis iuratis et aliis vicinis in loco ubi solet reddere ius,

dicto Vicecapitaneo petente a suis Juratis Buye quid iuris, sentenciatum
fuit per dictos Juratos Buye postquam nullus sibi dicebatur supra
facto mortis olim Bertoline nec dicebatur nec captus erat supra nullo malo,
quod post consuetudinem gastaldie Buye dictus Marchus debebat relaxare
a dominio cum bona caucione parendi obbediendi iuri post sentenciam
in predictis ferendam per Juratos Buye in iudicio coram Gastaldione vel eius
Vicario et dictus Vicegastaldio committere debeat eius nuncio et preconi ville quod
vadat quatuor vicibus ... supra platea Buye et ante habitacionem
domus olim predicte Bertoline et qualibet proclamacio sit ultra XV dies successivos et
(debeat) proclamare in dictis locis alta voce, quod aliqua persona vult conquerere
supra predicto Marcho ... die facte unde usque ad XV proximos fu
turos comparere debet in Buya coram dicto Gastaldione sive Vicario inter terciam et
meridiem ubi redditur ius, quod dictus Gastaldio erat paratus cum suis Juratis
facere ius dicto Marcho supra facto mortis dicte Bertoline; qui Vicegastaldio
commisit dictam sentenciam et cridas fiendas, videlicet tres Henrico de Buya tunc
tempore preconi dicte ville, quartam cridam commisit Botto presenti preconi
Buye, qui quartus terminus est hodie. Qui Vicarius rogans, dictus Vicecapitaneus,
comparuit omnibus predictis terminis videlicet primo, secundo, tercio, quarto proxima
biliter datis ut supra
hodie est quartus et hora preterit

est paratus respondere de predictis
aliquid dicere et nullus sibi

quid iuris Vicecapitaneo petente sentenciatum fuit per dictos Juratos
quod dictus Vicecapitaneus faciat fieri alteram (fieri) proclamacionem per eius preconem
supra platea ibidem, quod si aliquis . . . ; conquerere supra Marcho
predicto de facto mortis Bertoline predicte quod statim in dicto loco comparere

debeat coram dicto Viegolteldine in iudicio sedente cum suis Juratis

. . . . . . paratus cuilibet supra predictis facere iusticiam . . . . .

. . . . . . tam in bonis quam in personam prout extitit sententiatum

. . . . sciens quod hodie est quartus terminus . . . . . supra dicto

vato; qui Vicecapitaneus mandavit Botto preconi . . . . qui bene

et diligenter fecit cridam prout de eadem . . . .

secundum quod sententiatum fuit per dictos Juratos . . . . .

. . . . . dictus Marchus iterum supplicavit dicto Vicecapitaneo

ut peteret quid iuris a suis Juratis, quo petito, sententiatum fuit per

dictos Juratos nemine discrepante: quod dictus Marchus perpetuo . . .

. . . tam in bonis quam in persona de dicto vato mortis olim dicte Birtolina

. . . . esse absolutus et liberari . . .

(il resto non può rilevarsi per macchie e cancellazione delle parole per l'umidità).

403

1359
1 Dec. Arzigna.
..... portigue.

94

M: CCCLVIIII Ind. XII.
die XVIIII xbris Arcenee In Bajaubio
magne domus Vuleani Buvugni apud
magnam stratam. Ratibus lialtevo
q. Vaugend Leonardorio q. .....
Voanne Arcagnali ..... huvatore
Voanne Baral, et Vuleano omnibus pre
dictis de Arcenea et Vimone q. Fran=
ciscu Coronine de Buga, et alijs

Existens Marnosius lucecapitaneus Arcenee in jo=
dito cum suis juratis hora debita proponens
et dicens de facto domini potest po=
nere unum hominem loco ejus jurati
vendent averunt quod sic. Qui lucecapi=
taneus posuit Godoricum filium Ridvasij
de Zeghaco loco domini sui. Qui Mar=
nosius comparuit coram dicto Godorico
nomine domini dicens domine quia verum
est quod quondam Nicolaus ....
de Tueppo requisiverit me nomine dome=
nij quod facerem fieri ejus treguas per
Nelum Laudanum Elonttam et Cassum
de Tueppo qui Marnosius lucecapita=
neus ivit ad dictos Laudanum Elium=
tam et Cassum fratres et Nelum de
Tueppo quod facerent treguas predictis
Guerildo Thome et Bere de Tueppo

eos requisiverit et repraveverint non
facere et tunc comparuit dictus mar=
morarius iterum in judicio aliquas pre=
dictas, et proponens et petens fuit unum
hominem toto domines, et sententiatum
fuit per juratos Aurence ad petitionem
dicti marmorarii quod dictus luic capita=
neus mandare deberet unum juratum
et nuntium luice ad turrem ad dictos
fratrem Laurentium Carovatam et Cas=
sum luce ad domos eorum habitationis
et ibi recipere luce facit per cridam
quod facere debeant predictas reguas
dicti sereno domino de Bene .....
Pro marmorarius predictas convenit Aurentii
jurato, et Codarino precioni Qui jurati ibidem
fecerunt relationem prout sententiatum
fuit per juratos bene fecisse relationem et
omnibus tribus fratribus et fratro de turre=
po usque ad summam XXV libr. levonc
~~~~ parvulorum et de termino
hodie eis dato in Aurenga coram dicto
luice Capitaneo interventis et mediam
et non comparentibus ante horam in
hora et hora respondentis ~~exigere~~ exponere ad
petitionem dicti luice Capitanei senten=
=tiatum
~~~~

vendent etiam fuit per dictos juratos
quod dictus liiecapitaneus debeat exi=
=gere dictas XXV libr. pro quolibet
eorum tam contra bona eorum quam
contra personas ipsas vebstrendo de
eo quod non compareant ad faciendum
treguas vel ad alegandum contrarium
... Omissis ...

ibidel

tan
..es Idem ... factam.....

..p:

vonencium

o

to

FRATELLI JOSI

403

1361

1361. 21 iulij Aquilegie sub lobia Capituli, presentibus p. Dnis presbiteris Sancto Rubbo [illegible] Aquileiensis et Nicolao Vicario Marani et alijs.

Carta Ambrosii de Carethe qualiter D. [illegible] [illegible] commissum fuit de [illegible] batur constitutus a D. Patriarcha Aquil. Matheo [illegible] Ritio civi Aquileiensi super certis expensis quas dictus Ricius fecerat Ambrosio predicto, [illegible] copiam commissam eidem castrum et dictus Ambrosius omnino conscripsit in eum neque in aliquo suo termino protestatus fuit de iure suo dicendo quod vexillum Eccl. Aquileiensis erat in campo quare ius aliquod non reddebatur in patria et non [illegible] in notario ... cum non licet eum notarium. Cum omni [illegible].

Al S. Castellano della Torre Vicario patriarcale.

LIBRERIA
FRATELLI J...

403

76

Giovanni [illegible] [illegible] Ricciardo [illegible] Udine
[illegible] 1303 [illegible] die [illegible] XVI mensis augusti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Utine,
in [illegible] burgo [illegible], [illegible] [illegible] Bon[illegible] de [illegible],
[illegible] de [illegible], [illegible] D. [illegible] [illegible], [illegible] q. [illegible]
de Portis, Marcho notario [illegible] notario q. Petri, [illegible] Santuccio,
[illegible] q. Bernardi, [illegible] stacionario, Corrado notario, [illegible] q. [illegible]
di de burgo portis et aliis pluribus.
Coram Sapientissimo D. Andrea [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in iudicio sedente; comparuit providus vir Gasparinus q. Vorlij de [illegible]
[illegible] in burgo Porte [illegible] Civitatis [illegible] [illegible] [illegible] sub [illegible] [illegible]
[illegible] persona [illegible] Ricciardi sui fratris, dicens quod cum ad eius
notitiam devenerit quod Ricciardus eius frater de morte quondam Domine
[illegible] quondam uxoris predicti Ricciardi [illegible] [illegible] et contra [illegible] dicti
tum informatur, [illegible] [illegible] Ricciardum eius fratrem tamquam in
[illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infamia [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum instantia supplicavit, [illegible]
[illegible] [illegible] sententiam diffinire [illegible] dignaretur, cum prefatus Ricciardus
[illegible] super malefacto de quo maligne [illegible] minime fuit repertus in [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], ipso [illegible] facultatem seu possibilitatem dicti Ricciardi
de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prestante. Ubi quidem [illegible] [illegible]

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

Ser Biagio fu Giacomo notajo di Tarcento, Udine.

A. D. 1364 die 26 julij. Actum in Tarcento, presentibus Stephano, Francisco q. Danielis, [illegible], Laurentio, [illegible] testibus et aliis.

Lucia uxor Zandelli filia Pasculi de Zemeglaiis non vi nec metu aliquo nec supplicio sed certa scientia confessa fuit atque manifestavit quod Surigarium dedit Zandello marito suo in una [illegible] et posuit ipsum supra [illegible] in domo sua et Menicha que moratur in domo Corgnuli [illegible] consuluit dicens si placeret michi sicut [illegible] tibi, ego dare tibi surigarium.

Die penultimo julij. Actum in Judicio coram Capitaneo nob. viro d. [illegible] de [illegible] comparuit Lucia uxor Zandelli dicens: Domine est verum quod dedi surigarium Zandello marito meo quare peto coram vobis et omnibus hic circumstantibus quod maritus meus me [illegible] parcere debeat. Qui Zandellus coram coram predicto Capitaneo et Juratis [illegible] ipsam [illegible] et illam iniuriam sibi remisit dicens non habere aliquod periculum causa predicta sed esse liberum et absolutum, rogans predictum Capitaneum quatenus definiri debeat sententialiter. Et ipsam liberam debeat dare in manibus mariti sui quod ipsam [illegible] si in aliquo eum offendit. Quo petendo Capitaneo a Juratis [illegible] quid inde iuris q. sententiatum fuit per dictos Juratos cum consilio circumstantium maioris partis quod debeat dari in manus mariti sui ut quod ipse debeat eam punire et non dominium [illegible] domini.

Si rilascia il presente fascicolo di

pagine ventisei, che comprende copie e memorie di atti antichi originali, esistenti in questo Archivio riguardanti la storia patria, allo studente in tale materia presso quest'Ufficio Sig.r Vincenzo D.r Joppi e per solo uso di studio di patria storia, a senso del Ministeriale Decreto 12 Dicembre 1871 N.o 19119, comunicato coll'Appellatorio 14 detto N.o 1995.

Dalla Conservazione dell'Archivio Notarile provv.le
Udine, 4, quattro, Luglio 1872, settantadue.

Antonicelli

TIPOGRAFIA
FRATELLI JUPPI

403

1367. 20 Aprile. Silvella. Pace per omicidio.

A. D. MCCCLXVII. ind. V, die xx mensis Aprilis. In cimiterio Ecclesie S. Marie de Silvella, presentibus presbitero Johanne titulano de S. Vito, Marullo q. Nicolai, Rodulfo q. Johannis, Daniello et Paulissio q. Tomasini, Fanzuto q. Ulvanis, Michileto q. Jacobi omnibus de S. Vito, Matussio q. Zunati, Dominico dicto Sainer et Bortulo q. Lisoni omnibus de Madrisio, Dominico q. Lazari, Florito q. Carlini de Savolonis, Morassio q. Pelegrini, Dreya filio Nicolai, Tossio q. Tonii, Missio q. Marci, Jacobo dicto Pasalent, Benedicto q. Comussii, Dominico q. Francisci, Petro Pistriza omnibus de Silvella testibus et aliis pluribus ad hec vocatis et rogatis.

Cum Zulianus filius Francisci dicti Gucii, reatus fuisset de morte olim Pasculli de Silvella, in presencia dictorum testium et mei Notarii infrascripti, Marcheta uxor olim dicti Pasculli et Blasutus et Franciscus et Petrus filii olim dicti Pasculli et Lucie et Catarine filie iam dicti olim Pasculli, pro remedio anime olim dicti Pasculli et remissione omnium peccatorum, pro se et eorum heredes et propinquos et affines, fecerunt pacem et concordiam et bonam voluntatem dicto Francisco recipienti vice et nomine Zuliani sui filii de ulterius non [illegible] aliquo dominio sub pena decem marcharum etc. his quidem pactis habitis inter eos: quod predictus Zulianus usque ad vitam suam facere debet annuatim unam missam pro anima ipsius olim Pasculli; item infra quinque annos proximos futuros ire debet ad visitandum Ecclesiam beatorum Petri et Pauli de Roma pro anima ipsius olim Pasculli et pro anima sua; item facere debet duas [illegible] in Villa predicta secundum consuetudinem Ville ad distribuendum pauperibus Christi pro anima sua; item quod predictus Zulianus stare non debet causa manendi in Villa de Silvella usque ad unum annum completum salvo quod in .... (sic).

Item stare non debet causa standi perpetualiter in dicta Villa in confinio solicum ~~[illegible]~~ versus Ecclesiam et occidentem et aliis locis (sic) in quo loco sibi placuerit in dicta Villa et in [illegible] possit, promittentes etc. corporaliter iurando etc. sub pena centum librarum.

V. Arch. Giovanni d. Morozzo. Arch. notar. Udine

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1370, 3 Marzo. Maniago. Deliberazioni del Consiglio del Comune di Maniago per spese di custodia del castello ed onorare le rapite dei fastincoli.

A. D. MCCCLXX, ind. VIII, die IIII mensis marcii, presentibus providis viro Martino, Johanne q. Albrigetti de Cimolayso et Armano q. Peroldi de Fratta testibus et aliis. In Regula banmita ad sonum campane congregata tota universitate Comunis Maniaci coram D. Nichillo potestate ad bancum cum suis Iuratis constituto deliberatum fuit pro utiliori intrate, quod ratio expensarum factarum in questione arbanorum* (sic) coram ipsum D. Nichillum, debeat fieri hominibus et Consilio electis pro solucione fienda sicut fuerit per eos terminatum ita compleatur.

Item similimodo positum est consilio (sic) de custodiis imponendis die noctuque pro custodia Castri predicti, (de lemmo).

Item similimodo positum est de ordine et modo impositionis fiendo fillodij cum nascatur et omnia que deliberata erunt promiserunt omnes una voce loquentes habere firmum et ratum in

Actum Maniaci sub domo Comunis.

Notajo Gid. q. Albino di Maniago. Arch. Not. Udine.

* Arbanorum — abitanti di Arba villa confinante con Maniago?

LIBRERIA
FRATELLI JOVENE

403

III

1370, 25 settembre. Udine. Il maresciallo patriarcale pronunzia sentenza di morte contro Zeffio notajo e Pietro q. Elda di Muggia, omicidi, e ciò secondo lo Statuto di Muggia.

100

Da copia antica nella Colleg. Joppi (1).

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen.

Iustitiam creavit altissimus totius splendore rectitudinis illuminantem genus humanum atque unicuique, quod suum est tribuentem et per quam mundus regitur universus, ubi perpetue eius sacra servatur extensio. Quocirca nobilis vir D. Ludovicus de Russurgo Rev.^me in Christo Patris et Domini D. Marquardi Dei gratia sancte sedis Aquilegensis dignissimi Patriarche Maresealchus honorabilis ipsam sacram iustitiam pre oculis habendo et eius rectam extensionem ad ipsius eternalis gratie laudem et eius gloriose genitricis ac ad statum et honorem predicti Domini nostri Patriarche et eius sancte sedis Aquilegensis predicte, nec non ad statum et reformationem pacificam Terre Mugle, membri honorabilis eiusdem sancte Ecclesie Aquilegensis, diligenter, prudenter, mature et deliberate, visis spontaneis confessionibus semel et pluries cum continua perseveratione factis per infrascriptos homicidas excessores criminosos et homicidiarios, emulo humane nature instigante, silicet per Zessium notarium q. Titanesii de dicta

(1) Benchè scorretto, ne credetti pubblicare che questo Documento possa riuscire interessante.

Terra, qui hec in effectu comisit: primo cum quibusdam aliis conspirando ~~[illegible]~~ carcerem [illegible] Mugle frangendo et interficiendo Articum dictum Zampanum in eodem inclusum et ipsius facti consentiens et [illegible] ubi dictus carcer fuit ruptus et eundem Zampanum extra [illegible] uno vulnere percussit cum ense evaginato, ubi sine aliquo intervallo fuit occisus dictus Zampanus et [illegible] ipse Zissius aliis [illegible] corpus ipsius Zampani ad furcas fecit suspendi.

Item post hec ipse cum quibusdam aliis in totum inobediens mandatis eidem portatis atque hostis eiusdem Terre contra omnem voluntatem arma per ipsam Terram ferendo atque se alligando permisit quibusdam aliis se possent deffendere contra omnem personam contra eum vel socios attentare volentem occasione eorum excessus et per Petrum q. Ade ~~[illegible]~~ de dicta Terra Mugle qui hec commisit et in hiis deliquit, videlicet quod . . . .

. . . . . . et eidem Zissio ipsum Petrum requirentibus permisit astare ad frangendum dictum carcerem et occidendum eundem Zampanum; secundo quod . . . Zampanum manu propria . . . . . . – – – – – – ense evaginato percussit; tertio quod post hec fuit omnino [illegible] voluntatis [illegible] ipsorum vel aliis sociis qui predicta presumpserant et fecerunt gravare volenti astare tuto posse et predicta per eos (commissa) sic spontanee et de plano

et sine tortura et vinculo, ad validitatem, fortificationem et omnem fortifi=
cationem iuris et iustitie legitime probata fuerunt, prout eidem Mare=
scalcho plene constavit, veluti dictus D. Marescalchus ibidem in iudicio
expresse declaravit sibi constasse et etiam per acta et examinationes factas
in Mugla plenissime apparet atque ex dictis confessionibus per predictos
sic audaces excessores et homicidas constat evidenter manu mei Nicolai notarii
filii Iacobi de Amaro. Super quibus idem D. Marescalchus diligenti solemni
tate servata semel et pluries et etiam nobiles, prudentes, discretos et in
talibus expertos consuluit sapientes et attentis quod hii duo peccaverunt:

. . . .

finalis destructio ipsius Terre, nec non quod dictus Zussius ultra hoc confessus
fuit eum fuisse de principalibus hec mala committentibus et fuisset
tamquam caput gentium sic suspendendum dictum corpus et ipsi duo et
alii duo quod violarunt iurisdictionem dominationis dicte Terre.
Igitur prefatus D. Marescalchus sequens consilium iustum, debitum, sibi
datum, videlicet quod super Statuta ipsius Terre Mugle habentis, licet
sit subiecta Ecclesie Aquilegensi, modum separatum et divisum a consue=
tudinibus Patrie Forijulii, in qua ipsi duo homicide erant terrigene, eosdem
deberet iudicare et ideo sequens ipsa Statuta . . . . et non sequens
aliqualem consuetudinem Patrie Forijulii in his locum non habentem, dictantem
et ordinantem, quod idem D. Marescalchus secundum consilium adstantium

in medio omnium eo tribunali ... quemcumque malefactorem iudi-
care debebat et ... quidem consuetudini Patrie Forijulii per prefatum ... dixit quod non derogabat, nunc licet hoc iustitia formaliter super forma dictorum Statutorum Terre Mugle in Terra Utini fieret, dixit, exceptavit et expresse declaravit, quod huiusmodi non obstantibus, firma, ... et illesa remaneat dicta laudabilis consuetudo Patrie et sic remanere debebat. Ceterum Dei nomine invocato, bonitate et iustitia pleno, emana-
vit, mandavit, pronunciavit, declaravit et conclusive mandando diffinivit quod dicti Zissius et Polonus q. Ade ... predictis per eos commissis mori debeant et quod eorum capita separentur a bustis taliter quod moriantur et anime eorum a corporibus separentur.

A. D. MCCCLXX ind. VIII, die mercurii XXV septembris, actum Utini in tinello Patriarchalis Palatii ... presentibus ... et discretis viris D. D. Johanne de Monticulis ... D. perpetuo Vicario tempo-
ralibus ... prescripti D. Patriarche, ... q. D. Gattoni de Maniaco, ... notario q. Odorici Miuleti de Utino, ... not. q. ... de Utino Hermano not. q. Nicolai Ruffiti de Utino, Bergon-
zino not. de Papia Utini habitante, ... not. q. Jacobi de Utino, Nicolussio not. q. Cignotti ... Leonardo not. q. Dominici Peterati de Utino, Martino not. q. Tomasini not. de Utino, Ambrosio not. q. Albinutti et Dominico not. ... de Utino testibus et aliis pluribus in iudicio et multitudine copiosa.

Lecta per me ... notarium ... ad planam intelligentiam et subsequutionem emanata, lata et condempnatoria diffinita fuit presens sententia, presentibus supra-
dictis testibus et aliis pluribus in pleno iudicio et multitudine copiosa, in qua quidem ipsius pronunciatione prefatus D. Marescalcus ibidem et expresse oraculo vive vocis fecit eamdem exceptionem, ... laudabili consuetudini Patrie ... per hanc ... corpoream pronunciationem condempnatoriam non derogat, dicens, quod non secundum eam sed secundum ipsius Terre Mugle Statuta procedebat et finaliter processit cuius condempnationis capitalis ...... subsequenter non longo interveniente intervallo in mercato novo Terre Utini executio facta fuit

Ego Hermanus q. Nicolussii de Utino imp. auct. notarius predictis omnibus interfui et ... exceptionem specialiter factam per eundem D. Marescalcum plane audivi et diligenter notavi et intellexi et una cum infrascriptis rogatus ... publicationi fideliter manu ... notarii q. Jacobi de Amaro infrascripti, me subscripsi signum et nomen meum apponendo consuetum etc.

403

101

[illegible] Sergij notarii de Tolmezzo. Archi not. Udine.

Anno Domini MCCCLXXV, ind. XIII, die [illegible] XV mensis [illegible] in Tulmetio sub [illegible] domus Ser Candidi q. Ser Nicolai de Tulmetio, ubi redditur ius, pre=sentibus Ser Filippino Burge, Nicolao notario q. Jacobi de Plangestalis [illegible] coram providis viris Ser Candido et Ser Gaudio Gastaldionibus Carnee, com=paruit Jacobus de Claplano dicens quod hodie est dies octoginta in qua ipse debet inducere suos testes ad probandum coram dictis DD. Gastaldionibus quod ipse [illegible] in [illegible] de Claplano fuit electus regitor vicinorum et hominum dicte ville de Cla=plano [illegible] [illegible], pastores armentarios, porcarios, [illegible], exigendo multas [illegible] et alia negotia ipsius Comunis faciendo [illegible] damno vel preiudicio [illegible] D. Gastaldionis Carnee et [illegible] [illegible] Prout dixit testes qui [illegible] et [illegible] presentes Petrum Bertram de Caratio, Paganum de Caratio, [illegible] Doij de Sub laco et alios quamplures [illegible], qui sunt in iudicio producti et presentes et petit sententiare si debent [illegible] Sententiatum fuit q. dd. [illegible] quibus testibus delato iuramento de veritate dicenda prout decet in talibus, dixerunt omnes unus ab altero separato quod iverant ad villam de Claplano ad ipsorum plebem et viderunt quod homines et vicini de Claplano erant ad ipsorum vicinantiam congregati pro majori parte vicinorum [illegible] prout est mos ipsorum et legerunt pro eorum maiori et deregi=tore dicte ville Jacobum de Claplano, licet ipse Jacobus se defen=deret dicens non esse idoneum quia erat nimis iuvenis, et dicta vicinitas ipsum elegit et voluit pro [illegible] anno esse deregitorem et maiorem in dicta villa et hoc fuit non sunt etiam [illegible] elapsi, tunc petiit -

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

102

102 Giovanni di Luigi notaio in Tolmezzo. Atti not. Udine
A. D. 1395, ind. 13, die xiv mensis Maii in Tulmetio sub lobiali domus ser
Candidi q. ser Pauli de Pallacio ubi redditur jus, presentibus ser Filippi-
no Brugni, Gotteberg. de Ispilimbergo et aliis. Coram prov. viro ser Candido supra
dicto de [illegible] cum
iuratis comparuit Leonardus Degany de Impetio et alii plures vicini
dicte ville dicentes quod ad diem hodiernam citari fecerunt in iudicio coram
D. Gastaldione Marinum et Iuratos et alios plures vicinos ville de Soclevio
pro eo quod ipsi habuerunt in mandatis a Domino nostro D. Patriarcha ut
debeant propter mercatores et ballas facere vias supra villam de Im-
petio usque ad certum locum eundo versus Forneum et ipsi de Medis et
de Plebe Soclevii conducunt ballas et habent utilitatem sicut ipsi de
Impetio et illi de Impetio invenerunt facere vias sicut tenentur, quia cum eis
in dicta villa debent esse concordes. Ex altera parte comparuit Johannes
Hermanni de Medis et alii plures de Medis et de Soclevio, dicentes quod
negant quod illi de Impetio habeant aliquod mandatum a Domino nostro D.
Patriarcha ordinando illis de Soclevio et de Medis facere dictam viam et
quod ipsi non tenentur nec unquam fecerunt quia ipsi bene faciunt eorum
vias et semper novis et per terrenum et petunt sententiari quod illi de
Impetio eis debent emendare dampna et expensas ex quo fecerunt ipsa
indebite precipere et quod iuris. Sententiatum fuit per Iuratos quod
supra predictis volunt habere consilium et terminum ferendi sententiam
usque in octo dies quia tunc ferent sententiam prout eis videbitur.

LIBRERIA
FRATELLI [illegible]

403

103

... in de [illegible] Ant. nob. Utini

A. D. 1345, ind. 13, die martis 22 mensis Maij in Tulmetio sub Lobiali domus Ser Candidi q. Ser Nicolai ... presentibus ... Filippo ... Brugna, Zufetto, Mendino q. Minisse et alijs.

Coram prudenti viro Ser Candido suprascripto et Ser Gambo Piculo ... Gastaldione ... sententiam pro dictum Gastaldionem cum Juratis, comparuerunt Johannes q. Hermanni Potestas hominum et vicinorum ville de Medies, Johannes Ubbani Potestas ville de Oltres, Mendrius de Voltories Potestas hominum et vicinorum dicte ville, Gussilus de Langes Potestas hominum dicte ville, Martinus de Feltrono potestas hominum ville de Feltrono, Leonardus Pidarius Potestas hominum ville de Lgniles, Nicolaus q. Jo. filii de Viglias Potestas hominum dicte ville, Juannerius de Prehono Potestas hominum et vicinorum dicte ville de Prehono, Petrus ... de Sanlerio Potestas hominum dicte ville de Saubrio et Ulricus de Ville de Borta Potestas hominum dicte ville, dicentes quod Johannes Meraviglia de Impetio ~~[illegible]~~ Potestas hominum et vicinorum ville de Impetio et Leonardus ... de Impetio ipsos citari fecerunt in dicto Tulmetio coram vobis DD. Gastaldionibus pro quadam via de ... que est supra villam de Impetio ut ipsam viam deberent attare simul cum ipsis de Impetio et quia ipsi Potestas numquam fecerunt dictam viam nec homines ipsarum villarum et predicti Johannes Meraviglia et Leonardus de Impetio ipsos Potestates indebite fecerunt citare, quia non habent nec ostendunt se habere aliquod arbitrium nec commissionem a Domino nostro ipsos Potestates pro dicta via faciendi citare, petunt sententiam quod predicti de Impetio debeant eis emendare dampna et expensas. Ex altera comparuerunt dicti Johannes et Leonardus de Impetio dicentes quod ipsi de Impetio nec predicti Potestates nec homines dictarum villarum non tenentur facere dictam viam sed bene fecerunt citare dictos Potestates coram DD. Gastaldionibus ut comparere deberent coram eis

vandendum declarationem et determinationem quam volebant facere per dicto via et propter ea eis aliquas expensas reficere non teneantur et petunt sententiari quid juris. Per Juratos fuit sententiatum quod dicti de Impetio debent dicere et ostendere in judicio si petunt eorum proprio nomine aut tanquam Syndici et Procuratores viciniorum et hominum ville de Impetio, similiter alii Potestates aliarum villarum debent dicere et ostendere quo respondeant aut eorum proprio nomine vel tanquam Syndici et Procuratores hominum earum villarum, et ipsi ferunt sententiam. Tunc Johannes Meravilla de Impetio dixit quod ipse petebat tanquam Syndicus et Procurator viciniorum et hominum dicte ville de Impetio prout de dicto Sindicatu fecit in judicio fidem manu notarii Bernardi [illegible] de Tulmetio; alii de aliis villis dixerunt quod respondebant et se defendebant tanquam Potestates hominum ipsarum villarum et petebant sententiari si dicti de Impetio eis debebant emendare dampna et expensas quas fecerant ex quo indebite eos fecerant citare. Sententiatum fuit per minorem partem juratorum quod predicti de Impetio dictis Potestatibus aliarum villarum debent emendare expensas, per maiorem partem juratorum sententiatum fuit quod postquam dicti Potestates dictarum villarum non ostendunt quod sint Syndici et procuratores hominum ipsarum villarum nec habent aliquam commissionem ab hominibus earum villis, quod predicti de Impetio non teneantur eis emendare dampna et expensas, a qua sententia Maioris partis juratorum predicti Potestates se appellarunt.—

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1 1375. 9 luglio. Cividale. Processo per ferimento e sentenza di udire il parere di due medici oltre a quello curante.

2 1375. 10 luglio. Cividale. Udita relazione favorevole de' medici, l'imputato viene con sentenza degli astanti assolto.

Anno domini MCCCLXXV. ind. XIII die IX mensis Julii. In Civitate Austrie sub domo Communis presentibus dd. Ottacho q. d. Nicolai Ussattini, Jacobo q. d. Leonardi Ribis, Ulvino de Canussio, Bernardo q. Dominici de Prosacio testibus et aliis pluribus.

Coram suprascripto viro d. Johanne de Savorgnano vicegastaldione Civ. Austrie predicte pro d. Rolandino de Ravaniis de Regio Gastaldione Civitatis predicte in iuditio sedente Leonardus q. Martini dicti olim Stiphinutti in Valanzano, personaliter constitutus nomine et vice Nicolai sui filii et tamquam eius coniuncta persona ac pro omnibus et singulis quorum interest ad presens et poterit in futurum quomodolibet interesse et pro omnibus qui reperirentur culpabiles vulneris et percussiones illati et illate in pastore predicto infrascripto Johanni filio Jacobi dicti Fructus de Vado in pertinentiis Civ. Austrie, proposuit dicens, quod ad eius devenit notitiam quod dictus Nicolaus suus filius fertur culpabilis sanciasse ad sanguinis effusionem filium Jacobi Fructus de Vado quare ut ipse suus filius et omnes et singuli qui de percussione et sancione huiusmodi forent seu esse possent culpabiles, non debeant propter hoc vulnus, sanciationem et percussionem extra Terram et districtum Civ. Austrie fore exclusi, cum instantia supplicavit eidem d. Johanni vicegastaldioni ut peteret a circumstantibus sententialiter diffiniri si iuxta usum et consuetudinem Terre Civitatis ac morem Patrie Forijulii debeant duo Medici scilicet unus Phisicus et alter Ciruycus deputari, qui diligenter videant et inquirant si dictus Johannes de Vado propter dictam percussionem, vulnus seu plagam in sui personam illatus, est in periculo mortis vel non. Supra quibus ipso d. Vicegastaldione petente, sententiatum fuit, nemine discrepante, quod duo Medici deputari debeant, prout ibidem sententialiter fuerunt per ipsum d. vicegastaldionem deputati, magister Petrus phisicus q. mag. Albertini phisici de Utino et magister Jacobinus ciruycus q. Andrioni de Novaria habitantes uterque in Civ. Austria ad videndum una cum Francisco ciruyco habitante in Civ. predicta, qui ipsum Johannem medicavit, ad videndum, inquirendum et subtiliter

ac diligenter examinandum si dictus Johannes causa dicti vulneris et percussionis est in mortis periculo vel non, quorum quidem medicorum in iuditio rellatione intellecta, tunc novum factum novum consilium et nova sententia

Die x mensis Iulii. In Civ. Austria sub domo Comunis, presentibus d. Iacobo Ribis, Ser Stefanuccio q. d. Henrici dicti Spiz, Iacobo q. Bernardi, Nicolao Rancelli, Odorlico notario q. Petri, Gabriele q. Corradi de Trussio omnibus habitantibus in Civ. Austria testibus et aliis pluribus.

coram sapienti viro d. Johanne q. d. Nicolai de Savorgnano viecegastaldione Civ. Austrie pro d. Rolandino de Ravanis de Regio gastaldione Civ. Austrie in iudicio sedente comparuit Leonardus de Valeugano et proposuit dicens, quod ad eius instantiam impetrantis nomine Nicolai filii sui et nomine et vice omnium quorum interest seu interesse potest in futurum qui reperirentur culpabiles unius vulneris et percussionis illate ut fertur per ipsum Nicolaum suum filium in pectore seu alibi Johanni filio Iacobi Fructus de Vado, per sententiam fuerunt coram ipso d. viecegastaldione in iuditio sedente, deputati magistri Petrus phisicus et Iacobinus cirugicus una cum Francisco cirugico filio mag.ri Leonardi de Cormo, qui Franciscus medicavit dictum Johannem, ad videndum et inquirendum si dictus Johannes est in mortis periculo vel non causa dicti vulneris et percussionis, quare eidem supplicavit eidem d. viecegastaldioni cum instantia supplicavit ut peteret sententialiter diffinivi si rellatio predictorum medicorum ibidem in iuditio debet intelligi et audivi. Quo d. viecegastaldione petente, iure et iustum fuit quod ipso Leonardo fidem faciente de huiusmodi deputatione qua ipsi medici deputati fuerant prout quidem sententialiter bene et diligenter fidem per unum instrumentum ibidem in iuditio productum et lectum, scriptum manu mei Johannis notarii q. Guillelmi de Civ. Austria sub eisdem, anno et inditione, die IX mensis Aprilis, ipsorum medicorum relatio ibidem deberet intelligi et audivi. Quibus medicis scilicet m.o Petro phisico et Iacobino cirugico et Francisco etiam cirugico virtute dicte sententie ibidem in iuditio

~~supplicavit eidem (cancellato dal notaio)~~

productis et comuniter et concorditer per sacramentum eorum referentibus et dicenti=
bus, quod ipse Johannes volendo tamen ducere bonam et ordinatam vitam, non esse
in aliquo periculo mortis causa dicti vulneris, ipsumque Johannem dantibus pro libero et
sine periculo, et ipso quidem d. vicegastaldione a circumstantibus petente supra
quibus, quid iuris?, sententiatum fuit quod virtute dicte rellationis dictorum medi=
corum, dictus Nicolaus filius ipsius Leonardi qui fuit in inpetitione deputationis
ipsorum medicorum specialiter nominatus, deberet et debet de cetero in perpetuum
esse liber ledigus et absolutus de ipso vulnere et percussione quamvis dictum Johannem
deinceps mori contingeret seu moriretur causa dicti vulneris propter suam disordinationem
vite sue seu aliter modo quocumque, postquam ipsi medici eundem Johannem ibidem
in iudicio dederunt et dabant pro libero: ipso tamen Leonardo pro ipso Nicolao suo
filio faciente securitatem idoneam de parendo iuri in predictis, prout fecit ibidem per
Francescum callegarium filium q. Marinutti de burgo pontis Civitatis, se ibidem et bona
sua, de parendo iuri pro ipso Nicolao in manibus dicti vicegastaldionis obligavit solem=
pniter et expresse cum omni meliori modo et consilio sapientum.

Notaio Giovanni q. Guglielmo di Cividale. Bibl. Civ. Udine Orig.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

705

FRATELLI JOPPI

403

105

1377, 11 Novembre. Maniago libero. Sentenza del Decano, Giurato ed uomini di Maniago libero sui diritti dell'Avvocato sui pegni — [illegible] dati. Sentenza in appello sulla detta questione.

MCCCLXXVII, ind. XV, die XI Novembris, presentibus dominis presbiteris Martino e Bartolomeo vicariis plebis Maniaci, Antonio notario Brunaleso habitante in Portugruario testibus et aliis.

Sedentibus in iudicio D. Vichillo (de Maniaco) advocato Villemedie Maniaci liberi partis inferioris, proposuit dicens, quod pro duabus marcis soldorum quas predicti homines soliti erant pro custodia festi S. Daancolis preteriti solvere, fecit pignorare omnes de dicta Villa cum suo nuncio pro dictis pignoribus, unde peto si predicta pignora vendi facere debeo et per quem nuncium et qualiter et quomodo debeo procedere. Qui Decanus et Jurati habito consilio suorum minorum et aliorum proborum virorum sententiaverunt quod quandocumque unus Advocatus pro suis iuribus pignorare facit, quod debet suum nuncium habere cum Decano et Jurato et acceptis pignoribus ea debet consignari in manibus Advocati et tunc Dominus Advocatus suo arbitrio potest ea vendere et vendi facere in Villa predicta et extra si vult et non Jurati Ville ipsius quia nichil constat facere Jurato in hoc, nisi similibus Domini Advocati vel ei, vel cui commiserit. A qua sententia D. Vichil senciens se gravatum, se appellavit, petiit si [illegible] et ubi [illegible] appellationem potest habere, sententiatum fuit quod infra [illegible] dies ad [illegible] uti, sententiatum fuit quod in [illegible] Fonte; petiit in quot dies debet uti, ~~in illa [illegible] debet produci~~

sententiatum fuit quod infra XV dies ad velle domini [illegible] debet produci. Tunc mandavit ut die lune proximo futuro debeat

produci coram eo, quia ibi erat auditurus causam, mandans quod etiam omnes sui ibi ipso die esse debeant etc.

Actum Maniaci livri ante domum Bertolussii fabri.

Die XV Novembris, presentibus Leonardo de Vivario nunc habitante in Maniaco livri, Nicolusso filio Antonii Flock, M° Bertolussio fabro q. Tomasii de Monteregali nunc habitante in Maniaco livri et Simoneto testibus et aliis.

Sedentibus in iudicio D. Nichillo (de Maniaco) Advocato Ville Maniaci livri Iacobo Pizolo Decano, Bucho Iurato dicte Ville cum aliis suis hominibus de parte pertinentibus supra quadam appellatione audienda coram ipsis et producenda per ipsos Decanum et Iuratum pridie licet quod quia D. Nichil. f. appellavit de superiori sententia lata per ipsos, quod Iuratus non debet vendere pignora accepta a prefatis hominibus pro [illegible] [illegible], supra qua appellatione prefati Decanus et Iuratus [illegible] [illegible] [illegible] ibidem in [illegible] bene fore sententiatum et male appellatum, dicentes quod [illegible] Decanus et Iuratus bene tenentur pro iuribus Advocati in ipsa Villa pignorare, [illegible] vendere [illegible] pignora et quod constat Advocato eo modo facere [illegible] supra platheam Maniaci livri vel aliter pro suis iuribus et huic sententie D. Nichil predictus in totum consensit.

Actum Maniaci livri ante domum dicti Fabri.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Utine.

LIBRERIA
FRATELLI LOPEZ

403

107

1338, 22 luglio. Cividale. Protesta sulla rubrica del nuovo Statuto circa le tregue. 12

[illegible] ... Jacobi Hermanni Gastaldione Civ. 107

Austrie, Andreuzzi notario q. [illegible] Meynardi [illegible] ... pleno Con-

silio Civitatis predicte ibidem ad sonum campane [illegible] ... ibidem

[illegible] ... Civitatis predicte ... dixit, declaravit

et protestatus fuit dum statuta ibidem legerentur et dum eciam [illegible]

positum sub rubrica de finacione treuguarum ... ibidem legeretur, quod non

reputabat fratrem suum nec aliquem suum consanguineum nec attinentem

suos amicos sed solum suos filios et suam familiam sibi reputabat amicos. De

quibus omnibus [illegible] rogavit me notarium ut scriberem

prout scripsi publicum instrumentum. —

1338, 27 luglio. Cividale. [illegible] ... nell'approvazione del nuovo Statuto ... del Patriarca. V

A. D. 1338, ind. I, die xxvii julii in Civ. Austrie [illegible] Consilii, ... presenti-

bus ... Andreuzzo notario, ... Philippi ... Rodulphus

D. [illegible] de Portis, [illegible] D. Philippi olim D. [illegible] omnibus habitantibus [illegible]

... et aliis pluribus in multitudine hominum copiosa [illegible]

Dominus Jacobus Hermanni Gastaldio Civ. Austrie ... et

D. Meynardo [illegible] ... in pleno

Consilio terre Civ. Austrie predicte, in loco predicto ad sonum campane

[illegible] solemniter congregato, in quo etiam fuerunt ... copiosa mul-

titudine qui non erant de Consilio, dum ibidem statuta legerentur et corrigerentur,

dixit et protestatus fuit solemniter et expresse quod alicui statuto quod aliqualiter derogaret

constitutione prefati D. Patriarche non consentiebat nec intendebat aliquatenus
dissentire, rogans me Johannem Notarium ut exinde scriberem prout hoc
in hujus instrumentum. —

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1379 - 10 Decembre. Cividale. Sentenza degli astanti di assoluzione non essendo stata sostenuta da nessuno l'accusa di uno imputato d'omicidio.

Anno domini MCCCLXXIX. ind. II. die X mensis Decembris, in Civitate Austrie sub domo nova Comunis, presentibus providis viris dominis Rodolpho q. d. Johannis de Portis, Jacobo q. d. Leonardi Ribis, Boyano q. d. Guillelmi Boyani, Johannis Longo q. ser Tosotti, Taro q. ser Philippi drapperii, Nicolao dicto Culosis notario q. Francisci, Odorlico notario q. Petri, Marco notario q. Stephani notarii, Johanne notario filio Niclussii Zuarc sartoris, Andalpretto notario q. ser Meinardi, Utinello dicto Scalla q. Bartholomei, Johanne Blasii omnibus his habitantibus in Civ. Austria predicta, Niclussio notario q. Johannis pelliparii de Cavoraria testibus et aliis pluribus.

Coram nobili et sapienti viro d. Johanne de Savorgnano honorabili Gastaldione Civitatis Austrie nato q. d. Niclai, in iuditio sedente comparuit providus vir Guillelmus habitans Goricie natus quondam d. Acharini de Mediolano et proposuit dicens, quod cum alias ad eius deventum fuerit noticiam, quod sibi imponeretur et imposita fuisset infamia de morte quondam domine Ursule sue uxoris et filie q. Milis de Civ. Austria predicte contra Deum et iustitiam, ipse Guillelmus comparuit coram ipso d. Gastaldione et per sententiam obtinuit nuncios ad faciendum proclamationes quatuor, scilicet primam, secundam et terciam et quartam de gracia, quamlibet ultra quindecim dies, ut si aliqui volebant sibi quidquam imponere de morte ipsius d. Ursule deberent comparere in Civitate coram ipso d. Gastaldione, et tunc ipse Guillelmus tempore obtente predicte sententie fecit idoneam securitatem de obediendo. Quare cum idem Guillelmus fuerit prosecutus ipsas proclamationes et cridas iuxta tenorem late sententie et nullus in terminis assignatis comparuerit ad opponendum eidem Guillelmo aliquid de ipsa morte et infamia mortis predicte d. Ursule, supplicavit eidem d. Gastaldioni ut peteret a circumstantibus difiniri, si ipso faciente fidem de premissis sententia et terminis, debet esse liber et absolutus a morte et ab infamia mortis predicte d. Ursule sue uxoris contra quodlibet et singulum dominium et personam, presens et futurum, prefatam et

futuram. Quo d. Gastaldione petente, quid iuris; sententiatum fuit, nemine discrepante; quod ipse Guillelmus fidem facere deberet de ipsis sententia, terminis et proclamationibus allegatis per eum, prout ibidem sententialiter et legitime fidem fecit de ipsis sententia, terminis et proclamationibus, quibusdam processibus ibidem per eundem Guilielmum productis et lectis per Iohannem notarium filium Nicholaij de Montefalcone ibidem in inditio et scriptis manu ipsius Iohannis. Quibus processibus sic lectis ibidem in indicio et fide sic legitime et sententialiter facta et ipso d Gastaldione petente, sententiatum fuit a circumstantibus, nemine discrepante, quod ipse Guillelmus deinceps debet esse ledigus, liber et absolutus a morte et ab infamia mortis prefate quondam d. Ursule sue uxoris, ab omni dominio present et futuro et a quibuscumque personis volentibus sibi obijcere aliquid de morte et de infamia mortis predicte d Ursule, et omne bannum et sententia quod et que contra ipsum Guillelmum deinceps appareret, debet esse deinceps cassum, cassa, nullius valoris, efficacie et momenti et quod securitas predicta quam alias idem Guillelmus fecit de parendo iuri causa predicte infamie mortis ipsius sue uxoris, debet esse cassa et lediga in futurum. Quibus omnibus supradictis prefatus d. Iohannes Gastaldio auctoritatem suam interposuit et decretum

Not. Giovanni q. Guglielmo di Cividale. Bibl. Civ. Udine. Orig.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

XI.

109

Gabriel q. Bertolussi not. di Faedis (?) Arch. not. Udine.

Anno 1380, ind. 3 die 2 julii in cimiterio Benedicti de Geracho, presentibus venerabilibus ~~ac~~ discretis viris DD. Presb. Nicolao q. Janzisti de Cuchanea, Durante beneficiato in Geracho, ac nob. viris D. Johanne q. D. Varnerii de Cuchanea, Virardo de Civ. Austrie q. D. Morandi, Varnerio q. D. Thomasini de S. Daniele ~~ac~~ testibus et aliis.

Coram Bertullo potestate dicte ville de Geracho cum iuratis dicte ville Miano, Durliato et Gutto comparuerunt Thomas q. Jacobi Coreni et Tosius q. Laurencii Nenli (?) de Geracho et posuerunt dicentes quod cum ratati et ~~nunciati~~ criminati essent percussisse et vulnerasse Johannem q. Martini de Geracho in capite et supra caput eius uninus lapidis vel plurimorum, de qua percussione idem non audent ad dictam villam Gerachi ire et stare prout consueverant, supplicaverunt dicto Bertullo potestati ut placere dignaretur per sententiam a suis Juratis diffiniri quid iuris esset supra predictis per eos enarratis et si dictus Johannes esset liberatus et extra periculum quodlibet pro dicta vulneracione ei facta, si deberent et possent ire, stare libere et secure ~~in Geracho~~ prout consueverant ante dictam criminacionem, sententiatum fuit per dictos Juratos ~~et ubique~~.

quod si Magister Franciscus qui habuit eum pro ~~curatum~~ curato de dicto vulnere iuraret per sacramentum dictum Johannem esse extra de dicto vulnere quodlibet periculum, quod iidem possint et valeant ire, stare in Geracho ~~et~~ ubique. Unde idem Mag. Franciscus ~~iurans~~ iuravit ad sancta Dei evangelia tactis scripturis in manu mei notarii dictum Johannem esse extra quodlibet periculum de dicto vulnere observando precepta sua. Auditis dictis idem Potestas petiit a suis Juratis quid iuris esset, sententiatum fuit per dictos Juratos quod

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1383, 24 settembre [illegible] [illegible] [illegible] e [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] MCCCLXXXIII, ind. VI, die XXVII mensis septembris [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] Vivario q. Ser [illegible], Jacobino
q. [illegible] [illegible] omnibus de [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de S. [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible] comparuit [illegible]
[illegible] [illegible] de S. [illegible] [illegible] et
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] fuerit [illegible] [illegible]
de [illegible] et ipsum [illegible] [illegible] [illegible] mortuus
fuit et [illegible] [illegible] [illegible] eum [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manu
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] et [illegible] [illegible]
scripta, [illegible] [illegible] et [illegible] fuerit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Vedulo (sic) [illegible] [illegible] in
officio, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tarii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lecta et [illegible]
fuit per me notarium [illegible] [illegible], rogans eundem [illegible] [illegible]
[illegible] et ipsum [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
eandem [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Michaelis inductus et inclinatus eandem cartam coram [illegible] et aliorum
plurium [illegible] [illegible] [illegible] per me notarium infrascriptum [illegible] lectam
et [illegible] [illegible] [illegible], cuius quidem tenoris dicta carta
[illegible] scripta erat: (manca il resto).

[illegible] Atti di Giovanni q. [illegible] [illegible] [illegible]
Not. di Udine

FRATELLI JOPPI

403

111

383, 29 novembre. Ragogna. [illegible]

111

A. D. 1383, die penultimo Novembris, presentibus DD. Johanne, Leonardo q. D. Prividucii, Nichilloq Guglelmi et Nicolao Barbosso et aliis testibus.
Coram Ser Candido q. D. Ancii gastaldione ville Ragonee pro tribunali sedente more solito cum suis Juratis idem D. Candidus proclamari fecit coram se [illegible] [illegible] q. Martinucii et Federicum q. [illegible] de S. Daniele, quibus vocatis et comparentibus, ab eis petiit vadiam de insulta per eos dato Danieli de S. Daniele in Villa Ragonee sicut conquestus fuerat et ei fecerat cruentam (sic) sanguinis. Cui predicti se excusantes dixerunt quod predictus Daniel eos insultaverat supra via publica et [illegible] defensionem ipsum ad [illegible] perusserunt et super hoc petiit a suis Juratis quid inde iuris esset qui habito consilio sententiaverunt quod dare debeant pro dicta cruentata vadiam sicut [illegible] dederunt et ab omnibus aliis que [illegible] petebantur ipsi [illegible] et Federicum in totum absolvebant.
Actum in Villa Ragonee in platea S. Jacobi.

[illegible]

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1 12

Anno Domini 1384, ind. VII, die XI mensis maii in Civ. Austrie in veteri domo Comunis, presentibus D. Jacobo q. [illegible] Johanne q. D. Nicolai de Savorgnano, Johanne notario filio Nicolussii [illegible] de [illegible] testibus.

Dum Petrus [illegible] faber de burgo [illegible], Dominicus caligarius de burgo S. Dominici, Johannes [illegible] de Porta Broxana et [illegible] [illegible] de [illegible] Civitatis, omnes Judices Maleficiorum dedissent Bartholomeum dictum Libertha traditum eorum in manibus pro audiendo et sententiam in manibus D. Francisci de Florentia Gastaldionis Civ. Austrie conservandum. Cumque ipsi Judices propter defectum hominum in [illegible] [illegible] non valeant [illegible] sententiare in condemnando vel in absolvendo, rogaverunt eundem D. Gastaldionem ut eundem Bartholomeum dictum Libertha debeat eorum nomine conservare. Qui D. Gastaldio respondens quod eum bona fide conservabit [illegible] [illegible] fuit quod per eum non deficit ut fiat justicia et quod si fugeret idem Libertha sibi non debeat imputari. —

LIBRERIA
FRATELLI JOVENE

403

113-112

Andreotti

1383-1387

Atti allegati in processo di giurammagine ... Butero di Cerneny
contro Clem.^{ma} Grafe di Ser Francesco di Mattio di Ravagnacco. Atti di Nicolò Fil... not. di Cividale
(Nell' Arch.° not.° di Udine)

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem domini millesi-
mo trecentesimo octuagesimo octavo, inditione undecima, die vero veneris (1138 ...
tertiodecimo mensis marcii ... in bragna logia comunis, ... Simone Pollicengio
presentibus nobilibus et egregiis viris ... Simone ... de ... q. Pichino di Tor-
Filiche Maniago ... de ... Simone de Partistagno ac ... [illegible]
sapientibus viris M.° Augustino medicino phisico, D. Andrea de Mon-
ticulis in iure civili licentiato ac providis et circumspectis viris Se-
rafino notario q. Ser Petri ... , Ser Nicolao de Gabrielis,
Ser Colussio ... , Ser Nicolao notario Marini, ... de ... ,
... Leonardo ... Danielis ... de Cavalcantibus, Nicolao
de ... , ... in ... , ... Petro de Brasiano, ... Mon-
chino et ... fratribus, ... Martino not. Thomasini, ... not. ... Nico-
ule, Nicolao ... de ... , ... Laurencio not. Arpucii, ... de Fe-
derico de Tricanea ... Gigoti, M.° Iacobo aurifice de Monte-
gnache, Nicolussio Ser Zani ... Francisco ... ; Marnero q. Ser Odo-
rici Capine, Girardo Ser Gulielmi, Manfredo draperio, Cristoforo
not. ... Ieronimo not. filio M.° Dominici aurificis, Francisco not.
Bruni ... de Ragnirottis, Andrea Brunacii, Nicolussio
Berilingue, M.° ... barberio, Antonio not. q. ... , M.° Blasio
... , Odorico not. de Comea, Valentino not. de ... , Nicolussio not.
de S. Maria la Longa, M.° Lazaro ... ; Sandro draperio q. Ser
Ragnerii, Leonardo not. q. Petri ... Ser ... , Lombardo ... ,
Nicolussio a Cereis, Andrea ... , Mattheo not. q. Nicolussii de ... , 5 -

de Terra [illegible] videlicet tractando de faciendo dictum Fredericum et nonnullos alios cives de dicta Terra Utini preter bonum et equum mori ac ipsum D. Fredericum [illegible] fraude [illegible] facto et sine iusticia, ratione, sententia et iure tanquam proditorem, ut asse[re]bant, Ecclesie, [illegible] Patrie Fori Julij et Terre Utini et contra Collegatorum lige inite, facte et celebrate per Utinenses et nonnullos alios Nobiles et Comunitates cum Serenissimo et Excelso Ducali Dominio Venetorum, de quibus ipsi Leonardus et Franciscus una cum certis aliis tractatoribus iam dederunt ordinem videlicet de gentibus equestribus et pedestribus Stipendiariorum ad custodiam platee et aliorum locorum in Utino et alibi tenendo hunc scelestum et proditorium modum videlicet quod idem D. Fredericus maliciose duci deberet ad presentiam Rev.mi D. Fernandi Patriarche Jerosolimitani [illegible] Urbani Pape Sexti Vicarius generalis etc. et dum ipse D. Fredericus esset in presentia dicti D. Patriarche Jerosolimitani in Castro Utini ibidem debebant produci false littere continentes quasdam proditiones que ~~ibidem~~ impingi debebant falso et proditorio modo ipsi D. Frederico et contra eum et ipsis litteris lectis statim et sine sententia debebat duci dictus D. Fredericus ad plateam et ibidem decapitari. [illegible] taliter quod morietur et taliter duci debebat quod nemo posset nec auderet sibi loqui neque ipse alicui et tunc procedi contra eius castra et alia sua bona. Nec non ipsi Leonardus et Franciscus dando et imponendo falsas et [illegible] proditiones informationes supra[dic]to D. Patriarche Jerosolimitano contra dictum D. Fredericum et nonnullos alios cives dicte Terre Utini ac ipsum D. Patriarcham Jerosolimitanum inducentes die noctuque

solicitantes ut ipsum D. Fredericum et nonnullos alios cives dicte
Terre Utini [illegible] faceret cumque bona omnia occuparet et
alia multa enormia et crudelissima in dispendium et destructionem
dicte Terre Utini ac dicti D. Frederici et aliorum civium dicte Terre
Utini falso modo perpetrantes et specialiter suprascriptas falsas
litteras fabricantes que dirige simulabantur ipsi D. Frederico per
quosdam nequissimos homulos Ecclesie Aquilegiensis et specialiter
Terre Utini inquantumcumque debebat quod dictus D. Fredericus
habebat et pertractabat tractatum erorum cum dictis homulis in magnum
et grave dispendium dicte Ecclesie Aquilegiensis et dicte Terre Utini
ac dicte lige. Quare cum ipsi Leonardus et Franciscus nuperrime
huiusmodi de causa a Terra Utini insalutato hospite fugam ceperunt
ipsi D. Fredericus, Manfredus, Simon et Iohannes nominibus quibus
supra supplicaverunt prefato D. Antonio Capitaneo ut supra qua-
tenus videre deberet per sententiam diffiniri et determinari qualiter
et quomodo contra ipsos Leonardum et Franciscum procedi deberet in et
super predictis et preditorum occasione: Qua querela et propositione
sic facta, dictus D. Antonius Capitaneus ut supra petiit per senten-
tiam per dictos [illegible] Iudices et alios unum [illegible] sententiari et diffi-
niri si [illegible] D. Antonii Capitanei alium in Iudicem pro predictis
ponere et delegare seu deputari debeat, cum ipse D. Capitaneus ex offi-
cio suo etiam procedere intendat contra ipsos Leonardum et Franciscum
occasione premissorum quia ob quem mortis tractatum ipsius D. Frederici

et aliorum civium de dicta Terra Utini per dictum Leonardum et Fran-
ciscum exequi procuratum, non solum ipsius D. Frederici et aliorum
civium dicte terre Utini mors et destructio sequebatur, verum
etiam finalis concludebatur subversio et destructio dicte Terre Uti-
ni et totius Aquilegiensis Ecclesie et Patrie Foriiulii, ac etiam ne
excessus presumptuosi eorumdem scelerati et enormes remaneant
impuniti, ac etiam quod eorum pene et punitiones ceteris aliis
transeant in exemplum. Quo petente per dictos Dominos Iudices et
omnes alios circumstantes penitus nemine discrepante sententiatum
fuit quod sic. Qua sententia sic lata et ipsius vigore, prefatus
D. Antonius capitaneus loco sui ibidem in Iudicem et pro Iudicem
in hac parte posuit et elegit ac esse voluit et deputavit pro-
vidum virum ser Leonardum de ... Daniele ... Utini ...
... presentem tanquam ydoneum et sufficientem ... sen-
tiam dictorum Dominorum Iudicum et aliorum omnium astancium
approbatum et declaratum. Ubi vero coram dicto ser Leonardo
tanquam Iudice deputato ut supra comparuerunt dictus D. Antonius
Capitaneus ut supra ... procedens et ... dictus D.
Fredericus de Savorgnano, Manfredus Dragonius, Simon et Iohannes Otto-
nis nominibus quibus supra et rogaverunt prefatum ser Leonardum Iu-
dicem deputatum ut supra, quatenus ... per sententiam a dictis
Iudicibus ... ... diffiniri et determinari ...

que citationes per cridam sic facte tantum valeant quantum si dictus Leonardus et Franciscus personaliter citati essent. Qua sententia sic lata et ipsius vigore; prefatus Ser Leonardus, iudex deputatus ut supra eidem Domini Antonio Capitaneo ut supra D. Frederico ac Manfredo, Simoni et Johanni dictis nominibus quibus supra in nuncios et pro nunciis dedit et assignavit Dominicum preconem Comunis Utini ibidem presentem et omnes alios nuncios et precones dicti Comunis absentes tanquam presentes et quemlibet ipsorum in solidum mandantes eis et cuilibet ipsorum in solidum quatenus facere debeant iuxta dictam latam sententiam.—

Citatio per Cridam

En parte providi et circumspecti viri Ser Leonardi de Utino qui fuit de S. Daniele tanquam Iudicis incidentaliter ad hunc actum deputati loco prudentis viri D. Antonii de Vando de Vicentia honorabilis Capitanei Terre Utini pro Rev.mo in Christo Patre et Dno nostro D. Johanne Illustrissimo Marchio ne Moravie et dignissimo Patriarcha Aquilegensi ex officio suo procedentis et procedere volentis mandetur per Dominicum preconem Com. Utini ad instantiam et petitionem suprascripti D. Antonii Capitanei ut supra ex officio suo procedentis ac providorum virorum Manfredi de ... q. Ser Vidussii de Percoto ac Johannis q. Ser Frederici Ottacini de Utino tanquam ... com. Utini; nec non ad instantiam et petitionem Nob. et Egr. Militis D. Frederici de ... Savorgnano q. bone memorie Strenui et potentis Militis D. Francisci de ... Savorgnano, Leonardo q. Ser Vidussii

D. Frederico predicto modo et contra eum et ipsius litteras dictas Nordium et scie-
[illegible]entia debebat dum dictus D. Fredericus ad [illegible] civitatem [illegible] capi-
tale statum taliter quod mortuus et [illegible] quod [illegible] posset ve-
[illegible] lege neque [illegible] et tunc procedi contra eius bona,
castra, [illegible] et feudalia alia bona. Nec non in et contra personas
et bona omnia nonnullorum aliorum civium et vicinorum dicte
Terre Utini, dando et imponendo falsas et [illegible] proditionis
informationes supra scripto D. Patriarche Jerosolimitano contra
dictum D. Fredericum et nonnullos alios cives Terre Utini ac ipsum
D. Patriarcham Jerosolimitanum inducendo diu noctuque sollicitando
ut ipsum D. Fredericum et nonnullos alios cives dicte Terre Utini ut
ipsos decollari et decapitari faceret, eorumque bona omnia exurpa-
ret, nec non multa alia enormia et crudelissima in dispendium et
destructionem dicte Terre Utini tractando et [illegible] ac dicti D.
Frederici et certorum aliorum civium dicte Terre Utini et specialiter
supradictas falsas litteras fabricando que dicisi simulabantur ipsi D. Fre-
[illegible] hominibus [illegible] predicte et specia-
liter Terre Utini [illegible] contineri debebat quod ipse D. Fredericus habe-
bat et perpetrabat tractatum enormem cum dictis [illegible] in magnum et
grave dispendium lige et unionis per Utinenses et nonnullos alios. No-
biles et Comunitates Patrie Fori Julii cum Ser.^mo et Inclyto Duc. Dom. Vene-
torum inter factum et celebratum. Obquem mortis et bonorum extorsionis

tractatum ipsius d. Frederici stationem civium dicte Terre Utini per loros omnque bona usque per prefatos Leonardum et Franciscum provisatum non solum ipsius d. Frederici stationem civium predictorum mors et destructio sequebatur verum etiam finalis concludebatur subversio et destructio dicte Terre Utini ac totius Regni Aquilegien. e [illegible] predicti Leonardus et Franciscus vadentur. Et hec per suprascriptum Dominicum preconem proclamata in Utino super platea comunis in loco consueto altaque voce stante domos habitacionum in Utino dictorum Leonardi et Francisci dimittendo cedulas unius et eiusdem tenoris affixas in logia Comunis in loco consueto et in [illegible] habitacionum dictorum Leonardi et Francisci in Utino, que proclamationes sic facte tantum valeant quantum si eisdem Leonardo et Francisco et utrique ipsorum personaliter dicte cedule presentate forent prout datum est per laudum et sententiam per dictos DD. Iudices dicte Terre Utini [illegible] alios circumstantes coram suprascripto Ser Leonardo Judice deputato ut supra. Scientes [illegible] Leonardus et Franciscus et quilibet ipsorum qui sunt afidati in bonis pariter et personis veniendo, stando ad Terram Utini et redeundo, iustitia et ratione tamen semper salvis. Et si quidem Galaytum sive salvumconductum petierint prefati Leonardus et Franciscus vel alter ipsorum de veniendo ad Terram Utini et redeundo et quandocunque infra dictum terminum XV dierum ad faciendum eorum excusacionem salvis iustitia et ratione ut supra dubitaverit et quilibet ipsorum petenti bonum et securum

Alioquin volumus quod si infra dictum terminum XV dierum coram dicto ser Leonardo Iudice deputato et aliis Iudicibus dicte Terre Utini in loco ut superius declaratum predicti Leonardus et Franciscus personaliter non comparuerint, contra ipsos in eorumque personas, res, bona omnia diffinitive procedetur tanquam contra falsos et iniquos dicte Terre Utini et predictorum D. Frederici et aliorum civium dicte Terre Utini et super proditores secundum quod iuris ordo et consuetudo dicte Terre Utini contra falsos proditores procedere postulat et requirit. Datum Utini die sabbati quarto decimo mensis marcii, indictione XI, millesimo trecentesimo octuagesimo octavo.—

1388. 30 marzo. Udine nella Cancelleria del Comune presente [illegible] Domenico [illegible] forse [illegible] Leonardo Giudice [illegible] i giorni 13 marzo [illegible] la proclamazione [illegible] affisse [illegible] nella loggia del Comune ed alle case dei [illegible] Leonardo e Francesco 114

1388. 31 marzo Udine sotto la loggia grande del Comune, presenti [illegible] della [illegible] di Leonardo e degli [illegible] Giudici, il Capitano di Udine, [illegible] di Savorgnano, il Cameraro e i Procuratori del Comune di Udine, [illegible] la Grida di citazione degl'inculpati. Leonardo e Francesco [illegible] la [illegible]. ~~[illegible]~~ Federico [illegible] quindi ai Giudici [illegible] che [illegible] la citazione [illegible] e [illegible] Dopo di che [illegible] 115

il giudice Leonardo, fu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Firenze altro termine fino al lunedì futuro tra nona e vespro, facendoli citare [illegible] a cedola:

1388. 31 marzo. Udine. Citazioni dei [illegible] colla solita formola e [illegible] delle fatte citazioni e [illegible] ragioni.

In Christi nomine amen. Anno MCCCLXXXVIII, ind. XI, die lune VI men-
sis aprilis, actum Utini sub magna logia Communis, presentibus 116
nobilibus, circumspectis et discretis viris D. Andrea de Monticulis ci-
vis licentiato, D. Simone milite de Colorito, Nicolussio de
Turre, Andriuzza de Valle, Jo. Blasio de Lisono, Ser Nicolino de Tur-
re, Ser Nicolao not. Alberti, Nicolao de Castello, Nicolao Ser
Rugerii, Ser Culussa de Bombeniis, Ser Nicolao de Gabrielis, Ser
Nicolao not. Marini, Stephano Bertholini, Ser Monachino et Onofrio
fratribus, Ser Petro de Belonis, S. Johanne q. Federici de Fagacea, S. Nico-
lao de Soldoneriis, Francisco de Raynerii, S. Francisco de Cavalcantibus,
Ser Thomasio Manchoni, Justino not. Thomasini, Laurentio not. Augustini,
Nicolao q. S. Nicolussii de Percholo, Ser Johanne q. Ser Oderici Cassine,
Francisco q. Ser Oderici de Percholo, Machoro q. S. Philippi de Cramariis,
Leonardo not. Dominici, Nicolussio filio Ser Zanni, Francisco Archiloni-
ci, Geronimo not. filio M. Dominici Aurifici, Candido Thomasini, Candi-
do not. de Toncanto, Leonardo not. Jacobi, Francisco not. Blasini, Blasio
M. Lazari, Valentino not. de Camino, Christoforo Vicario q. Signoti,
Nicolao q. Candidi Speciarii, Ser Tristano de Savorgnano, Francisco not. Nico-
lussii, Michaele Speciario, Bartholomeo Poliziani Contoni, Christoforo
filio Culusse de Bombeniis, Zicharto Sartore, Antonio Rovoli, Ambrosio
q. Petri Ambrosii, Mattheo notario, Gabriele de Tisio, Geronimo Sar-
tore a puteo, Leonardo not. q. Petri dicti Ser Vitaldi, Leonardo Sartore
de Villalta, Jacobo Speciario de Ca Staton, Johanne filio Culusse

de Bonbeniis, Antonio aurifice q. Sebastiani, Gregorio Favel, Francisco … tanis, Nicolao q. … , Petro q. Bertholi de Florentia, Leonardo Petri Burli, Antonio Brunacii, Francisco Cardone de Solaro, Andrea Brunacii, Petro …, Petri barberio, Ludovico Sellario, … , … Pito, Fran. … Johanne Baltasare, … Jacobo de burgo, Petro q. Leonardi Brede, Petro Pulcardi, Ambrosio q. Mi… … testibus omnibus Utini ad presens habitantibus et aliis … in multitudine copiosa; comparuerunt in pleno Judicio coram suprascripto Ser Leonardo Iudice deputato ut supra continetur nec non suprascriptis Ser Nicolao notario M.ri Gregorii, Constantino de Antenea et M.o Jacobo aurifice de Montegnacco Iudicibus dicte Terre Utini in criminalibus deputatis ut supra continetur, suprascripti D. Antonius Capitaneus ut supra ex offitio suo procedens et D. Fredericus Miles de Savorgnano ac suprascripti Manfredus Drapperius Camerarius et Camerario nomine Communis Utini et Johannes q. Ser Federici Otalini procuratorio nomine dicti Communis una cum suprascripto Simone de Perchoto nunc absente et proponentes dicentes quod alias per eosdem prout laudo et sententia mediantibus extitit diffinitum, citari fecerunt suprascriptos Leonardum de Andriottis et Franciscum filium Ser Mi… de Remanzacho per suprascriptum Dominicum preconem Communis Utini factam in Utino supra platea Communis … loco consueto et ante domos in Utino in quibus ipsi Leonardus et Franciscus habitare solebant

iuxta tenorem trium cedularum tenoris suprascripte cedule in dictis locis affixarum suprascriptorumque manu mei Iacobi notarii infrascripti, quatenus personaliter infra quindecim dies comparere deberent coram dicto Ser Leonardo Iudice deputato ut supra ad faciendum ipsorum excusationes de sceleratis proditionis tractatibus per ipsos Leonardum et Transitum factis et perpetratis in et contra personas suprascripti D. Frederici et nonnullorum aliorum civium dicte Terre Utini, volentes et tractantes ipsum D. Fredericum facere decapitari de facto sine sententia, iustitia et ratione sub pretextu certarum falsarum litterarum, que falso modo iniungi debebant ipsi D. Frederico, in quibus contineri debebat quod ipse D. Fredericus habebat tractatum enormem cum certis aemulis Aquilegensis Ecclesie et specialiter Terre Utini et aliter dicentes quod si infra dictum terminum quindecim dierum non comparuerint, contra ipsos et ipsorum quemlibet ac ipsorum et cuiuslibet ipsorum res et bona procedetur tamquam contra falsos et iniquos proditores dicte Terre Utini prout latius et plenius in dictis citationibus tenoris suprascripte citationis infra quindecim dies emanatis continetur. Et transactis dictis quindecim diebus ex ipsos D. Capitaneum in officio suo procedentem et D. Fredericum et Simonem et Iohannem nominibus quibus supra sententialiter fuit optentum coram suprascripto Ser Leonardo Iudice deputato ut supra quod ipsi iterato notificari et citari facere debebant, prout fecerunt ipsos Leonardum et Transitum per cridam factam in Utino supra

Communis in loco consueto et ante domos in ultimo ingentibus ipsi Leo-
nardus et vicinitus habitare debebant per cedulas et infrascriptis oppo-
tunus infrascriptis deberent comparere coram dicto ser Leonardo
Iudice deputato et supra hodierna die et hora ad faciendum
ipsorum excusationes de hiis omnibus ingentibus in dictis cedulis
infra quindecim dies emanatis vetantur, prout in suprascriptis sententiis
cedulis ipsarumque relationibus scriptis manu mei Iacobi notarii
infrascripti plenius continetur et latius declaratur. Unde cum
dicti Leonardus et Franciscus citati perentorie et de gratia spe-
ciali hodierna die et hora infra dictum terminum XV dierum, in
dicto termino hodierna die et hora eis prefixo et perentorie assignato
non comparuerint nec compareant et hora dicti termini hodierni
sit et preterire videatur, rogaverunt prefatum ser Leonardum
Iudicem deputatum ut sibi quatenus petere deberet a supra-
scriptis Dominis Iudicibus et aliis circumstantibus sententialiter dif-
finiri quid iuris sit supra predictis. Qui respondendo, per dictos iudices di-
cit primo habito consilio a circumstantibus ac etiam per omnes circum-
stantes penitus nemine discrepante, sententiatum et diffinitum
fuit quod primo per ipsos d. Capitaneum ex officio suo procedentem
et D. Fredericum et Manfredum et Ioannem dictis nominibus
debet fieri fides de sententiis et cedulis ipsarum relationibus per ipsos
superius allegatis et tunc ulterius sententialiter sicut ibidem
bene et legitime fidem fecerunt de predictis ut extitit

sententiatam in dictos DD. Iudices ceterisque omnibus circumstantiis.
Et primo per quamdam sententiam latam coram suprascripto Ser Leonardo
iudice deputato ut supra contra dictos Ser Leonardum et Franciscum
ad faciendum citare ipsos Leonardum et Franciscum intra XV dies ad
faciendum ipsorum excusationes ut in ipsa sententia scripta manu mei
Jacobi notarii infrascripti in presenti millesimo et indictione, die
XIII mensis marcij plenius continetur et per quamdam cedulam emanatam
vigore dicte sententie intra XV dies scriptam manu mei Jacobi
notarii infrascripti in presenti millesimo et indictione, data die XIV
mensis marcij et per quamdam relationem Dominici preconis Com.
Utini scriptam manu mei Jacobi infrascripti in presenti millesimo
et indictione die penultimo marcij et per quamdam aliam senten-
tiam latam ad faciendum prefixe ipsos Leonardum et Franci-
scum citare, scripta manu mei notarij infrascripti in dicto mil-
lesimo et indictione, die martis ultimo marcii et per quamdam
cedulam scriptam manu mei notarii infrascripti in presenti mil-
lesimo et indictione, data die martis ultimo marcij emanatam
vigore dicte sententie dictis Leonardo et Francisco et per quamdam
relationem dicte cedule Dominici preconis Com. Utini scriptam
manu mei Jacobi notarii infrascripti in presenti millesimo indictione
die primo mensis aprilis ibidem productas et lectas prout plenius
et latius in suprascriptis sententiis cedulis, ttamenque relationibus

declaratum et continetur iura et taliter quod antequam ad ulteriora procedatur ipsi Leonardo et Francisco et cuilibet ipsorum mandari debet per dictum Dominicum preconem per cridam per eum fiendam preconia voce iuxta scalas aule Lodiae magnae Comunis in loco consueto prout usitatum est, quatenus ipsi Leonardus et Franciscus statim comparere debeant coram dicto ser Leonardo Iudice deputato ut supra ad faciendum ipsorum exceptiones de hiis omnibus in quibus in dictis citationibus infra quindecim dies emanatis continetur et de quibus ipsi ratantur et ratati sunt aliter mentes quod si non comparuerint contra ipsos et ipsorum quemlibet procedetur prout deteremit ordo iuris, prout ibidem dictus Dominicus preco mandavit ipsis Leonardo et Francisco per cridam per eum factam in suprascripto et declarato loco omnibus dicto iudicio audientibus et prout ibidem coram dicto ser Leonardo Iudice deputato. suprascriptis iudicibus et presentibus testibus suprascriptis

Item Dominicus Preco ex sacramento sui officii retulit et dixit se mandasse per cridam dictis Leonardo et Francisco ut supra dictum est. Qua relatione per dictum Dominicum sic facta per ipsos Dominos Iudices ceterisque omnes aliis circumstantiis pertinentibus observante sententiatum et diffinitum fuit quod dicti Leonardus et Franciscus et quilibet ipsorum remanere debeant pro confessis de hiis omnibus contentis in suprascriptis citationibus infra XV dies emanatis continetur, de quibus ipsi Leonardus

et hi ipsi ratati sunt et ratantur ac si ipsi et quilibet ipsorum sponte et viva voce confessi fuissent contenta in dictis tractatio-nibus infra XV dies enarratis tenoris suprascripti et cetera et quo-dammodo in antea prefati Leonardus et Franciscus et quilibet ipsorum sint et esse debeant perpetualiter banniti et in bannum perpe-tuale Terre Utini eiusque districtus et capitaneatus ac etiam districtus Aquilegiensis Ecclesie et Patrie Forjulij tamquam pro-ditores dicte Terre Utini et suprascripti D. Frederici et eorum civium dicte Terre Utini, ita et taliter quod per quecumque tempora ipsi Leo-nardus et Franciscus et quilibet ipsorum pervenirent ad manus dicti Capitanei ipsius Terre Utini qui modo est vel qui pro tempore fuerit, debeant strasinari per Terram Utini tamquam proditores dicte Terre Utini et prefati D. Frederici ut supradictum est et tunc suspendi ad furchas taliter quod moriantur et quod omnia ipsorum bona mobilia et inmobilia applicari et confiscari debeant Comunitati Terre Utini prout ibidem per sententiam ipsorum Judicum et omnium astantium dicta ipsorum Leonardi et Francisci et cuiuslibet ipsorum bona mobilia et inmobilia applicata et confiscata fuerunt dicte Comunitati Terre Utini, ita et taliter quod prefata Comunitas Terre Utini seu Camera-rius ipsius Comunitatis possit et valeat ac debeat se totaliter impedire de ipsorum Leonardi et Francisci et cuiuslibet ipsorum bonis mobili-bus et inmobilibus, iuribus et actionibus tamquam de re propria dicte Comunitatis. Qua sententia sic lata suprascriptus Manfredus tamquam

Jacomus et Camerarius nomine predicto Com. Terre Utini rogavit suprascriptum Ser Leonardum Judicem deputatum ut petere deberet per sententiam a dictis Dominis Judicibus et aliis circumstantibus sibi eidem dicto nomine dari et assignari debere nuncium et preconem Comunis Utini ad ipsum Manfredum dicto nomine ponendum et inducendum in tenutam et corporalem possessionem omnium et singulorum bonorum dictorum Leonardi et Francisci et cuiuslibet ipsorum. Quo petente a dictis D.nis Judices et ceteros omnes alios astantes pentus nemine discrepante sententiarum fuit quod sic. Vigore cuius sententie prefatus Ser Leonardus Judex deputatus ut supra eidem Manfredo dicto nomine in nuncium et pro nuncio dedit et assignavit suprascriptum Dominicum preconem Com. Utini ibidem presentem et omnes alios precones dicti Comunis absentes tamquam presentes, mandans eis et cuilibet ipsorum quatenus faciant executioni dictam latam sententiam.

1388. 8 aprile. Udine sotto la loggia grande avanti Ser Leonardo Giudice deputato ad Antonio Capitano d'Udine, Domenico banditore riferì di avere jeri proclamato sulla piazza del Comune presso la pietra della [illegible] le cose di attinenza di Leonardo e Francesco la sentenza della loro condanna. —

1388. [illegible]

[illegible]

Confessio in Ussij de Remanzacho

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCLXXXVIII, indi-
cione XI die iovis XIX mensis martij. actum Utini in Palacio Pa-
triarchali Castri Utini, in camera quadam Turris dicti Castri, pre-
sentibus providis viris Ser Nicolao de Gabrielis, Ser Nicolao notario
Manini, Ser Francisco de Cavalcantibus, Ser Francisco Ser Magne-
rij, Onofrio de Pergano, Ser Leonardo Strof, Iohanne q. Ser Federici
de Faganea, et [illegible] Zanni de burgo, Cristoforo Zignoti,
Ricardo Piluti testibus omnibus Utini habitantibus et alijs pluribus.

Providus Ser Ussius de Remanzacho civis Utinensis detentus in for-
cia et baylia prudentis viri D. Antonij de Sandis de Vicencia ho-
norabilis Capitanei Terre Utini pro Illustrissimo Principe ac Re-
verendissimo Patre et D. D. Iohanne Marchione Moravie et Sancte
Aquilegensis Ecclesie dignissimo Patriarcha et constitutus ad pre-
senciam dicti D. capitanei nec non providorum virorum Ser Nico-
lai notarij q. M. Gregorij, Ser Antonij de Attems et M. Nicolai
aurificis de Montegnacho Iudicum deputatorum loco [illegible] Ser Hen-
rici de Padua non valentis [illegible] infrascripta personaliter interesse
honorabiles Iudices [illegible] Terre [illegible] una cum suprascriptis
[illegible] Nicolao notario, M. Gregorij [illegible] Ser Antonio de Attems pro isto
presenti termine et occasione ac ex causa imputatus [illegible]

et inepto ac proditorio modo tractabatur et perpetrabatur [illegible] et contra nobilem et egregium militem D. Federicum de [illegible], ei usque personam, volendo ipsum D. Federicum facere mori nephandissime, inepte et proditorio modo, de quo tractatu idem ser Nicolaus ratatur et inculpatur. Et interrogatus ser Nicolaus predictus per dictos D. [illegible] et Judices quod diceret et [illegible] sentiverit, ipse ser Nicolaus de dicto tractatu et [illegible] quem [illegible] mors ipsius D. Federici tractabatur et perpetrabatur et per quem modum seu quo modo et qui instabant dicto tractatui. Qui vero ser Nicolaus sponte et non coactus dixit et confessus fuit ac respondit in hunc modum, videlicet quod erat unus annus elapsus vel circa, quod Franciscus [illegible] ejusdem ser Nicolai filius eidem ser Nicolao patri suo dixit quod mors ipsius D. Federici tractabatur et tractata erat per D. Patriarcham Jerosolimitanum, D. Petrum Mauroceno, Leonardum de [illegible] et ipsum Franciscum in hunc modum videlicet quod ipse D. Patriarcha [illegible] volebat una cum dictis ser Petro, Leonardo et Francisco quod [illegible] D. Federicum tamquam proditorem punire volebant et tam quam personam que [illegible] meruerat sub coloribus certarum falsarum litterarum [illegible] et imponi debebant ipsi D. Federico. [illegible] videlicet dixit dictus ser Nicolaus quod eidem D. Federico imponi debebat quod ipse D. Federicus habebat cum [illegible] Comite [illegible] certum malum tractatum [illegible] [illegible] et qualiter

erat dictus tractatus dixit se non bene recordari quia (?) dictus Tronusseus eius filius sibi dixerat videlicet de dicto tractatu debebat ostendi quedam littera mala et non vera. Secundo quod debebat imponi eidem D. Federico quod Terra Sacili ad manus Domini Padue pervenerat occasione et ex tractatu dicti D. Federici in hunc modum dicendo, quod prefatus D. Federicus scripserat quasdam litteras certis suis amicis de terra Sacili, occasione quarum litterarum ipsi amici sui de Sacili dederant Terram Sacili in manibus Domini Padue seu servitorum suorum qui tunc temporis erant in obsidione ipsius terre Sacili et hoc fuerat ex tractatu prefati D. Federici. Tertio ... in littera ipsi D. Federico quod ostendi debebat per dictum D. Patriarcham ... ac ipsos D. Petrum Mauroceno, Leonardum de Andriottis et dictum Tronussum quedam alia falsa et non vera littera que appareret dirigi ipsi D. Federico de Savorgnano per D. Guigelmum de Cartarodulo in qua debebat contineri certum tractatum quem ipse D. Federicus habebat cum dicto D. Guigelmo de Cartarodulo assentando Magnifico Domino Padue de proditione Terre Utini que litteram etiam ostendi debebant hominibus et populatoribus Utini dicendo videte, ecce nos habemus proditorem et dixit idem ser Nassinus quod numquam vidit dictas litteras sed predicta audivit dici a prefato Tronusso eius filio et quas litteras dixit dictus ser Nassinus quod credebat et non dubitabat fuisse fictitias et non veras. Et dixit idem ser Nassinus quod predicta dici audivit a prefato Tronusso eius filio post Terre Sacili amissione.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

118

1389, 11 luglio. Flagogna. Processo contro un ladro [illegible] con carte magica.

[illegible] Atrinis [illegible] Vaniga [illegible] capitaneo Flagonee

[illegible] Petrus [illegible] de [illegible] Ragonea [illegible] Petrus [illegible] de [illegible] Petrus [illegible] de [illegible] dixit quod homo [illegible] recepit [illegible] et [illegible] populo et non valens [illegible] ad quemdam hominem qui per alios [illegible] fecit cum unum Draguam [illegible] et reperiit quod per Johannem [illegible] dict [illegible] Cui ipse Johannes [illegible] fecit querimoniam per me de hoc et contra me. Petrus dixit [illegible] non [illegible] predei [illegible] Draguam [illegible] et non pro alio [illegible] homine.

Actum [illegible] Castri Flagonee [illegible].

[illegible] 19, [illegible] XII die 19 [illegible] domino presbitero Mathia [illegible] de [illegible] Laurenti de [illegible], presbitero Daniele de S. Daniele Vicario plebis predicte, presbitero Nicolussio de Madrisio Vicario S. Petri de Ragonea, [illegible] de Ragonea, [illegible] q. [illegible] Bastian dicti loci, Salvo q. D. Na[illegible] eiusdem loci et Floritus q. [illegible] de [illegible]

[illegible] in iudicio [illegible] capitaneo [illegible] Flagonee cum Johannes [illegible] Potestate [illegible], [illegible] q. Georgii, Petrus q. Martini [illegible] de Flagonea Juratis dicte Potestatis, Nicolussio Parussa Potestate Castelonge, [illegible] Petri Maure et [illegible], Michaele de [illegible] Juratis de [illegible] cum pluribus aliis bonis hominibus [illegible] comparuit Johannes, [illegible]

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1389 11 e 14 (?) luglio. Forgaria. Processo per furto. Sulla scoperta del ladro fatta con un crivello.

Requisitio facta Odorico Capitaneo Flagonie.

A. D. MCCCLXXXIX. ind. XII. die XI Julii, presentibus Petro q. Floramonti de sancto Vito Ragonae habitante, Guecelone q. Nicoli de Peglonis, Dominico filio Petri del Men de Forgaria, Niclao dicto Quai dicti loci et aliis testibus.

Coram ser Odorico filio Leonardi de Buarth Petrus Sere de Grampuza de Forgaria dixit quod Horno certa sua bona perdidit et quis ea ei recepit ignorat et dixi fecit in vicinio et in Ecclesia populo et non valens sua reperire ivit ad quendam hominem, qui per alium cum experimento laborabat, fecit cum unum dracium circum cinctum et reperiit, qui pro Johanne fratre dicti Quai testis se move bat et non pro alio. Cui ipse Johannes qui presens erat dixit, facitis querimoniam per me de hoc et contra me. Petrus dixit, certe non, sed ut predixi, reperi drazum pro te moveri et non pro alio homine.

Actum ante portam castri Flagonee.

Dictis millesimo et indictione, die XVIIII Julii, presentibus domino presbitero Mathiussio de Glemona plebano S. Laurentii de Forgaria, presb. Daniele de S. Daniele vicario plebis predicte, presb. Niclussio de Madrisio vicario S. Petri de Ragonea ac nobilibus dominis Candido q. D. Ancii de Ragonea, Johannino q. D. Niclussi de Buglini dicti loci, Salvo q. D. Nottafini dicti loci et Florito q. ser Conradi de Flagonia testibus et aliis ~~sedentibus in iudicio~~

Sedentibus in iudicio ser Odorico capitaneo castri Flagonee cum Johanne q. Hendrici Veri Potestate Flagonae, Cunucio q. Georgii, Petro q. Martini Bray de Flagonea Juratis dicti Potestatis, Niculussio Paressa Potestate Corne longe, Niclao q. Petri Maure et Petro q. Michaelis de Muris, Niclo q. Guecelli et Jacobo q. Winardi Juratis de Forgaria, hora debita causarum et in loco consueto cum pluribus aliis bonis hominibus ad sonum campane ibi ut moris est congregatis, comparuit Johannes q. Hendrici de Rovoreto Forgarie proponens et dicens: domine Capitanee, verum est quod infamatus sum per Petrum Sere q. Grampuze

de Costa longa, qui perdidit certas suas res, que ut dixit, ei fuerunt recepte;
unde dominus Petrus per quemdam hominem de Celanto duci fecit quemdam draguum
et reperiit quod draguum ibat circum circha solum per me et non per alium,
ut dixit; unde dico quod numquam scivi aliquid et de hoc sum innocens et
inculpabilis, unde peto a vobis ut ab ipso Petro petatis si me de predictis
reddit culpabilem de huiusmodi latrocinio et dampno ei facto. Qui Petrus vocatus
et comparens dixit, quod bene ut dictum est sua perdiderat, sed ignorabat
quis ei sua recieperat et bene draguum duci fecit, et reperiit quod ibat circum
circha pro ipso Johanne, sed eum non plus quam alios credebat nec sciebat de veritate
quis sua sic receperit vel fuerit furatus, sed bene conquestus fuerat se sua perdidisse
et si quem cognosceret et qui ei sua fuerit furatus, querimoniam de suis amissis contra
eum statim faceret. Tunc dixit idem Johannes: compater Petre, condoleo si qua perdidistis,
dico quod de dampno vobis facto sum innocens et peto ut hic coram Judicio exprimere velitis
et dicere si me culpabilem habetis et redditis occasione huius dragi quem duci fecistis
et si me suspectum habetis vel creditis me vobis vestra furasse. Cui Petrus respondens dixit iterum, compater Johannes vos habeo pro tali homine sicut et ipse, vos
non plus habeo culpabilem quam quisquis alter et dico quod si de veritate scivissem quis
mea recepisse et fuerit furatus, querimoniam domino Capitaneo statim fecissem et
eum fecisse, sed nec vos nec alium nomino nec scio de veritate fore culpabilem. Supra
quibus idem Capitaneus peciit a dictis suis quid inde supra predictis iuris esset. Qui Jurati
habito ipsorum et aliorum bonorum virorum ibidem astantium consilio supra predictis, sententiaverunt quod postquam ipse Petrus ipsum Johannem non nominat et dicit eum nescire
esse culpabilem, quod ipse Johannes de huiusmodi infamia et verbis dictis videlicet .. drago
circum circha eunti pro eo, esset et esse debet ab omni infamia et pena reali et personali
absolutus nec ob hoc ipse Capitaneus nec alter quicumque officialis contra eum
procedere non debet nec potest de iure, cumque absolventes ex hoc nisi clarius aliquid
contra eum de veritate pura veniant et appareant.
Actum in villa Forgarie in platea s. Nicolai ubi redditur ius.

FRATELLI JOPPI

403

1390, 24 febbrajo Maniago. Statuto di non obbligare i forestieri non abitanti in Maniago a certi carichi, ma bensì in tempo di guerra. 120

[illegible] titolo di Maniago. Orig. nell' Arch. Attimis-Maniago.

A. D. 1390, ind. XIII, die 24 februarii, presentibus DD. Odorico q. D. Nicolai de Maniaco, Silvano q. D. Baldassaris, Bartholomeo q. D. Odorici omnibus de Maniaco testibus et aliis

coram Gerardino q. D. Bartholomei de Maniaco Potestate ipsius loci ad sonum campane more solito congregatis hominibus et vicinis residentibus cum eo suis Iuratis videlicet Iohanne q. Parusii, Iacobo q. Michaelis, Nicolussio Bichut, Gerardo q. Ciani pro [illegible] contrate fuit plenissime consultum et deliberatum nullo discrepante quod quilibet forensis non habitans in Maniaco habens domos in dicto Castro vel in futurum emens et habens, non debeat constringi ad faciendum in vicinio Maniaci aliquod plovium vel custodiam aliquam tempore pacis, tempore vero guerre tunc facere debeant in castro quemadmodum faciunt ceteri alii vicini pro custodia loci ipsius et deffensione.

Actum in villa Maniaci sub domo Comunis

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1390, 15 maggio. Gemona. Processo contro un notajo di Tarcento accusato di furto e sua assoluzione.

Bonifacio q. Tristano di Brazzacco - Arch. not. Udine.

A. D. 1390, ind. XIII, die XV madii, Glemone in log[ia] communis, presentibus [illegible] Petro phisico, [illegible] Franciscutino de [illegible], Johanne q. ser Zanutti [illegible], Fran[cisco] dicto Abbat q. Raymondi, Johanneto q. ser Martini de Brugnis, [illegible] Henrici et Marchucii q. Colotti [illegible] civibus de Glemona et habitantibus [illegible] et aliis.

Ibique coram provido viro ser Leonardo Vicecapitaneo terre Glemone pro nobili D. [illegible] Thunchel ipsius terre [illegible] capitaneo in iudicio sedente [illegible] dictis viris [illegible] de [illegible] Christoforo [illegible] Curie [illegible] iuratis dicte terre Glemone per [illegible] consistentibus [illegible] notarius [illegible] de [illegible] Glemone habitans [illegible] ad [illegible] ser Leonardum Vicecapitaneum terre Glemone [illegible] viro D. [illegible] Thunchel ipsius terre [illegible] communis [illegible] terre Glemone in [illegible] D. Vicecapitanei [illegible] et domini [illegible] causa [illegible] ut inferius declarabitur [illegible] viri D. Vuorlicus q. nob. viri D. [illegible] de [illegible] [illegible]

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1390, 4 giugno. Pordenone. Il Gastaldo di Pordenone e Giurati cangiano l'ora dei giudizj per le ville di Rorai, Vallenoncello e Borgo di Pordenone.

122

Giacomo de Fornicijs notajo di Pordenone. Arch. Not. Udine

1390, ind. XIII, die IV iunij, in Portunaone sub lobia Comunis in loco solito iuris reddendi, presentibus M°. Paulo q. Ser Odorici de Valvasono, Nicolao q. Marucii de Villenoncelli et Andrea precone ville antedicte testibus et alijs pluribus fide dignis.

Providus vir Ser Bulfus q. Ser Coradi de Alemanea nunc in Terra Portusnaonis Gastaldio . . . . et Egregii Militis D. Ugonis de Duino in loco antedicto ad banchum iuris sedens cum suis Juratis Vigruto q. Minici de Ruraio, Petro q. Marussi de Burgo Portusnaonis et Dominico filio q. Joannis Liete de Vallenoncelli antedictos Juratos petiuit per eam iuridicam sententiam determinari, si placitum quod in die dominica tenetur et teneri solent, qua die est feriata, illorum de Vallenoncelli, Ruray et Burgi Portusnaonis, de cetero teneri debeant in die Sabati. Qui Jurati divisim et particulatim ac comuniter habito maturo et deliberato consilio Comunis Portusnaonis et Villarum Vallisnoncelli et Ruray ac Portus Naonis Burgi sententiaverunt quod Placitum quod solebat teneri in die dominica inter nonas et vesperas, de cetero teneatur et teneri debeat in die Sabati inter tercias et nonas et hoc propter

Placitum Curie, Vaonis quod tenetur inter nomes et vassaros de quibus rogatus fui per antedictum Gastaldionem publicum conficere instrumentum.

...PELLI JOPPI

403

123

123

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pezza [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

A. 1390. [illegible] 13. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medicine

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ugaro

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de Nordis

[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] et Bonincontra q. M.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cornus [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agarum [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facta.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] per Dictum de Thomam [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Comunis et

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] et dictum de Tho

mam provata. —

LIBRERIA
403

124

1391, 21 dicembre. Cividale. Il giudice Consiglio di Cividale mettono in libertà un omicida dietro preghiera del Patriarca Giovanni, che lo avea allevato — 124

Giovanni fu Guglielmo notajo di Cividale coll. Portis Orig.

A. D. 1391, ind. XIV, die XXI mensis decembris, in Civ. Austrie in via publica ante domum habitationis infrascripti ser Donadini Gastaldionis prope primum hostium sui carceris, presentibus honorabilibus viris Nicolao q. ser Rudolphi de Portis, Jano q. Philippi draperii, Henrico q. Folchero de Civ. Austria testibus et aliis.

Cum hoc sit quod honorabilissimus ser Donadinus Gastaldio Civ. Austrie propter accusationem et querelam sibi factas contra Antonium q. Poli de Premeriaco de homicidio patrato per eum in Premeriaco interficiendo Blasuttum de ipsa villa de Premeriaco q. Nesutte, propria in persona de Civ. Austria accedens ad villam de Premeriaco aptasset et cepisset interemptum, Antonium homicidam in villa de Premeriaco in domo Juliane de Premeriaco cognate prefati Antonii, ipsumque a villa de Premeriaco in Civ. Austriam conduxisset, eumque duo posuisset in carcere propter facere iustitiam de ipso. Cumque Rev.mus in Christo pater et dominus noster gratiosissimus D. Johannes inclytus Moravie Marchio Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis dignissimus Patriarcha paterna benignitate precipiendo rogasset dictos dominos Provisores, Consilium et Commune Civ. Austrie ut vellent et placeret eisdem quod non obstante homicidio huiusmodi liberarent Antonius q. Poli suus familiaris ~~[illegible]~~ in Spilimbergo

tol tus habitare dimitti a carcere et relaxari intuitu ipsius Domini nostri D. Patriarche, ex eo quod idem Dominus noster D. Patriarcha prout dicerat et dicit Dominus ipse noster affidaverat et affidavit proprio ore suo prefatum Antonium q. Pol, eundo, stando et habitando et redeundo ubique locorum sub districtu et dominio sue Ecclesie Aquilegensis excepto quod in Terra Civ. Austrie et in burgis ipsius Civ. Austrie. Nunc quidem prefatus Ser Donadinus Gastaldio [illegible] ex deliberatione quidem DD Provisorum, Consilij et Communis Civ. Austrie supradicte in eorum Consilio facta, intuitu et amore ipsius Domini nostri D. Patriarche antescriptum Antonium confitentem coram prefatis testibus se in Prevariano memoratum Blasphemum propter tedium quod sibi inferebat interfecisse, absolutatque dimisit a carcere liberatum in presentia testium predictorum. De quibus omnibus supradictis antescriptus Donadinus Gastaldio rogavit me Johannem notarium q. Guillelmi de Civ. Austria et scriberem prout scripsi in Instrumentum.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

125

1392 1 luglio Udine [illegible] Assoluzione d'Omicidio per pace fatta coi parenti del morto.

1392, 1 Iul. (In consilio) supra propositis per Tomadum dicentem qualiter dum filius suus veniret quadam die a laborando, quidam homo [illegible] filium suum invasit [illegible] Undeque accidit a casu quod dictus filius suus [illegible] interfecit dictum hominem et modo ipse Tomadus cum filio fecit pacem cum parentibus dicti hominis interfecti; quare supplicat consilio quod dignetur reddere gratiam dicto filio suo ut possit stare et habitare [illegible] sicut prius faciebat. Commissum fuit ser Nicolao Manini et ser [illegible] de [illegible] qui habeant [illegible] certam pacis et [illegible] tunc secundum quod [illegible] pacis predicte. Ann. 10, 159.

1392 13 Aug. (In consilio) [illegible] facta videlicet ser Nicolao Manini [illegible] pro facto cuiusdam homicidii filii Tomadi de Pratoluso, [illegible] qualiter filius dicti Tomadi et ipse fecerunt pacem cum attinentibus [illegible] quem ipse filius Tomadi interfecerat et quod inter ipsos erat bona pax, [illegible] facta per supradictos ser Nicolaum et ser Leonardum, postquam fuit [illegible] in terra et [illegible] habitare in dicta terra Utini sicut [illegible] solitus erat, deliberatum fuit quod [illegible] pacis facta inter ipsum [illegible] et attinentes illius interfecti, debeat introduci in terram et permitti habitare terram prefatam Utini secundum quod erat consuetum facere aliis [illegible] cum hoc tamen quod ipse homicida debeat et debeat venire et veniat ad concordandum cum comunitate. Ann. 10, 103. -

Vedi 1396-24 Maggio. Udine. Sentenza criminale.

MUSEO FRIULANO

N.

LIBRERIA
FRATELLI JOSS

403

126

1394, 30 marzo. Gemona. Sentenza di giurati d'ascoltazione e per mente
detto parere di quattro medici.

126

Enrico Recanpuleso notajo di Gemona, Arch. not. Udine.

A. D. 1394, ind. II, die penultima mensis marcii, actum Glemone in nova logia
Comunis presentibus providis viris Ser Nicolao q. Francisci de Montegnacho, Dani-
ele q. Marchulini Justi, Jacobo q. Leonardi, Nicolussio, ... Dominici
Pogerini, Warnerio speciario, Gabriele q. Luce ... de Glemona, ... q.
Ser Ruberti de Florentia, Leonardo de Chastellario Glemon... et
aliis.
Ibique coram ... D. Henrico Aiflinger vicecapitaneo ... Glemone ... providis
et egregio milite D. Corado Craiger honorabili Capitaneo Glemone et providis viris
Christoforo Ruberti, Bene q. Ser Betti, Nicolao Costanzii, Odorico de S. Daniele
Iuratis Glemone, in Iudicio ... Venzeslaus q. Ser Fuy ... de Glemona,
proposuit, quod cum ex improvisa ... percussit ... Chunondam eius
uxorem ex qua percussione in superculio ... ipsa ... tamen plures
valentes medici habuerunt eam in cura, videlicet honorabilis Magister Petrus
Phisicus de Portugolio habitans Utini, Mr. Johannes Georgius de Amaro habi-
tans Tumecii, Mr. Jacobus de Chumis habitans Glemone et Mr. Simon bar-
bitonsor de Glemona, unde propter ea que apparent eadem D. Chunonda
a periculo letali ob dictum vulnus omnino evasit et nullum sibi imminet
periculum ex eo vulnere propter quod possit dici quod ex ipso mori possit,
unde rogavit dictum D. Vicecapitaneum ut per sententiam peteret diffiniri
utrum relationes medicorum ipsorum debeant audiri. Supra quibus petendo
dicto D. Vicecapitaneo quid iuris, sententiatum fuit per dictos Iuratos quod
dictorum medicorum relatio debebat esse facta et audiri, cuius sententie
vigore ... honorabiles Mr. Petrus fisicus, Mr. Johannes cirugicus, Mr. Jacobus et

Simon omnes ... dictum alterius et specialiter M. Petri et M. Johannis qui in hac parte magis experti allegaverunt plures auctoritates Avicene, pro-xerunt et retulerunt propter ea que manifeste viderunt quod dicto D. ... monde non imminebat aliquod periculum letale ex dicto vulnere quod habebat in superciliis oculi sinistri. Et quod ipso pretermittendo iudicium divinum, ex dicto vulnere poterat liberari ea potissima ratione quia non habebat fractum craneum et hodie erant dies septenarii in qua convaluerat et signa ostenderat propter quod eis videtur totaliter quod ex dicta percussione nullatenus sibi periculum imminere aliquod propter quod possit verisimiliter dici quod ex ipso fuisset seu posset mori, volendo tamen obedire iussionibus dictorum medicorum et observare vitam ordinatam. Qua quidem sic facta relatio, dictus Vengislaus rogavit dictum D. Vicecapitaneum ut per sententiam diceret diffiniri utrum deberet absolutus remanere realiter et personaliter, ita quod non obstante dicta percussione impetus et liberatus a Domino. Supra quibus petito quid iuris, per omnes Juratos predictos unanimiter extitit sententiatum, quod prefatus Vengeslaus perpetuo remanere debeat et sit absolutus a qualibet pena reali et personali que sibi imponi potuisset occasione dicti vulneris, ita et taliter quod non obstante dicta percussione, virtute dicte ~~percussionis~~ relationis, libere et secure stare possit in o iurisdictione Glemone et alibi ubicumque.

LIBRERIA
FRATELLI JOVENE

403

1395. 26 Aprile. Udine. Gli astanti al tribunale patriarcale riconoscono con sentenza il nuovo vicario in temporalibus Santo de' Pellegrini, avendo letta la sua nomina

127 in lettera dell'eletto patriarca d'Aquileja Antonio, data in Udine il 22 Aprile 1395. — Segue la lettera e la sottoscrizione dei giudici per la venuta del patriarca.

In nomine domini amen. Anno nativitatis eiusdem domini MCCCLXXXXV. ind. III die lune XXVI mensis Aprilis. Actum Utini super salla notariorum patriarchalis palatii apud acta, astantibus ibidem prudentibus viris Laurentio notario Aquilei, Johanne notario Zuani, ser Gerardo notario, Hermanno ser Nissie, Leonardo notario Thealdi, Francisco notario Cancii, Ambrosio notario, Laurentio notario de Cusignaco, Jacobo notario de Carnea, Francisco notario Nicolussii et aliis in multitudine copiosa. Sapiens vir d. Sanctus de Peregrinis de Justinopoli in iure canonico licentiatus ibidem per sententiam omnium circumstantium legitimatus fuit Vicarius generalis in temporalibus reverendissimi in Christo patris et dd. Anthonii dei gratia sancte sedis Aquilegensis Ecclesie patriarche virtute cuiusdam litere dicti vicariatus officii, non suspecte sed sigillate vero et integro sigillo dicte Aquilegensis Ecclesie et ibidem producte et lecte per me notarium ac scripte sub presentibus millesimo et indictione, die XXII presentis mensis Aprilis. Cuius quidem litere tenor talis est:

Antonius dei gratia sancte sedis Aquilegensis Electus patriarcha Scientifico et prudenti Sancto de Peregrinis de Justinopoli in iure canonico licentiato salutem et gratiam nostram. Suscepti regiminis nos cura opportuna sollicitat ut ubi presentiam nostram actualiter exibere non possumus per alium nostra representetur auctoritas, qui sit fide probatus, consilio providus ac discretione polleat in agendis. Cum itaque personam tuam fidedigna relatione didicerimus talibus et aliis virtutibus circumspectam de tuaque prudentia et fide gerimus in domino fiduciam pleniorem et sperantes quod ea que tue comendande industrie deputamus fideliter et sollicite debeas exercere, te in nostrum in temporalibus constituimus Vicarium generalem et harum serie facimus et creamus, dantes tibi plenam et liberam facultatem omnes et singulas questiones civiles et criminales ac appellationes tam de iure quam de consuetudine ad nostrum temporale forum spectantes, audiendi et fine debito terminandi et etiam specialiter de territorio causas usque ad diffinitivam sententiam cognoscendi;

Sententias quoque executioni mandandi et mandari faciendi, inquirendi, condemnandi et puniendi ac omnia et singula ordinandi, disponendi et faciendi que ad temporalem Vicariatum spectant ac eius officium quovismodo, super quibus tenore presentium tibi vices nostras ducimus committendas. Volumus igitur et universis ac singulis nostris et nostre Aquilegensis ecclesie subditis presentium tenore districte precipiendo mandamus quatenus tibi in premissis et aliis que nostrum honorem ac statum concernunt plenarie pareant et intendant. Alioquin processus quos feceris et sententias quas rite tuleris in rebelles seu facti et late fuerint coram te, ratas et gratas habebimus et illas faciemus auctore Deo usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Non intendentes si contingat nos Judiciis interesse, te propterea ab officio huiusmodi aliquatenus revocare presentibus usque ad voluntatis nostre beneplacitum tantummodo valituris. Harum sub nostri impressione testimonio literarum.
Datum in Castro Utini die vigesimo secundo Aprilis. Anno Domini millesimo trecentesimo nonagesimo quinto Indictione tertia

Qualiter per omnes Assates sententiatum fuit petente dicto d. Vicario, quod a die Sabbati tertio presentis mensis Aprilis inclusive usque ad diem mercurii proxime futuri inclusive non currerit tempus nec currat tempus alicui persone in aliqua causa, cum hactenus non fuerit ius redditum propter adventum dicti d. patriarche.

[illegible] de Gemona [illegible] di Udine [illegible] Udine.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

128

128

1) 1396. 27 Maggio. Udine.

Breve esempio di un giudizio criminale portato innanzi all'Arengo. È premesso a questo atto la parte presa data il dì 2 d'Aprile 1396 al Consiglio di Udine dal Capitano della Terra, sulla domanda, che a tenore dello Statuto venissero eletti undici buoni uomini idonei ad udire le difese e giudicare del caso dell'accusato. Nominati al momento, dopo uditi i testimoni addotti dalle parti, rimettessero il 25 Maggio ... quell'omicidio fosse da assolversi per averlo fatto in legittima difesa e che dal Capitano fosse assolto nella convocazione dell'Arengo, il che fu eseguito nel modo seguente:

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem Domini MCCCLXXXXVI, ind. IV die vero XXVII mensis Maii, Utini sub magna logia Comunis, presentibus providis viris ser Tintino de Artenea, ser Petro de Bellonis, Nicolussio Bavilaqua, Nicolussio ser Zanni, Tobia de Glemona, Johanne Thomasii, Petro Lafranchini, Germino notario Candidi, Quirino notario de Utino, Antonio de Faganea, Christoforo Bombeni, Johanne ... notario Fritussie, Machore q. Johannis ..., Nanino notario, Jacobo q. Johannis de ..., ... notario Nicolussio et aliis in multitudine copiosa: coram provido viro ser Lienardo ser Hectoris Capitaneo honorabili Terre Utini suprascripte in pleno Arengo ad sonum campane pro infrascripta absolutione ficada convocato una cum providis viris ser Johanne de Faganea et Odorico notario de Carnea Judicibus pro presenti anno Terre Utini in criminalibus deputatis, absente tamen Johanne Ottazini qui ibi alias occupatus interesse non potuit Judice una cum eis deputato, ductus fuit Petrus filius Grigle Utini habitans in forcia ... capitanei ... que alias fuit carceribus mancipatus occasione mortis olim Nicolai (q. Jacobi de Ramanzacho) habitantis in Pratelusso Utini, ubi quidem in dicto Arengo ... prefatos Judices fuerunt testes ipsius Petri qui producti fuerunt in causa ... inter ipsum Petrum et olim Nicolaum qui mortuus fuit in ipso rumore declarati, ex quorum dictis plenissime patet quod idem Petrus ipsum Nicolaum percussit ob tutelam et defensionem sue persone et vitam non aliter poterat liberare quam ipsum Nicolaum percuciendo, dictis ipsi D. ... Judicis quod ... super premissis determinandum electis vel per maiorem partem ipsorum fuit diffinitum et determinatum quod prefatus Petrus filius Grigle ... iuxta formam statuti Terre Utini erat a morte et rato mortis ipsius olim Nicolai absolvendus et totaliter liberandus, antedicti Judices primo habito etiam salubri consilio cum quampluribus ibidem in dicto Arengo existentibus, petente D. Capitaneo sententiando prefatum Petrum filium Grigle absolverunt a morte et rato mortis dicti olim Nicolai ita et taliter quod ipse Petrus amodo perpetualiter non obstante morte dicti olim (Nicolai) possit in Terra Utini et in eius districtu ac toto patriarchatu Aquilegensis Ecclesie secure et libere ire stare habitare conversari et eius uti libertate quemadmodum ante mortem prefati olim Nicolai facere poterat. Deinde que prefatus D. Capitaneus ipsum Petrum ... sententie ... libere ... eundem absolvendo, dicti signum crucis faciendo et se totaliter absolvendo iuxta sententiam et determinationem super his factam.

Dall'orig. di mano del notajo Bernardo di Brazzacco. Bibl. Civ. di Udine.

Vedi 1392. Consiglio Udine ... Criminali

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

729

FRATELLI JOPPI

403

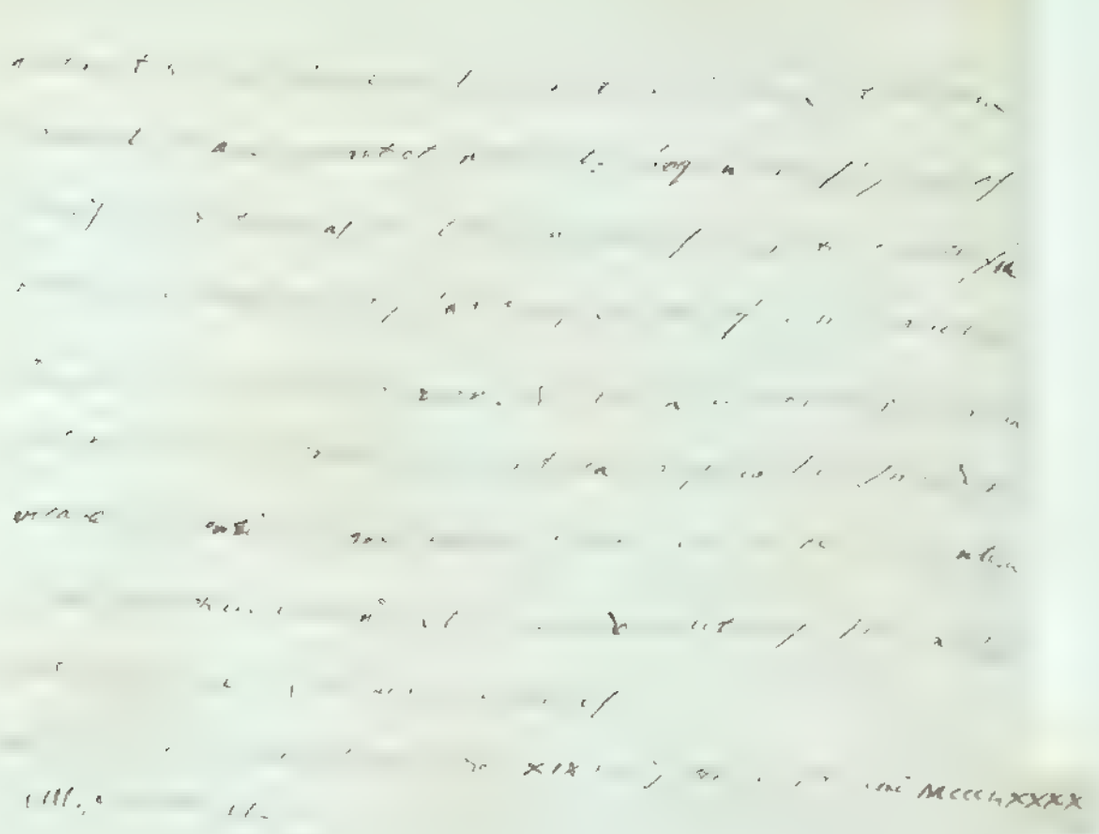

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

131

1398. 16 agosto. Tricesimo. Sentenza degli Astanti in causa d'omicidio, promossa dal maresciallo patriarcale.

131

A. D. 1398. ind. VI die XVI mensis Augusti. Actum Tricesimi sub logia Comunis, astantibus et presentibus nobilibus, providis et discretis viris ser Nicolussio de Castello, ser Candido notario olim Johannis Vanni de Tarcento Utini habitante, Benedicto q. ser Francisci de Cempecio Carnee, Andrea notario filio m.ri Leonardi pictoris, Antonio notario filio Francisci Ciole, Marcore notario olim Johannis notarii Sone, his tribus de Utino, Erasmo capitaneo in Savorgnano pro D. Tristano de Savorgnano, ser Floro q. Domenisii ser Marci de Tarcento, Francisco filio Johannis Jordani de Morgaco, Leonardo Militano, Orlando, Petro Picii, his tribus de Tricesimo, Oratio q. Nicolussii de Nimis et Nicolao olim Odorici de Billerio et aliis in multitudine copiosa, in pleno Judicio coram provido viro ser Antonio vicemeresalco pro egregio comite D. Tancredo de Mutiglana reverendissimi in Christo patre et domino nostro D. Antonio eius Aquilegensis dignissimo patriarche, totius Patrie Foriiulii generali meresalco nec non vicecapitaneo castri et loci Tricesimi predicti d. Tancredi eiusdem loci et castri capitaneo honorabili per dicto domino nostro d. patriarcha, ibidem per Astanticam sententiam legitimato vigore cuiusdam litere integre et illese non viciate immo omni suspicione carentis ac sigillo vero et integro dicti d. Meresalci et Capitanei sigillate et roborate et ibidem producte et lecte ac scripte sub currentibus millesimo et indictione, die vero XXV mensis Julii, in qua litera substantialiter continetur qualiter ipse d. Tancredus Meresalcus et capitaneus predictus in suum vicemeresalcum generalem et vicecapitaneum dicti castri et loci Tricesimi statuit et creavit prefatum ser Antonium tam in causis civilibus quam criminalibus et ad omnia et singula que ad meresalcatus et capitaneatus officia spectare et pertinere noscuntur ac que ipse d. Meresalcus et Capitaneus facere posset si personaliter interesset prout hec et latius in dicta litera declaratur. Propositum fuit pro parte et de mandato dicti d. vicemeresalci et vicecapitanei ex debito sui officii procedentis qualiter ad eius notitiam est deventum quod quidam Johannes q. Petri Rossii de Romandulo prope villam de Nimis extitit et est reus et culpabilis mortis olim Bartholomei dicti

Thulissii q. Pauli [illegible] [illegible] dictum Johannem et olim [illegible] ac certos
alios in villa de Nimis iam bono tempore elapso et quod de dicta morte publice et palam
in dicta villa de Nimis et alibi vulgatus fuit et vulgatur, unde cum ipse d. [illegible]
repalus et vicecapitaneus dictum Johannem in Tricesimo [illegible], eundem Johannem perso-
naliter fecit ad hoc ut iustitia suum sortiatur effectum et eum presentialiter coram
ipso d. vicemerepalco et vicecapitaneo in dicto loco iudicii deduci fecit ex eo quod ibidem
diffiniatur per sententiam Astantium utrum dictus Johannes sit relaxandus vel
carceribus debeat mancipari secundum antiquas et laudabiles consuetudines huius patrie
Foriiulii. Ubi quidem dictus Johannes sic in iudicium deductus dixit et asseruit se nunquam
fuisse sontem vel culpabilem mortis dicti q. Thulissii et presupposito quod aliqua infamia
vel [illegible] sit vel fuerit alicubi contra ipsum, quod non credit, est iniuste et indebite
[illegible], nam ipse Johannes stetit, ivit et habitavit in patria et maxime in villis et per
villas [illegible] subiectus et subiecta [illegible] Tricesimi sine contradictione d. [illegible]
[illegible] Capitanei et cuiuslibet alterius domini et persone tanquam insons et non culpa-
bilis mortis predicte, imo etiam ipse olim Thulissius dum pateretur occasione vulneris sibi
illati per quendam Nicolaum Ciana de [illegible] in [illegible], ex quo vulnere mortuus est,
non [illegible] vel mandato [illegible] persone, dixit et declaravit quod dictus Johannes
eum non percusserat nec [illegible], nec sibi aliquem excessum intulerat
verbo vel facto. Preterea ipse d. vicemerepalcus et vicecapitaneus instando propositioni
predicte, dixit se illico velle probare quod dictus Johannes fuit sons et culpa-
bilis mortis dicti olim Thulissii et petiit ab Astantibus huius [illegible] sententiam diffiniri, quid
[illegible] supra premissis; quo sic petente, per omnes Astantes, nemine penitus discrepante,
sententiatum fuit, quod [illegible] ipse d. vicemerepalcus et vicecapitaneus illico se offer-
ret probaturus predictum Johannem fore sontem et culpabilem mortis predicti
q. Thulissii, probationes sue debebant audiri et intelligi ac etiam iura ipsius

Johannis siqua producere volet. Pro satisfactione cuius sententie ipse d. vicema-
rescalcus et vicecapitaneus pro iure suo produxit tres testes, scilicet Carlottum
q. Carli, Johannem q. Stephii et Zanum q. Jacobi omnes de Vimis qui iuraverunt
ad sancta dei evangelia corporaliter tactis scripturis dicere et testificari veritatem
et meram veritatem de omnibus quibus interogabuntur, remoto odio, amore, timore, precio
et precio, eisdem prius delato debito sacramento per me notarium infrascriptum. Et tunc
eisdem testibus et cuilibet ipsorum pro parte dicti d. vicemarescalchi et vicecapitanei
declaratus fuit articulus supra quo debebant deponere in hac forma, videlicet qualiter
dum dictus Johannes et olim Daniel eius frater de societate forent in villa de Vimis
cum armis ex una parte et prefatus olim Thulissius cum certis aliis parte ex alia, ipse
partes devenerunt ad verba iniuriosa valde et ipsis verbis vituperosis mediantibus,
dictus Johannes et olim Daniel eius frater ipsum Thulissium letaliter vulneraverunt.
Super quo articulo sic ut premittitur declarato, dicti testes, unus separatus ab altero in
dicto Judicio coram prefato d. vicemarescalco et vicecapitaneo concorditer eorum sacra-
mento testificati fuerunt in hunc modum, videlicet quod dum dictus olim Daniel
frater dicti Johannis et ipse Johannes forent de societate in villa de Vimis et viderent, ipse
olim Thulissius et predictus olim Daniel devenerunt ad verba valde iniuriosa et vitu-
perosa et se ipsis sibi invicem iniuriantibus, quidam Ludovicus Claute de Cergneu, qui non erat
in societate ipsorum, venit ex adverso et dictum q. Thulissium in renisum quadam chiava-
rina percussit et eum letaliter vulneravit. Interogati si dictus Johannes habuit aliquem
actum contra ipsum volendo quoquomodo eum offendere, responderunt quod non, et ulte-
rius dicti Carlottus et Johannes Stephii de Vimis dixerunt quod ipse Johannes q. Stephii
in verbis vel factis cum dicto olim Thulissio minime impedivit, imo instabat continuo
erga dictum Danielem eius fratrem eum rogando quod irent domum et suadebat ei quod
non faceret rumorem. Interogati de loco, responderunt, quod in centa de Vimis. Interogati
quibus presentibus, responderunt quod bene quadraginta personis quas nominare esset
longum. Interogati de tempore, responderunt, quod ista quadragesima nunc proxime

elapsi fuerunt duo anni. Interrogati si predicta testificati sunt prece, precio, amore, timore vel odio, responderunt [illegible] sacramento quod non sed pro mera veritate. Item produxit, [illegible] dictus Johannes captivatus quoddam publicum et autenticum instrumentum scriptum manu Petri notarii olim Thome de [illegible] sub MCCCCLXXXXIX. ind. [illegible] die X mensis Martii, in quo inter cetera continetur qualiter prefatus olim Bartholomeus dictus Thulissius q. Pauli de [illegible] post dictum letale vulnus sibi illatum per dictum [illegible] sponte, suo proprio ore, non ex rogatu, precibus vel seductione alicuius persone, sed ad hoc ut insontes et non culpabiles dicti vulneris damnum vel penam aliquam non [illegible], dixit et declaravit ipsum Johannem nunc captivatum fore insontem [illegible] dicti mortis et vulneris prout hic et latius [illegible] in eodem instrumento ibidem lecto. Quibus productionibus et probationibus sic hinc inde factis pro parte dicti Johannis captivati et eius nomine ibidem presentis supplicatum fuit [illegible] vicemareschalco et vicecapitaneo quatenus peteret [illegible] circumstantiis [illegible] de [illegible] [illegible] dictarum probationum factarum per dictum d. vicemareschalcum et vicecapitaneum ac virtute dicti instrumenti pro parte dicti Johannis [illegible], ipse Johannes tam quam insons et non culpabilis mortis dicti q. Thulissii eundem Johannem libere relaxare debebat et [illegible] nunc ipse Johannes absolutus esse debebat a [illegible] mortis predicte ac qualibet infamia ei imposita premissa occasione; adeo quod idem Johannes tute, libere et secure possit et valeat stare et habitare in quibuscumque terris, castris, locis et villis subiectis Aquilegiensi Ecclesie, nec non ire, transire et redire per quascumque terras, stratas et villas ac loca quecumque eidem Aquilegiensi Ecclesie subiectas et subiecta, sine contradictione dicti d. patriarche ac predicti d. Marescalci et Capitanei ac vicemareschalci et vicecapitanei seu quorumcumque successorum suorum tam predicti d. patriarche et predictorum suorum officialium quam aliorum quorumcumque officialium dicte Aquilegiensis Ecclesie qui pro tempore fuerint. Quod d. vicemareschalco et vicecapitaneo sic petente, per omnes [illegible], nemine penitus discrepante, sententiatum et diffinitum fuit, quod sic consideratis probationibus predictis factis per dictum d. vicemareschalcum et vicecapitaneum, que probationes in omnibus faciunt pro dicto Johanne, ac etiam attento tenore dicti instrumenti producti pro parte dicti Johannis; cuius quidem sententie vigore et ad eam exequendam, ipse d. vicemareschalcus et vicecapitaneus eundem Johannem illico a [illegible] mortis predicti q. Thulissii absolvit et eum libere relaxavit.

Dalle note di [illegible] q. Candido di Udine, [illegible] Arch. notar. Udine

[illegible]

LIBRERIA
FRATELLI BOCCA

403

1403, 3 novembre, [illegible]. [illegible] degli Atti [illegible], [illegible] del Patriarca [illegible] colla grazia [illegible] Venezia quello [illegible] de Jasico, [illegible] per [illegible].

152

Ms. Ongaro Bibl. di [illegible], [illegible] 15, pag. 47.

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCIII, ind. XI, die sabbati tercio mensis novembris, actum in Civ. Austrie sub ipsius domo nova Comunis, presentibus egregio nobili et providis viris D. Corado Bryano milite, Ser Ulvino q. Ser Nicolai de Canussio de Civ. Austrie, Ser Leonardo de Indriotis, Ser Francisco Ser Missi de Utino habitantibus in Civ. Austrie, Ser Dominico de Padua in iure civili perito, Ser Iohanne notario q. [illegible] de [illegible], [illegible] notario [illegible], [illegible] notario [illegible] Francisci, Nicolao notario filio [illegible] de Civ. Austrie, [illegible] notario [illegible] de [illegible] omnibus in dicta Civ. Austrie habitatoribus [illegible] et aliis [illegible] die copula in pleno [illegible] convocato et congregato.

[illegible], habitans in Civ. Austrie [illegible] de Jasico [illegible] per nobilem [illegible] dictum Sophicher [illegible] generalem Rev.mi in Christo patris et Domini nostri D. Antonii Dei gratia sancte sedis Aquilegensis [illegible], [illegible] cum [illegible] testibus [illegible] iudicio [illegible] et [illegible] Jacobi notarii infrascripti dedit certam litteram [illegible] sigillatam sigillo prefati D. Federici Marescalci mandans [illegible] notario ut dictam litteram legere deberem cuius tenor talis est:

Nos Fedricus dictus Sophicher Rev.mi in Christo patris et Domini nostri D. Antonii Dei gratia sancte sedis Aquilegensis dignissimi Patriarche marescalcus generalis provido Nicolao de Jasico habitanti in Civ. Austrie salutem. Cum in Patria Fori Iulii [illegible] et ampla

in tantum esse [illegible] que ad nostri curam spectant et pertinent que [illegible] omnibus [illegible] com [illegible], confidentes ad plenum de [illegible] de plurimis [illegible] et [illegible]: [illegible] sperantes [illegible] recepta informatione tua providentia et sollicitudine [illegible] industria [illegible] patriam terre in nostrum Vicemarescalcum constituimus [illegible] contigerit ad nostre beneplacitum voluntatis, [illegible] tibi [illegible] beneplacito durante in omnibus et [illegible] totum dicti patriarchatus [illegible] totaliter [illegible] ita quod [illegible] nostri malefactores capere et punire, affidare quoque ad [illegible] nostrum beneplacitum ac etiam diffidare et quoscumque volueris delinquentes coram te facere venire et eosdem prout fuerit iuris debitum [illegible] et omnia alia et singula facere et libenter exercere que ad ipsum officium spectant et pertinent tam in iudicio quam extra moribus et consuetudinibus observatis. Promittimus insuper firmum ratum et gratum habere quicquid per te in dicto officio durante ipso nostro beneplacito fuerit factum et actitatum omnesque [illegible] coram te [illegible] ut [illegible] demandare, [illegible] quod omnibus et singulis subditis et fidelibus [illegible] quatenus dicto nostro beneplacito durante ut [illegible] studeant in omnibus [illegible] Vicemare [illegible] efficaciter [illegible] sicut [illegible] gratiam diligunt et honorem. [illegible] sub nostro [illegible] sigilli [illegible] litterarum.

Data [illegible] die XXVI mensis Augusti MCCCCIII, ind. XI.

Qua littera [illegible] per me Jacobum notarium de verbo ad verbum integraliter [illegible] Astantium lecta et vulgarizata, prefatus dominus Vicemaris [illegible] dictis Astantibus [illegible] diffiniri [illegible] vigore dicte littere Vice[illegible] officium poterat exercere et [illegible] fuit per omnes

Attentis nemine discrepante, quod vigore dicte littere est bonus et legitimus [illegible] et ipsum [illegible] potest et quod [illegible] processus et sententie ferende coram ipso [illegible]

[illegible] processus et sententie facti et late [illegible] prefato [illegible], executori [illegible] mandare. = =

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

133

403

133

1405, 25 aprile. Cividale. Pietro di Rivignano si accusa innanzi al notajo di aver commesso un omicidio, scolpando qualunque altra persona.

Giornaliero di Guglielmo notajo di Cividale Colleg. Portis. Orig.

A. D. 1405, ind. VIII, die XXV mensis aprilis, in Civ. Austria, in domo mei Johanni notarii q. ser Gullelmi de ipsa Civ. Austria, present. bus Leonardo q. Johannutti de, Johanne q. Nicolai notario de l'una ipsius Civ. Austria, Candido Nicolai de Salth prope Castellutum testib. et aliis.

Ibique Petrus q. Varzenti de Rivignano, habitans in Civ. Austria, considerans iniustum impunque fore aliquem qui culpam non habeat et crimen non commiserit penali aliquo ipsius comprimi et pati supplicio, sponte, expresse ac ex certa scientia in presentia testium predictorum et mei Johannis notarii, dixit, exposuit et declaravit, quod dum inter ipsum et quendam nomine Julianum q. Blasutti de Rivignano, spiritu diabolico instigante intervenisset iurgium et questio quedam, ipse idem Petrus interfecerit prefatum Julianum, quem cordis in intimis odiebat et quod per fidem suam Petrus habitans in villa de Varmo, q. Andree de Colos et Romans et Joannes et Rivignano fratres filii ipsius Petri nec ipsorum aliquis in vera non habuerunt nec habent aliquam culpam, nec dederunt nec fecerunt aliquam causam de morte et de interemptione ipsius q. Juliani de Rivignano, nec aliqua alia persona habuit culpam de morte et de interitu ipsius q. Juliani, sed tantummodo ipse Petrus q. Varzenti, prout ipse dixit, interfecit eundem Julianum et causam mortis habet et habuit Juliani predicti, dicens, asserens, declarans

et protestans, dixit, asserunt, declarant et protestatus fuit antescriptus Petrus q. Vargenti ipsos Petrum, Johannem et Rivignanam eius filios et omnes alias personas mundi innocentes esse et penitus sine aliqua culpa mortis et interitus prefati q. Juliani, excepto ipso Petro q. Varienti. Qui Petrus ut ipse dixit solummodo interfecit eundem Julianum et non aliqua alia persona mundi ipsum Julianum interfecit.

Qui Petrus q. Vargenti iuravit ad sancta dei evangelia eidem prestito iuramento atque promisit antescripto Petro q. Andree per se nec non mihi ~~notario~~ Johanni notario tamquam publice persone, nomine et vice predictorum Ioannis et Rivignane et omnium et singulorum quorum interest ac interesse posset et potest ad presens et quomodolibet in futurum solemniter stipulantibus, convenientibus et recipientibus predictas confessionem, declarationem, protestationem ac omnia et singula in hoc instrumento contenta perpetuo firma, rata et grata habere, tenere et observare et in nullo contradicere, facere, opponere vel venire, ratione aliqua, dolo, ingenio sive causa, de iure vel de facto, obligans ad hec omnia bona sua mobilia et immobilia presentia et futura.

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

1406, 14 marzo. Pordenone. Carta concernente
della pace per omicidio.

Giacomo de Fornicij not. in Pordenone. Arch. Not.le Udine

A. D. 1406, ind. XIV, die XIV martii, a parte superiori Portus-
naonis ultra Noijas in centa Antonii Balthie olim ser Odrici
Jacumini, in angulo dicte cente versus Turrim iuxta viam, pre-
sentibus Zanesio q. Nicolai Muli de Aviano, Nasuto marangono de
Portunaonis, Andreuza q. Danielis de Nuncello testibus et aliis vocatis
et rogatis.
Catharina filia q. dominici dicti Vacheta olim in Portunaonis burgo
habitans q. Bartholomei de Archo, non obstante quodam alio instru-
mento facto pacis Augustino fratri infrascripti Vidalis nomine
ipsius Vidalis recipienti, attendens dominicum verbum, remittite
et remittetur, pro se et suos heredes et quoscumque oppo-
nere posset proximos et affines fecit pacem sive remissionem
et concordiam Vidali q. Nicolai Marussii de Portunaone nunc
in Valle habitanti, specialiter de homicidio quodam a dicto Vidali
perpetrato in personam dicti Dominici dicti Vacheta dicitur fuisse,
de quo homicidio erant accusationes et proclamationes facte et gene-
raliter de omnibus iniuriis et offensionibus seu contumeliis dicto
vel facto latis quovismodo a dicto Vidali dicte Catharine retro-
actis temporibus occasione homicidii et alia quacumque
causa et hoc gladio genibus flexis per ipsum Vidalem veniam

(1)

petentem dicte Catharine cuspide porrecto et dicto gladio per antedictam Catharinam manubrio restituto nec non potius collatione inter ipsos vicissim habita et facta promittens dicta Catharina per se et suos heredes ac nominibus quibus supra supradicto Vidali homicide solempnibus stipulationibus hinc inde intervenientibus quod supra accusationibus et proclamationibus factis predictorum occasione per se vel alios ut supra ulterius non procedet nec aliquas de novo instituet nec instituiri consentiet nec etiam operam dabit quod a Potestate Portusnaonis vel eius Iudicibus seu Capitaneo Portusnaonis per inquisitionem vel alio quocumque modo adversus dictum Vidalem procedatur, sed predictam pacem, finem, remissionem atque concordiam et omnia et singula suprascripta et infrascripta in hoc instrumento contenta perpetuo firma et rata habebit, tenebit et observabit et non contraveniet vel contrafaciet per se vel alios antedictos specialiter nominatos, aliqua ratione vel causa, de iure vel de facto sub pena librarum centum soldorum solempni stipulatione in singulis capitulis huius contractus in solidum promissa ac soluenda cum refectione etc. Qua pena soluta vel non, nichilominus presens instrumentum semper plenam obtineat roboris firmitatem. Pro quibus omnibus et singulis sic firmiter observandis dicta Catharina ratione primi instrumenti cum licentia mariti, non obstante absentia mariti sui absentis, obligavit omnia sua bona presentia et futura, mobilia etc. ac immobilia etc. Cum omni meliori modo etc. ===

1406, 1 agosto. Pordenone. - Atto di pace per omicidio mancato et per collazione... ingiurie criminali -

[illegible]
EMILIO JOPPI

403

137

1413.
15 Luglio
Udine – Il Patr.a Lodovico Duca di Tek avverte il Gastaldo di Buja che Nicolò di Vendojo nobile non è tenuto ad accedere al suo giudizio essendo suo Giudice Ordinario il Vicario Patr.le in temporalibus, e lo previene di rispettare gli antichi diritti delle persone –

Ludovicus Dei gra Dux Tecken. Dei gratia Sanctae Sedis Aquilejensis Patriarcha. Dilecte. Prudens fidelis noster dilecte salutem, et gratiam nostram. Noveritis quod nobis cum querela exposuit Nob: fidelis noster dilectus Nicolaus de Vendoio quod trahatur ad Judicium coram te, ad quod Judicium si venire non vult, venire non tenetur quia Nobilis est, et neminem habet pro Judice ordinario nisi Vicarium nostrum in temporalibus, eandem prerogativam habuerunt predecessores sui, et ipse à tanto tempore, quod memoria hominum non est in contrarium, et certam supplicationem in scriptis porrexit, quam tibi mittimus presentibus introclusam, et ideo tibi mandamus, ut homines in eorum antiquis iuribus, et consuetudinibus dimittere debeas, et si ita est, sicut dictus Nicolaus asserit, coram te non facias convenire, sed ad Judicium suum permittas.

Dat. in Terra nra Utini die 15. Julii 1413.

Et si ita non est ad nos accedas ad informandum nos super ipsis de veritate, et dicto Nicolao restituas supplicationem.

Et statim lecta littera Dni Nri Patrhe, cum consilio Juratorum ipsum remisit ad Judicium coram Vic.o in temporalibus Dni nri Patrhe.

(à tergo) Provido Viro Antonio Chachal de Venzono Castaldioni nro Buiae, seu eius Vicario – fideli nro dilecto.

Antonius not.s de Coloreto scrip.t et extraxit de notis q. Federici notarij de Coll.o patris dicti Antonij eisdem commissis pred. Copiam.

Tratto il premesso documento 1413 - 15 Luglio come sta, e giace senza alcuna alterazione ò raccatura in un libro antico coperto di vecchia Bergamina a carte 52 t.o, ora esistente presso il Nob. Sig.r Andrea Agricola Contrino, intitolato al di dentro: Jura Castri, et Comunitatis Fagagnae, quae hactenus reperiri potuerunt per me Danielem unum ex Consortibus ceptum Anno Domini 1559, e presentato al mag.to ecc.mo dell'Avogaria in Venezia del 1718 - 22 Giugno. avendo fatta l'incontrazione, in fede di che. Arcano di sotto li 31 Marzo 1750

Leonardo Beltrame di V.A. Nod.o

LIBRERIA
FRATELLI JOPPI

403

136

138

XXXVII.

[illegible] ai Correttori Riformatori delle Patrie Costituzioni

3

~~[illegible]~~

1 [illegible] die 25 mensis julii, [illegible] porta domus [illegible]

[illegible] presentibus [illegible] [illegible] Johanne de [illegible] testibus [illegible]

[illegible] et [illegible] venantium [illegible]

[illegible] Burgomario [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] dicto [illegible]

[illegible] rectorum et reformatorum Constitutionum Patrie Fori [illegible]

[illegible] electorum et [illegible] per generale consilium Parlamenti [illegible]

[illegible] Patrie [illegible] agentium ~~[illegible]~~ petentium et instantium [illegible]

[illegible] collegii ad tales correctiones tunc faciendum [illegible]

intromisit et sequestravit in manibus ser [illegible] de Mediolano [illegible]

[illegible] pecuniarum [illegible]

[illegible]

videlicet usque ad summam [illegible] cuilibet debitam [illegible]

[illegible] occasione correctionis et reformationis

dictarum constitutionum per eos factarum, mandans [illegible] Socio [illegible]

dictas pecunias [illegible] et exhibere debeat [illegible] fuerit [illegible]

[illegible].

(Atti del N. J. Francesco Bembo f. N. 11)